

Deuteronómium: Kniha zmluvy

4

štúdium Biblie

2021

Stolový kalendár 2022

Stolový kalendár s kvetinovým motívom, plný optimistických farieb a biblických veršov vám môže spríjemniť aj rok 2022.

21,5 x 17,5 cm

Ellen Gould Whiteová

Posvätený život

Autorka Ellen Gould Whiteová na základe svojich bohatých skúseností v duchovnom živote objasňuje otázky týkajúce sa pravého posvätenia. Pôvodných jedenásť článkov z prvých čísiel časopisu Review and Herald z roku 1881 vyšlo knižne pod spoločným označením Biblické posvätenie a od roku 1937 pod názvom Posvätný život. Táto útla kniha bola odvtedy preložená do viacerých jazykov a duchovne obohatila mnoho ľudí. Veríme, že jej hodnotný obsah bude čitateľom na pozvudenie rovnako aj v dnešných dňoch.

84 strán 11,5 x 18,5 brož.

Katarína Kernová

Nádherný šok

Až keď nás originálne zasiahne Láska, pochopíme, čo nám v živote najviac chýbalo. Táto autobiografia úprimne odкрýva autorkin životný príbeh a odhaľuje jej hlboké vnútorné prežívanie na ceste za zdrojom lásky a skutočného šťastia. Má potenciál inšpirovať každého, kto rovnako ako ona túži po naplnenom živote.

120 strán, 13 x 20 cm, brož.

Deuteronómium: Kniha zmluvy

OBSAH

Úvod	3
1. Úvod do knihy Deuteronómium.....	5
2. Mojžišovo podanie dejín.....	12
3. Večná zmluva.....	19
4. „Milovať budeš Hospodina, svojho Boha!“	26
5. Cudzinec v tvojich bránach.....	33
6. Veľký národ vďaka Hospodinovi.....	40
7. Zákon a milosť.....	47
8. Zvoľ si život.....	54
9. Zmeň ich srdcia.....	61
10. Pamätaj a nezabúdaj.....	68
11. Ozveny knihy Deuteronómium v Starej zmluve	75
12. Ozveny knihy Deuteronómium v Novej zmluve	82
13. Mojžiš a jeho život, smrť a vzkriesenie.....	89

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

Úlohy sobotnej školy – 4. štvrťrok 2021

Deuteronómium: Kniha zmluvy

Autor: Clifford R. Goldstein

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

DEUTERONÓMIUM: KNIHA ZMLUVY

Príbeh sa začal tak, že počas vlády kráľa Joziáša (640 – 609 pred Kr.) v Jeruzaleme niekto počas práce v chráme našiel opis starej knihy. Túto knihu prečítali kráľovi Joziášovi. „Keď kráľ počul slová knihy zákona, roztrhol si šaty.“ (2Kráľ 22,11) Prečo? Pretože zistil, že on ani jeho ľud nedodržiavajú zákony zapísané v tejto knihe.

Joziáš potom na základe tejto knihy nazvanej „knihy zmluvy“ (2Kráľ 23,2) začal veľkú reformu. O tejto obnove sa dozvedáme v 2. kráľov 23.

Áká to bola kniha, že mala taký veľký vplyv na kráľa a národ? Predpokladá sa, že išlo o Piatu Mojžišovu knihu. A práve tejto knihe sa budeme venovať tento štvrtok.

Piata z Mojžišových kníh, posledná kniha Tóry, hebrejsky *Devarim* („Slová“), grécky *Deuteronomion* („Druhý zákon“) sa v latinčenej forme nazýva *Deuteronomium* (takto ju budeme nazývať v našich lekciami). Jej obsah môžeme zhrnúť nasledovne:

Namiesto toho, aby deti Izraela po odchode z Egypta a po uzavretí zmluvného vzťahu s Hospodinom na Sinaji vošli priamo do Kanaánu, museli putovať štyridsať rokov po púšti. Keď sa štyridsať rokov chýlilo ku koncu a Hebreji mali vstúpiť do Zaslúbenej krajiny, Mojžiš k nim opakovane prehováral, aby zhrnul podstatu ich zmluvného vzťahu s Hospodinom a dal im všetky inštrukcie, ktoré považoval za dôležité. Podstatou jeho posolstva bolo: *Teraz máte vstúpiť do Zaslúbenej krajiny. Konečne! Nezabudnite, čo pre vás Hospodin vykonal. Nezabudnite, čo teraz od vás očakáva – milovať Ho celým srdcom a celou dušou a prejavovať túto lásku poslušnosťou všetkým Jeho prikázaniam a zmluvným nariadeniam.*

Aby Mojžiš zdôraznil dôležitosť zmluvy, zopakoval ľuďom Desatoro a pripomenul im povinnosti vyplývajúce zo zmluvy, ktorú Hospodin uzavrel s ich otcami. Teraz, na hraniciach Kanaánu, bolo veľmi dôležité, aby Izraeliti konali všetko, čo od nich Hospodin očakával.

Pri štúdiu knihy Deuteronomium si budeme klásť otázku: Môže existovať spojitosť či podobnosť medzi tým, čomu čelili Izraeliti na hraniciach Zaslúbenej krajiny a čo prežívame my dnes na hraniciach Zaslúbenej krajiny (len oveľa lepšej)?

Téma nášho štúdia tento štvrtok je „Prítomná pravda v knihe Deuteronomium“. Budeme sa zameriavať na tie posolstvá prítomnej pravdy, ktoré sa môžeme naučiť z Božieho posolstva Jeho ľudu zmluvy.

Knihu Deuteronomium budeme študovať podľa tém. Zameriame sa na tieto témy: večná zmluva, zákon a milosť, význam príkazu milovať Boha a bližného svojho. Najdôležitejšou témou bude otázka, ako nám kniha Deuteronomium zjavuje Božiu lásku, ktorá sa tak mocne prejavila v smrti Ježiša Krista na kríži a jeho vzkriesení.

Dnes nás ako veriacich oddeluje od spoločenstva veriacich na púšti ohromná časová a kultúrna priepasť. Predpokladáme však, že existuje oveľa viac toho, čo nás spája, než čo nás rozdeľuje. Nemohli by napríklad nasledovné slová zaznieť aj dnes na našu adresu?

„⁵Pozri, učil som vás ustanovenia a právne predpisy, ako mi prikázal Hospodin, môj Boh, aby ste ich zachovávali aj v krajine, ktorú prichádzate obsadiť. ⁶Zachovávajte ich a plňte, lebo v tom bude vaša múdrosť a rozumnosť v očiach národov, ktoré, keď sa dopočujú o všetkých týchto ustanoveniach, povedia: „Tento veľký národ je naozaj múdry a rozumný.““ (Deut 4,5.6)

Všimnime si, že „múdrosť a rozumnosť“ národa nespočívala v poznaní ustanovení a právnych predpisov, ale v poslušnosti voči Božím ustanoveniam. Rozhodne v tom môžeme započúť posolstvo aj pre nás. A to je len jedno z mnohých, ako uvidíme počas nášho štúdia knihy Deuteronomium.

Clifford R. Goldstein je redaktorom Biblických úloh sobotnej školy a autorom viacerých kníh a televíznych programov.

ÚVOD DO KNIHY DEUTERONÓMIUM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 1,1.31; 2,8.9; 3,1–7; 12,1–3; 2Moj 19,4–8; 4Moj 14,28–35

ZÁKLADNÝ TEXT

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,5)

Kniha Deuteronómium nevznikla vo vzduchoprázdne. Podobne ako všetko ostatné, aj táto kniha má svoj kontext, ktorý zohráva dôležitú úlohu pri chápaní významu a obsahu knihy.

Pred vznikom knihy sa toho na svete a vo vesmíre udialo veľmi veľa. Všetky predchádzajúce udalosti ukazujú stav sveta a prostredia tvoriaceho kontext knihy a opisujú okolnosti vzniku knihy. Podobne ako by bolo ťažké pochopiť zmysel a funkciu stierača bez spojenia s autom, bolo by náročné pochopiť zmysel posolstva knihy Deuteronómium bez kontextu, v akom kniha vznikla. Keby sme sa pokúsili iba za dva dni prečítať knihu L. N. Tolstého *Vojna a mier* – približne tisíc päťsto strán – a niekto by sa nás potom opýtal, o čom kniha bola, asi by sme neboli schopní dať žiadnu hlbokú odpoveď. Možno by sme len povedali, že bola o Rusku a o živote v ňom.

Podobne by sme dopadli, keby sme chceli za jeden týždeň, v rámci jednej krátkej lekcie vyjadriť, čo sa odohralo v priebehu tisícov rokov, ktoré predchádzali vzniku knihy Deuteronómium. Pokúsime sa preto zamerať len na najdôležitejšie body, aby sme získali aspoň hrubé obrysy potrebné na pochopenie tejto knihy.

OSNOVA LEKCIE

Táto lekcia nám ponúka pozadie a kontext, v ktorom vznikla kniha Deuteronómium. Pozrieme sa na päť silných momentov, ktoré formovali beh dejín sveta od jeho počiatku až po Mojžišovu dobu. Vďaka nim lepšie pochopíme udalosti opísané v Piatej Mojžišovej knihe.

- 1Moj 1,1.31; 2,8.9: Stvorenie a dar lásky a slobody (nedeľa)
- 1Moj 3,1–7: Pád do hriechu (pondelok)
- 1Moj 12,1–3: Povolanie Abrama (utorok)
- 2Moj 19,4–8: Zmluva na Sinaji (streda)
- 4Moj 14,28–35: Vzburá „vyvoleného ľudu“ (štvrtok)

STVORENIE: AKT LÁSKY A SLOBODY

¹Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. ... ³¹Boh videl, že všetko, čo utvoril, bolo veľmi dobré. Bol večer a bolo ráno, šiesty deň. ... ⁸Hospodin, Boh, vysadil záhradu v Edene na východe a postavil do nej človeka, ktorého stvárnil. ⁹Hospodin, Boh, dal vyrásť zo zeme stromom všetkých druhov, na pohľad lákavým a na jedenie chutným. Uprostred záhrady dal vyrásť stromu života a stromu poznania dobra a zla. (1Moj 1,1.31; 2,8.9)

OSOBNÉ ŠTUDIUM

Prečo dal Boh ľuďom priestor a slobodu, aby sa hneď na počiatku svojej existencie mohli rozhodnúť, či chcú alebo nechcú stáť na jeho strane? (2Moj 2,8.9) Čo nám to hovorí o jeho charaktere?

Apoštol Ján píše: „Boh je láska.“ (1Ján 4,8) Nech to znie akokoľvek jednoducho, skutočnosť vyjadrená týmito slovami je taká hlboká a intenzívna, že len ťažko dokážeme vystihnúť jej dôsledky. V texte sa nehovorí, že Boh miluje alebo že zjavuje lásku, alebo že je zjavením lásky, ale to, že Boh je láska. Boh je láska, akoby láska bola podstatou Božej identity, podstatou toho, kým Boh je. Akokoľvek sa usilujeme, naša hriechom poznačená existencia a obmedzenosť nášho uvažovania nedokážu naplno vystihnúť a pochopiť, čo znamená, že „Boh je láska“.

Vieme však celkom určite pochopiť dosť nato, aby sme si uvedomili, že ide o dobrú správu. Keby sa v texte namiesto „Boh je láska“ nachádzalo „Boh je nenávisť“, alebo „Boh je pomstychtivý“, alebo „Boh je ľahostajný“, mali by sme dôvod robiť si vážne starosti.

Poznanie, že „Boh je láska“, nám pomáha lepšie pochopiť, že spôsob Božej vlády nad stvorenstvom odzrkadľuje jeho lásku. Láska naplňa celý vesmír, a to možno ešte viac než gravitácia. Boh nás miluje. Našou odpoveďou na Božiu lásku má byť to, že aj my budeme milovať Boha (pozri Deut 6,5 a Mar 12,30).

Aby však láska bola naozaj láskou, musí byť slobodným rozhodnutím. Boh nás nemôže nútiť, aby sme ho milovali. V momente, keby sa to stalo, by už nešlo o lásku. Keď teda Boh stvoril v nebesiach aj na zemi rozumné bytosti so schopnosťou milovať, vždy existovalo riziko, že Boha milovať nebudú. Niektoré z bytostí sa tak aj rozhodli, čo vyústilo do toho, čo nazývame *veľký spor*. Je zrejmé, že výrazné biblické pasáže týkajúce sa tohto sporu medzi dobrom a zlom (Iz 14,12–14; Ezech 28,12–17 a Zj 12,7) dávajú zmysel len v kontexte lásky, ktorá dáva druhým slobodu.

Predovšetkým verš Ezech 28,15 prináša dôležité poznanie o tom, že hoci anjel známy ako Lucifer bol dokonalou bytosťou stvorenou dokonalým Bohom, objavila sa u neho *zvrátenosť* (Roh: „neprávosť“). Príčinou nebolo, že by bol s touto zvrátenosťou stvorený už od začiatku. Lucifer bol stvorený so schopnosťou milovať, a preto mal morálnu slobodu. Ale napriek všetkému, čo dostal („Bol si odetý rozličnými drahokamami...“), tento anjel chcel viac. Jeho žiadostivosť sa zväčšovala a postupným sledom okolností to vyvrcholilo až k „vojne v nebesiach“.

APLIKÁCIA

- Na trhu sa dajú kúpiť robotické psy, ktoré poslúchajú príkazy majiteľa, nič neznečistia, neurobia neporiadok a nezničia nábytok ani obuv. Mohli by ste však mať srdečný, priateľský vzťah s takýmto „psom“? Ako ti tvoja odpoveď pomáha pochopiť, prečo chcel mať Boh také bytosti, ktoré by ho mohli skutočne milovať?

PÁD DO HRIECHU

¹Had bol najľstivejší zo všetkých poľných zvierat, ktoré utvoril Hospodin, Boh. Povedal žene: „Naozaj vám Boh zakázal jesť zo všetkých stromov záhrady?“ ²Žena mu odpovedala: „Ovocie zo stromov v záhrade jesť smieme, ³ale o ovocí stromu, ktorý je uprostred záhrady, Boh povedal: „Nejedzte z neho, nedotknite sa ho, aby ste nezomreli!“ ⁴No had žene povedal: „Nie, určite nezomriete!“ Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo.“ ⁶Žena videla, že by bolo dobré jesť zo stromu, lebo strom je na pohľad lákavý a na získanie múdrosti vábivý. Vzala z jeho ovocia, jedla, potom dala aj svojmu mužovi, ktorý bol s ňou, a jedol aj on. ⁷Obom sa otvorili oči a spoznali, že sú nahí. Splietli figové listy a urobili si zástery. (1Moj 3,1–7)

Takmer každý žiak počul príbeh o tom, ako sirovi Isaacovi Newtonovi padlo na hlavu jablko a ajhľa! Newton objavil gravitáciu. Nie je podstatné, či mu jablko skutočne na hlavu padlo alebo nie. Ide o to, že Newton svojimi prácami priniesol obrovské poznanie. Ani gravitáciu neobjavil, s tou má skúsenosť každý, kto niekedy spadol. Opísal však pohybové zákony (zákon zotrvačnosti, sily a akcie a reakcie). Tie ukazujú, že rovnaká sila, vďaka ktorej spadne jablko (gravitačná sila), drží Mesiac na obežnej dráhe okolo Zeme a Zem na obežnej dráhe okolo Slnka.

Išlo o dôležitý objav, pretože dovtedy boli ľudia presvedčení, že nebeské zákony sa líšili od tých pozemských. Newton ukázal, že takýto pohľad na vesmír je nesprávny.

A aj keď Newtonov prínos vnímame najmä v oblasti prírodných zákonov, rovnaký princíp platí aj v morálnej oblasti. Rovnaká sloboda, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou lásky a ktorá priviedla Lucifera k pádu v nebesiach, viedla ľudí k pádu na Zemi.

Uvažuj o textoch z úvodu (1Moj 2,16.17 a 1Moj 3,1–17). V čom bol hlavný problém prvého ľudského „pádu“? Čo spôsobilo onú hroznú katastrofu zla, ktorej čelíme dodnes? V čom sa Adamovi a Eve podobáme my dnes?

Po páde do hriechu išlo všetko dolu vodou. Zašlo to dokonca tak ďaleko, že v Písme čítame konštatovanie: „Hospodin videl, že ľudská zloba na zemi je veľká a všetko zmýšľanie ľudského srdca je ustavične naklonené len k zlu.“ (1Moj 6,5) A ak bolo zlé ich zmýšľanie, celkom určite bolo také aj ich konanie. Napokon sa celá situácia stala natolko neúnosnou, že Hospodin sa rozhodol zničiť celý svet potopou. Cieľom bolo dať ľudstvu šancu na nový začiatok, akési druhé stvorenie. Ako však ukazuje príbeh o babylonskej veži (1Moj 11,1–9), ľudstvo aj naďalej zostávalo vo vzbure proti Bohu. „Keď bola veža čiastočne hotová, stavitelia použili niektoré miestnosti za svoje príbytky. Iné priestory nádherne zariadili a vyzdobili pre svoje modly. Všetci sa tešili zo svojho úspechu, vebili strieborných a zlatých bohov a vyzývavo sa stavali proti Vládcovi neba a zeme.“ (PP 119; PP /sk/ 83) Boh za trest nielen zmiatol ich jazyk, ale spôsobil, že sa ľudia rozptýlili po celej Zemi.

■ **Pokús sa zaznamenať si, o čom všetkom premýšľáš v priebehu dňa. Čo sa z toho môžeš naučiť o stave svojho srdca?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

POVOLANIE ABRAMA

¹Hospodin povedal Abramovi: „Odíd' zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem! ²Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa, zvelebím tvoje meno. Bud' požehnaním! ³Požehnám tých, čo teba žehnajú a tých, čo tebe zlorečia, preklajem. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.“ (1Moj 12,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Abram (neskôr nazvaný Abrahám) sa prvýkrát objavuje v rodokmeni uvedenom v 1. Mojžišovej 11, ktorý nasleduje hneď po rozptýlení z Bábela.

Uvažuj o texte 1Moj 12,1–3. Ako a k čomu Boh povoláva Abrama? Ako rozumieš zaslúbeniu danému Abramovi? Ako tento zmysel vnímaš vo svetle Ježišovej smrti a šírenia evanjelia?

O mnoho storočí neskôr pri riešení bludných vplyvov v Galácii apoštol Pavol poukázal na povolanie Abrama a zdôraznil, že išlo o vyjadrenie odvekého Božieho zámeru – evanjelia pre celý svet. „⁷Vedzte teda, že tí, čo sú z viery, sú Abrahámovými synmi. ⁸Keďže Písmo predvídalo, že Boh z viery ospravedľuje pohanov, už vopred ohlásilo Abrahámovi radostnú zvesť: V tebe budú požehnané všetky národy. ⁹Teda tí, čo sú z viery, dostávajú požehnanie s veriacim Abrahámom.“ (Gal 3,7–9)

Abrahámovo povolanie sa prvý raz objavuje v 1. Mojžišovej 12. Väčšina ďalšieho rozprávania v 1. Mojžišovej sa sústreďuje na jeho pokrvné potomstvo, ktoré môžeme charakterizovať ako hriešnikov s dysfunkčnými vzťahmi. Práve prostredníctvom nich sa však napokon naplnili Božie zaslúbenia. Dôležitým bodom dejín bolo následné povolanie Mojžiša, ktorého prostredníctvom mohol celý národ urobiť ďalší krok k tomu, aby sa mohli uskutočniť Božie zaslúbenia.

Vo svete presiaknutom nezaujmom, hriechom, zlom a všeobecným nedostatkom poznania pravdy (situácia sa za uplynulých tritisíc rokov vôbec nezmenila, však?), si Hospodin povolal z Egypta svoj ľud, Abrahámovo posolstvo. Prostredníctvom tohto ľudu chcel nielen zachovať poznanie pravdy, teda poznanie jeho, Hospodina, a plánu spasenia, ale aj roznieť toto posolstvo do celého sveta.

APLIKÁCIA

- **Ako dnes vnímame ako adventisti svoj vzťah k zvyšku sveta? Akú podobnosť vidíš medzi nami a starovekým Izraelom? Akú zodpovednosť stavia táto podobnosť pred každého z nás?**

ZMLUVA NA SINAJI

⁴Sami ste videli, čo som urobil Egyptanom, ako som vás niesol na orľích krídlach a priviedol k sebe. ⁵Ak teda budete pozorne počúvať môj hlas a budete zachovávať moju zmluvu, budete mojím osobným vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja. ⁶Budete mi kráľovstvom kňazov, svätým národom. Toto povieš Izraelitom.“ ⁷Mojžiš šiel, zvolal starších ľudu a predniesol im všetko, čo mu Hospodin prikázal. ⁸Všetok ľud spoločne odpovedal: „Splníme všetko, čo povedal Hospodin.“ Potom Mojžiš predniesol Hospodinovi odpoveď ľudu. (2Moj 19,4–8)

Exodus a všetko, čo s ním súviselo – od krvi na verajach dverí v Egypte až po dramatický prechod cez Červené more –, bolo obrovskou skúsenosťou. Na všetkých, čo exodus prežili, zanechal mimoriadny vplyv. (A všetkých, čo počas exodu zahynuli – od prvorodených detí Egypta až po vojakov vo vodách Červeného mora –, bude Boh spravodlivo súdiť.) Ako povedal Hospodin: „Sami ste videli, čo som urobil Egyptanom, ako som vás niesol na orľích krídlach a priviedol k sebe.“ (2Moj 19,4)

Prečo Hospodin uskutočnil takúto ohromujúcu a dramatickú záchranu? Jeden národ vyviedol z područia druhého národa. Ako povedal Mojžiš: „Pokúsil sa už nejaký boh prísť a vyviešť ľud spomedzi iného národa skúškami a znameniami, zázrakmi a bojom, mocnou rukou a vystretým ramenom, veľkými, hroznými skutkami, ako to všetko urobil s vami v Egypte Hospodin, váš Boh, pred vašimi očami?!“ (5Moj 4,34)

Uvažuj o úvodnom texte (2Moj 19,4–8). Prečo Hospodin povolal z Egypta svoj ľud?

Bolo to také jednoduché. Boh povolal z Egypta potomkov Abraháma, Izáka a Jáкова. A s týmito potomkami Hospodin uzavrel zmluvu, aby sa stali jeho „osobným vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja“ (2Moj 19,5). Tento vzťah tvoril základ celej zmluvy.

Myšlienku „zvláštneho vlastníctva“ (Roh., hebr.: „segullah“) je však možné ľahko zneužiť alebo zle pochopiť (a aj sa tak stalo). Ich „zvláštnosť“ alebo „mimoriadnosť“ nespočívala v tom, že by boli spravodliví alebo mali v sebe nejakú svätosť. Ich mimoriadnosť spočívala v tom, že Boh ich obdaril svojou milosťou a zveril im nádherné pravdy – pravdy, podľa ktorých mali žiť a ktoré mali ako „kráľovské kňazstvo“ šíriť do celého sveta.

Súčasťou zmluvy boli aj zmluvné podmienky, medzi ktoré patrilo Desatoro (2. Mojžišova 20). Po ratifikácii zmluvy postriekali nový oltár krvou obete a Mojžiš „vzal knihu zmluvy a nahlas z nej čítal ľudu, ktorý vyhlásil: *Poslušne splníme všetko, čo povedal Hospodin.*“ (2Moj 24,7) Všetok ľud sa pridral k sľubu zachovávať poslušnosť zmluve a Hospodinovi.

- „¹⁹Lebo keď Mojžiš oznámil celému ľudu všetky prikázania, podľa Zákona vzal krv... a pokropil samu knihu i všetok ľud, ²⁰hovoriac: Toto je krv zmluvy, ktorú nariadil pre vás Boh.“ (Heb 9,19.20) Čoho symbolom bola táto krv a prečo je dôležitá aj pre nás dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

VZBURA A TREST

28 „Povedz im: Ako žijem,“ znie výrok Hospodina, „naložím s vami tak, ako ste o tom predou mnou hovorili.“ **29** Na tejto púšti popadajú mŕtvolý vás všetkých spočítaných, starších ako dvadsať rokov, čo ste reptali proti mne. **30** Ani jeden z vás nevojde do krajiny, o ktorej som so zdvihnutou rukou prisahal, že v nej budete bývať, okrem Kaléba, Jefunneho syna, a Jozuu, Núnovho syna. **31** No vaše deti, o ktorých ste vraveli, že sa stanú koristou, tie do nej uvediem a spoznajú krajinu, ktorou ste vy pohrdli. **32** Vaše mŕtvolý však padnú na tejto púšti. **33** Vaši synovia budú štyridsať rokov pastiermi na púšti. Budú pykať za vašu smilnú nevernost', kým vaše mŕtvolý zostanú na púšti. **34** Ako ste štyridsať dní skúmali krajinu – rok sa bude počítať za deň –, štyridsať rokov budete pykať za svoje neprávnosti, aby ste spoznali môj odpor. **35** Ja, Hospodin, som to povedal a tak urobím celej tejto skazenej pospolitosti, ktorá sa vzbúrila proti mne! Na tejto púšti zahynú!“ (4Moj 14,28–35)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

„Všetok ľud spoločne odpovedal: Splníme všetko, čo povedal Hospodin.“ (2Moj 19,8; pozri aj 2Moj 24,3 a 24,7) Hoci nemáme dôvod pochybovať, že ľud myslel zakazdým svoje slová vážne, dejiny nám ukazujú, že konanie ľudu bolo vždy znova v rozpore s týmito sľubmi. Hoci išlo o vyvolený ľud a hoci do zmluvného vzťahu s Hospodinom Izraeliti vstúpili dobrovoľne, nedodržiavali svoju stranu zmluvy.

Uvažuj o texte 2Moj 19,4.5. Čo bolo dôležitou súčasťou zmluvy, ktorú Hospodin uzavrel s Izraelitmi?

Výzva poslúchať Boha a dodržiavať jeho zákon nebola zákonníctvom ani vtedy a nie je ani teraz (pozri Mat 7,24–27; Ján 14,15; Jak 2,20; Rim 6,11.12). Napriek tomu deti Izraela znova a znova zlyhávali a nedodržiavali svoj sľub a svoju stranu zmluvy.

Veľmi skoro, dokonca ešte pod horou Sinaj klesli veľmi hlboko a dopustili sa toho najhoršieho odpadl'ctva (pozri 2Moj 32,1–6). Nanešťastie, nevera sa stala skôr normou než výnimkou. A tak namiesto rýchleho vstupu do zaslúbenej krajiny museli putovať po púšti nekonečných štyridsať rokov.

Uvažuj o texte 4Moj 14,28–35. Aký trest bol vymeraný národu pre ich odmietnutie dôverovať tomu, čo im Hospodin zaslúbil?

Vtedy, rovnako ako dnes, je podstatou neposlušnosti nielen otvorená vzbura, ale aj nechota dôverovať tomu, čo nám Boh hovorí. Tento hriech sa javí ešte ohavnejším v súvislosti s tým, že Hospodin sám o Izraelitoch povedal: „Videli moju slávu a moje znamenia, ktoré som konal v Egypte i na púšti, a predsa ma už desaťkrát pokúšali a neposlúchli ma.“ (4Moj 14,22) Napriek všetkému, čo prežili a napriek zázrakom, ktorých boli svedkami, odmietali poslúchnuť Hospodina a zaujať krajinu, hoci mali jasný prísľub, že budú úspešní (4. Mojžišova 13–14).

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o tom, že neposlušnosť veľmi často vychádza z nedostatku dôvery v Božie slovo. Prečo je to tak? Čo nám môže pomôcť viac Bohu dôverovať?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Otázka správneho pochopenia Božej lásky je centrom kozmického sporu. Boží záväzok milovať prináša morálne dostatočný dôvod na to, aby bol Boh zhovievavý k zlu, so závažným dôsledkom pre pochopenie božej prozreteľnosti, ktorá pôsobí v tom, čo nazývam zmluvné pravidlá záväzku.“ (Peckham, John C., *Theodicy of Love: Cosmic Conflict and the Problem of Evil*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2018, p. 4.)

„Rozhodnutie, že Izrael v nasledujúcich štyridsiatich rokoch nesmie vojsť do Kanaánu, bolo pre Mojžiša a Árona, Káleba a Józua trpkým sklamaním. Oni však Božie rozhodnutie prijali bez reptania. Tí však, čo predtým na Božie zaobchádzanie s ľuďom reptali a vraveli, že sa vrátia do Egypta, začali teraz vzdychať a nariekať nad požehnaním, ktorým pohrdli. Predtým nemali príčinu reptať, no teraz im Boh dal skutočný dôvod na bedákanie. Keby sa boli kajúčne trápili nad svojím hriechom, keď si ho jasne uvedomili, taký rozsudok nemusel byť vynesený. Oni však žiaľili nad rozsudkom. Ich žiaľ nebol kajúcny, a preto nemohli očakávať zmenu rozsudku.“ (PP 392; PP /sk/ 290)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o láske v súvislosti so slobodnou vôľou. Aby láska bola láskou, musí byť dávaná slobodne. Prečo? Keď si predstavíme toľké utrpenie na svete, dalo by sa argumentovať, že náš svet si Božiu lásku nezaslúži. Ako by ste na to odpovedali?
2. V Biblii sa veľa hovorí o poslušnosti. Kde je potom hranica medzi Bohom požadovanou poslušnosťou a zákonníctvom, ktoré Boh odmieta? Čo môže spôsobiť, že v snahe byť verný Bohu, Jeho slovu a prikázaniam, človek sklúzne do pasce zákonníctva?
3. Uvažujte spoločne o otázke, ktorá zaznela v časti na utorok. Akú súvislosť môžete vidieť medzi starovekým Izraelom a Cirkvou adventistov siedmeho dňa? V čom spočíva podobnosť a prečo by sme si jej mali byť vedomí?

Týždeň od 3. septembra do 9. októbra

MOJŽIŠOVO PODANIE DEJÍN

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5. Mojžišova 1–3

ZÁKLADNÝ TEXT

³...všetci jedli ten istý duchovný pokrm ⁴a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus. (1Kor 10,3,4)

„Toto sú slová, ktoré hovoril Mojžiš.“ (5Moj 1,1; Roh) Takto sa začína kniha Deuteronómium. A hoci Mojžiš a jeho prítomnosť dominujú celej knihe od úvodných slov až po jeho smrť v Moábsku (5Moj 34,5), Deuteronómium (rovnako ako celá Biblia) je v skutočnosti veľkým svedectvom o našom Pánovi Ježišovi. Pretože On je náš Stvoriteľ (1. Mojžišova 1–2; Ján 1,1–3), Udržiavateľ (Kol 1,15–17; Heb 1,3) a Vykupiteľ (Iz 41,14; Tít 2,14). A v širšom zmysle týchto slov, Deuteronómium zjavuje, ako Hospodin tvoril, udržiaval a vykupoval svoj ľud v onom dôležitom čase dejín spasenia.

Vo chvíli, keď Izraeliti mali konečne vstúpiť do Kanaánu, Mojžiš ich myseľ obracia do minulosti. Snaží sa im pripomenúť zásadné udalosti, ktoré ako národ s Bohom prežili. Chce, aby si uvedomili, čo všetko pre nich doteraz Hospodin urobil. Táto téma sa opakuje v celom Písme: *pamätaj, čo pre teba Hospodin učinil v minulosti*.

Toto upozornenie by malo byť dôležité aj pre nás. Aj my dnes totiž stojíme takmer na hraniciach zaslúbenej krajiny: „Keď som uvažovala o našej minulosti a sledovala každý krok vpred až po našu dnešnú situáciu... Keď vidím, čo Boh vykonal, som naplnená úžasom a dôverou v Krista ako nášho Vodcu. V budúcnosti sa nemusíme ničoho obávať, jedine ak by sme zabudli na cestu, po ktorej nás Pán viedol a na to, ako nás v minulosti učil.“ (LS 196)

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii nazrieme do prvých troch kapitol knihy Deuteronómium. Na prahu „zaslúbenej krajiny“ Mojžiš obracia pozornosť svojho ľudu do minulosti. Pripomína Izraelitom niektoré udalosti, ktoré prežili za uplynulých štyridsať rokov s Bohom a z ktorých si môžu vziať dôležité poučenie aj pre svoj súčasný a budúci život.

1. Úvod

- 2Moj 32,29–32: Úvod – Mojžišov vzťah k Bohu a jeho ľudu (nedeľa)

2. Štyri pohľady do minulosti

- 5Moj 1,1–7: Štyridsať rokov putovania púšťou (pondelok)
- 5Moj 1,8–11: Zaslúbené požehnanie (utorok)
- 5Moj 1,26–35: Vzburá na púšti (streda)
- 5Moj 2,33.34: Boje proti nepriateľom (štvrtok)

MOJŽIŠ – JEHO VZŤAH K BOHU A IZRAELITOM

²⁹Potom Mojžiš povedal: „Ujmite sa dnes služby Hospodinovi, všetci, čo ste boli proti svojmu synovi alebo bratovi, aby ste dnes dostali požehnanie.“

³⁰Na druhý deň povedal Mojžiš ľudu: „Dopustili ste sa veľkého hriechu, ale teraz vystúpim k Hospodinovi, azda ho uzmierim za váš hriech.“ ³¹Mojžiš sa vrátil k Hospodinovi a povedal: „Ach, tento ľud sa dopustil veľkého hriechu, urobil si zlatých bohov. ³²Strpiš ešte ich hriech? Ak nie, tak ma vymaž zo svojej knihy, ktorú píšeš!“ (2Moj 32,29–32)

V celom Písme cítiť Mojžišovu prítomnosť. A hoci sa zmienka o ňom nachádza prvýkrát až v 2Moj 2,2, práve on je autorom knihy Genesis, základného a autoritatívneho Božieho príbehu o tom, kým sme, odkiaľ sme sa tu vzali, prečo je na svete zlo a prečo aj napriek všetkému môžeme žiť nádejou. Stvorenie, pád do hriechu, potopa, príbeh Abraháma, evanjelium – všetko má svoje základy práve v knihe Genesis, ktorej autorom je prorok Mojžiš. Je ťažké dostatočne zhodnotiť vplyv tohto jedného človeka. Hoci mal veľmi ďaleko od dokonalosti, Boh ho mohol zapojiť do svojich zámerov, pretože Mojžiš Boha miloval a chcel mu slúžiť.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o texte z úvodu (2Moj 32,29–32), v ktorom je zaznamenaná konverzácia medzi Hospodinom a Mojžišom po hroznom hriechu modloslužby súvisiacej so zlatým teľaťom. Čo sa z týchto veršov môžeme naučiť o Mojžišovi a jeho vzťahu s Hospodinom? Čo bolo príčinou, že Hospodin mohol takým výrazným spôsobom spolupracovať práve s Mojžišom?

Hoci Mojžiš nebol zodpovedný za hriech, ktorého sa Izraeliti dopustili, a ani sa na ňom nijako nepodiľal, prihovárал sa za ľud tak intenzívne, že bol dokonca ochotný obetovať svoju vlastnú večnosť. Je pozoruhodné, že keď Mojžiš hovorí: „Odpustiš ich hriech...“ (2Moj 32,32; Roh.), v hebrejčine je použité sloveso s významom „niesť“. Mojžiš chápe závažnosť hriechu a čo to znamená hriech odčiniť. Práve preto prosí Hospodina, aby „niesol“ hriech ľudu. Je to totiž jediný spôsob, akým môže byť tento hriech ľudu – a vlastne akýkoľvek hriech – odpustený.

Už na tomto mieste Písma sa teda hovorí o zástupnej obeti. Sám Boh v osobe Ježiša Krista poniesie celé bremeno hriechu a trest za náš hriech. Je to Bohom určený spôsob záchrany ľudstva, ak má Boh zároveň zostať verný princípom svojej vlády a zákona.

O mnoho storočí neskôr apoštol Peter napísal o Ježišovi: „On sám na vlastnom tele vyniesol naše hriechy na drevo, aby sme odumreli hriechom a žili pre spravodlivosť. Jeho ranami ste boli uzdravení.“ (1Pet 2,24)

V príbehu o Mojžišovi a jeho reakcii na hriech ľudu vidíme Mojžiša v úlohe toho, kto sa prihovára za svoj národ, ktorý zhrešil. Mojžišovo konanie je predobrazom toho, čo Ježiš koná pre nás (pozri Heb 7,25).

- **Ochota stratiť svoj život za vlastný národ? Uvažuj o dôsledkoch takéhoto postoja. Čo sa z toho môžeš naučiť o skutočnej láske k druhým?**

APLIKÁCIA

NAPLNENÉ PROROCTVO

¹Toto sú slová, ktoré povedal Mojžiš celému Izraelu za Jordánom na púšti, v Arabe naproti Súfu, medzi Paránom a Tófelom, Labánom, Chacerótom a Dí-Zahábom. ²Cesta z Horebu cez seirské pohorie až po Kaděš-Barnéu trvá jedenásť dní. ³V štyridsiatom roku, v prvý deň jedenásteho mesiaca, povedal Mojžiš Izraelitom všetko, čo im mal na príkaz Hospodina oznámiť. ⁴Bolo to potom, ako porazil amorejského kráľa Sichóna, ktorý sídlil v Chešbóne, a bášanského kráľa Óga, ktorý sídlil v Aštaróte, v Edrei. ⁵V Moábsku, za Jordánom, začal Mojžiš vysvetľovať tento zákon: ⁶„Hospodin, náš Boh, nám na Horebe povedal: ‚Už dosť dlho bývate na tomto vrchu. ⁷Obráťte sa a vydajte sa na cestu! Vystúpte na pohorie Amorejčanov a k všetkým obyvateľom v Arabe, na pohorí a v Nížine, v Negeve a na morskom pobreží, vojdite do Kanaánu a Libanonu až k Velrieke, rieke Eufrat!‘ (5Moj 1,1–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Napriek niektorým predpokladom, ktoré sa dnešná veda pokúša vyhlásovať za fakty (napríklad, že náš vesmír povstal „úplne z ničoho“ alebo že život na našej zemi vznikol z jednoduchých zlúčenín ako výsledok náhody), veda prináša aj niektoré ohromujúce pohľady na Božiu stvoriteľskú moc. Štúdium súladu, rovnováhy a presnosti rôznych stránok prírodného sveta prináša aj napriek vplyvu hriechu fascinujúce pohľady.

Ak je Boh taký dôkladný vo fyzickom svete, určite je taký aj v duchovnej oblasti. V úvodných veršoch Deuterónómia vidíme ďalšie dôkazy Božej presnosti a dôkladnosti.

Uvažuj o úvodných veršoch knihy Deuterónómium (5Moj 1,1–7). Hneď v úvode je zdôraznené, že Mojžiš sa prihovára ľudu po štyridsiatom roku pobytu na púšti. Prečo je táto časová zmienka dôležitá?

Čo sa stalo po neúspechu, ktorý nasledoval po návrate vyzvedáčov z Kaděš-Barnéy, keď po prednesení správy ľud odmietol vstúpiť do zaslúbenej krajiny? Boh im oznámil, že do zaslúbenej krajiny nevstúpia. Ich nádeje sa rozplynuli. Ako dlho mal národ čakať na splnenie zaslúbenia? „Ako ste štyridsať dní skúmali krajinu – rok sa bude počítať za deň –, štyridsať rokov budete pykať za svoje nepravosti, aby ste spoznali môj odpor.“ (4Moj 14,34)

Deuterónómium teda nadväzuje na príbeh Božieho ľudu v štyridsiaty rok pobytu na púšti. Božie prorocké slovo je rovnako dôveryhodné ako samotný Boh a úvodné slová knihy Deuterónómium to len potvrdzujú. Boh koná podľa toho, čo svojmu ľudu oznámil, a koná presne v tom čase, ktorý dopredu určil. Nejde samozrejme o jediné časové proroctvo, ktoré sa naplnilo presne podľa Božích slov. Keď sa späťne pozeráme na udalosti opísané v Písme, nachádzame napríklad u Daniela 9,24–27 časové proroctvo o Ježišovi, ktoré sa tiež naplnilo presne tak, ako to Hospodin zaslúbil. Vidíme, že predpoveď „čas a časy a polovica času“ (Dan 7,25; pozri aj Zj 12,6.14; 13,5) sa v dejinách naplnila rovnako ako proroctvo o dvetisícťisto večeroch a ránoch z Danieli 8,14.

Okrem uvedených časových zložiek proroctiev, kapitoly Daniel 2, 7 a 8 veľmi presne a podrobne predpovedajú svetové dejiny, čo je veľmi silný dôkaz o tom, že Boh pozná budúcnosť, vládne svetu a možno mu dôverovať.

APLIKÁCIA

■ Na základe historických faktov vidíme, že Boh dôveryhodne naplnil udalosti, ktoré oznámil prostredníctvom prorokov. Prečo by to malo byť dôvodom, aby sme mu dôverovali aj vo všetkom ostatnom, čo povedal o budúcnosti?

TISÍCKRÁT POČETNEJŠÍ

⁹Vtedy som vám povedal: Ja sa už ďalej nevládzem o vás starať. ¹⁰Hospodin, váš Boh, vás tak rozmnožil, že dnes vás je už tolko ako hviezd na nebi. ¹¹Nech Hospodin, Boh vašich otcov, ešte stisíc násobí váš počet a nech vás požehnáva, ako vám to slúbil. (5Moj 1,9–11)

Po dlhom putovaní po púšti Mojžiš ako Boží prorok oznamuje ľudu dôležité posolstvo od Boha: „Pozrite, dávam vám túto krajinu. Vojdite do nej a obsadte ju! Je to krajina, ktorú Hospodin pod prísahou slúbil dať vašim otcom, Abrahámovi, Izákovi, Jákobovi a ich potomstvu.“ (5Moj 1,8) Sústreďme sa teraz na slová, ktoré nasledovali.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (5Moj 1,9–11). Ako rozumieš týmto slovám? V čom spočíva ich dôležitosť v kontexte toho, že Izraeliti boli potrestaní za vzburu proti Bohu v Kádeš-Barnéi?

Aj tieto slová sú príkladom Božieho milosrdenstva. Aj počas putovania po púšti boli požehnaní: „Štyridsať rokov si ich opatroval na púšti, nemali nedostatok. Plášte sa im nezodrali ani nohy im neopuchli.“ (Neh 9,1)

A Mojžiš, znova preukazujúc lásku voči svojmu ľudu, prosí Boha, aby národu ešte viac požehnal a rozmnožil ho.

Prečítaj si text 5Moj 1,12–17. Čo bolo podľa týchto veršov priamym následkom Božieho požehnanie Izraelitov? Ako na túto situáciu reagoval Mojžiš?

Napriek tomu, že Hospodin bol tak viditeľne prítomný uprostred svojho ľudu, ukázalo sa, že ľud je potrebné zorganizovať, vytvoriť vnútornú štruktúru a systém zodpovednosti. Izraeliti boli *kahal*, organizované zhromaždenie (pozri 5Moj 31,30). Išlo o predchodcu novozákonnej *ekklésie* (grécky výraz pre „cirkev“; pozri Mat 16,18). A hoci Pavol konal svoju službu v inom kontexte, nikdy sa nevzdialil od svojich židovských koreňov a v 1. liste Korintánom 12 ho vidíme dôkladne opisovať potrebu kompetentných ľudí, ktorí by zastávali rôzne úlohy, dôležité pre správne fungovanie tela – cirkvi. Ide o podobný princíp, aký vidíme v zhromaždení (*kahal*) na púšti. Podobne ako kedysi zhromaždenie Izraelitov, aj cirkev dnes potrebuje byť zjednoteným spoločenstvom, v ktorom ľudia naplňajú svoje poslanie tým, že využívajú im zverené dary.

Niekedy počujeme, ako ľudia kritizujú „organizované“ náboženstvo (chceli by mať vari radšej „dezorganizované“ náboženstvo?), Písmo uznáva len organizovanú formu náboženstva. Veľmi jasne je to vidieť najmä v Novej zmluve.

- Ktoré svoje úlohy môže cirkev plniť lepšie vďaka tomu, že pôsobí ako zorganizované hnutie? Ktoré úlohy by nemohla plniť, keby bol každý zbor len osamoteným spoločenstvom?

APLIKÁCIA

KÁDEŠ-BARNÉA

²⁶Vy ste však odmietli vystúpiť a rozkazu Hospodina, svojho Boha, ste sa vzopreli. ²⁷Reptali ste vo svojich stanoch a hovorili ste: „Hospodin nás vyviedol z Egypta z nenávisťi, aby nás vydal do rúk Amorejčanov a zahubil nás. ... ²⁹Vtedy som vám povedal: Neľakajte sa ich, nemajte pred nimi strach! ³⁰Hospodin, váš Boh, ktorý vás predchádza, bude sám bojovať za vás, ako to zjavne robil s vami v Egypte a na púšti. ... ³⁴Ked' Hospodin počul, čo ste vraveli, rozhneval sa a prisahal: ³⁵Nikto z mužov tohto zlého pokolenia neuvidí tú dobrú krajinu, ktorú som pod prísahou sľúbil dať vašim otcom.“ (5Moj 1,26–35)

¹³No Mojžiš povedal Hospodinovi: „Dozvedia sa o tom Egyptania, pretože spomedzi nich si vyviedol tento ľud svojou mocou, ¹⁴a povedia o tom obyvateľom tejto krajiny. ... ¹⁵Ak tento ľud vyhubíš, potom si národy, ktoré počuli správu o tebe, povedia: ¹⁶Pretože Hospodin nemohol doviesť tento ľud do krajiny, ktorú im sľúbil pod prísahou, pozabíjal ich na púšti.“ ¹⁷Nech sa však teraz prejaví moc môjho Pána vo svojej veľkosti, ako si vyhlásil: ¹⁸„Hospodin je zhovievavý a veľmi milosrdný, odpúšťa vinu a priestupok nenecháva bez trestu, ale trestá vinu otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia.“ (4Moj 14,13–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V prvej časti knihy Deuteronómium sa opakovane vracia motív zlyhania v Kádeš-Barnéi. Tento nešťastný príbeh tvorí bezprostredný kontext knihy Deuteronómium. Oplatí sa preto preskúmať ho dôkladnejšie. Z tohto príbehu si môžeme vziať mnoho poučení. Jednu dôležitú lekciu, ktorá sa opätovne nachádza v knihe Deuteronómium, môžeme vidieť práve v 4. Mojžišovej 14.

Sústred' sa na verše 4Moj 14,11–20. Hoci Mojžiš tu opäť vystupuje v úlohe príhovorca, čo je dôležité na jeho argumentácii s Hospodinom? Prečo by podľa Mojžiša Hospodin nemal Izraelitov zničiť?

Mojžišova argumentácia smerom k Hospodinovi je jasná. *Ak urobíš toto, pozri, ako sa na to budú pozerat' Egyptania a ostatné národy v oblasti.* Ide o dôležitú skutočnosť, pretože v konečnom dôsledku všetko, čo Boh chcel vykonať prostredníctvom Izraelitov, nemalo slúžiť len na ich dobro, ale na prospech celého ľudstva. Izraeliti mali byť svetlom svetu. Mali byť svedkami o láske, moci a záchrane, ktoré možno nájsť jedine v pravom Bohu, nie v ničotných modlách, ktoré uctievali okolité národy.

Čo by sa stalo, keby Hospodin zničil Izraelitov? Národy by povedali: „Pretože Hospodin nemohol doviesť tento ľud do krajiny, ktorú im sľúbil pod prísahou, pozabíjal ich na púšti.“ (4Moj 14,16)

Ide o tému, ktorú nachádzame naprieč celým Písmom. Ide o myšlienku, že Boh je oslávený prostredníctvom svojho ľudu. Božia sláva, dobrotá, láska a moc sa zjavujú v Jeho cirkvi a v tom, čo Boh koná prostredníctvom svojho ľudu. Samozrejme, cirkev mu to často príliš neľahčuje. Napokon však Boh bude prostredníctvom svojho konania na zemi oslávený.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o texte Ef 3,10. Ako rozumieš Pavlovým slovám o tom, že nebesia prostredníctvom cirkvi lepšie poznajú Božiu múdrosť? V čom táto múdrosť spočíva? Ako sa prejavuje vo vesmíre? Ako sa na tomto ohlasovaní môžeš podieľať ty ako jednotlivec?

BOJE PROTI NEPRIATEĽOM

³³Hospodin, náš Boh, nám ho vydal a my sme porazili jeho, jeho synov a všetok jeho ľud. ³⁴Vtedy sme dobyli všetky jeho mestá. Vykonali sme ničiacu kliatbu na každom meste, na mužoch, ženách i deťoch. Nikto nám nemohol ujsť. (5Moj 2,33.34)

¹³Hospodin povedal Abramovi: „Dobre si uvedom, že tvoji potomkovia budú prišelcami v cudzej krajine, zotročia ich a štyristo rokov budú s nimi zle zaobchádzať. ¹⁴No ja budem súdiť aj národ, ktorému budú otročiť. Potom vyjdú s veľkým majetkom. ¹⁵Ty však odídeš v pokoji k svojim predkom a pochovajú ťa v úctyhodnej starobe. ¹⁶Vo štvrtom pokolení sa sem však vrátia, lebo doteraz nie sú dovŕšené viny Amorejčanov. (1Moj 15,13–16)

V Deuteronomiu 2 a 3 pokračuje Mojžiš v rozprávaní o dejinách Izraela a o tom, ako pod Božím vedením porazili svojich nepriateľov. Keď boli verní, Boh im dával víťazstvo dokonca aj nad „obrami“ (5Moj 2,11.20; 3,13).

To nás privádza k náročnej téme zničenia nepriateľských pohanských národov, ktorej by sme sa mali aspoň krátko venovať. Áno, deti Izraela často prichádzali k národom s ponukou pokoja (5Moj 20,10.11). Keď však takúto ponuku obyvatelia Kanaánu odmietli, veľmi často sa to skončilo zničením a vyhladením všetkých mužov a nezriedka aj žien a detí.

Niektorí sa snažia tento fakt obísť jednoduchým konštatovaním, že tieto príbehy nie sú pravdivé. Ako adventisti však vnímame celé Písmo ako „Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti“ (2Tim 3,16), a preto takéto tvrdenie považujeme za neschodné a s touto komplikovanou otázkou sa musíme vysporiadať.

Uvažuj o texte 1Moj 15,1–16. Ako nám tento príbeh pomáha aspoň sčasti pochopiť Boží postoj k takej zložitej téme? Ako v tejto súvislosti rozumieš slovám Hospodina v 1Moj 15,16?

Niet pochyb o tom, že mnohé z týchto pohanských národov boli mimoriadne kruté a neludské. Boli preto vystavené spravodlivému Božiemu hnevu a odsúdeniu už dávno pred príchodom Izraelitov. Boh často veľmi dlho a trpezlivo čakal a dával národom príležitosť zmeniť spôsob konania. A hoci pohania tieto ponuky odmietali, nedáva nám to uspokojivú odpoveď na komplikovanú realitu týkajúcu sa vyvraždenia každého, vrátane detí.

Treba povedať, že dnes máme ešte len obmedzené poznanie celého kontextu udalostí, ktoré sa vtedy odohrali. Jednoducho nám nezostáva nič iné, len prijať túto ťažkú a smutnú realitu a dôverovať v Božiu dobrotu, ktorá sa prejavila mnohými, rozličnými spôsobmi. Viera nespočíva v tom, že budeme Boha milovať len v nádhernom počasí uprostred lesa plného krásnych zvukov, vôní a farieb. Viera znamená dôverovať Bohu aj napriek zložitým okolnostiam, ktorým úplne nerozumieme.

■ **Ako sa ti darí dôverovať Bohu a jeho láske, spravodlivosti a добрote, a to aj vtedy, ak nám celkový obraz nepasuje do našej predstavy Boha?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Nasledujúca ukážka je príkladom, ako sa teológovia usilujú odpovedať na komplikované otázky súvisiace s tým, ako Izraeliti zaobchádzali s niektorými z kanaánskych národov.

„Ako Stvoriteľ všetkých vecí a všetkých ľudských bytostí a ako zvrchovaný vládca nad všetkým, Boh môže konať čokoľvek, čo uzná za vhodné, a jeho konanie bude správne. ... Božie konanie pre nás zostáva tajomstvom. Keďže Boha nikdy úplne nepochopíme, môžeme sa oslobodiť od podobných otázok. Izaiáš 55,8.9 ponúka určitú útechu. ...

Biblia opisuje obyvateľov Kanaánu ako mimoriadne hriešnych a ich zničenie predstavuje Boží súd nad ich hriechmi. Zničenie Kanaánčanov nebolo prvým ani posledným razom, čo Boh niečo podobné urobil. Medzi osudom Kanaánčanov a osudom ľudí (okrem rodiny Noacha) počas potopy opísanej v 1. Mojžišovej 6–9 existuje celá škála rozdielov. ...

Boh nikdy neplánoval, že Izraeliti budú vykonávať taktiku *herem* (úplného zničenia) ako všeobecný prístup k cudzincom. Deuteronomium 7,1 jasne označuje a presne vymedzuje, ktorých skupín ľudí sa týka *ničiaci kliatba*. Izraeliti takto nemali postupovať proti Aramejčanom, Edomitom, Egypťanom, ani proti nikomu inému (pozri aj Deut. 20,10–18). ...

Kanaánčanov postihol osud, ktorému budú napokon vystavení všetci hriešnici – Božiemu súdu. ...

Božie zničenie Kanaánčanov bol v dejinách spasenia nevyhnutným krokom. ... Hoci Kanaánčania ako celok boli predmetom Božieho súdu, minimálne štyridsať rokov vopred dostali varovanie (pozri vyznanie Ráchab v Joz 2,8–11).“ (BLOCK, Daniel I., *The NIV Application Commentary: Deuteronomy*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 2012, str. 98, 99)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o našom chápaní obdobia milénia, počas ktorého budeme mať okrem iného tisíc rokov na to, aby sme dostali odpovede na naše otázky. Ako nám toto pochopenie môže pomôcť naučiť sa dôverovať Bohu aj napriek komplikovaným otázkam, ktoré teraz máme?
2. Ktoré z vašich minulých skúseností s Božím vedením vás naučili dôverovať mu aj v budúcnosti? Prečo je dôležité nezabúdať, ako Boh konal v našich životoch?
3. Uvažujte spoločne nad poslednou otázkou v časti na nedeľu o Mojžišovej ochote obetovať vlastný život pre záchranu celého národa. Je takýto postoj správny? Stojí niečo za to, aby sme obetovali vlastný život, zvlášť keď si uvedomíme, akú veľkú cenu stálo naše vykúpenie?

VEČNÁ ZMLUVA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 12,1–3; 5Moj 9,5; 5Moj 5,1–5; 5Moj 26,16–19; 5Moj 8,5; 14,1

ZÁKLADNÝ TEXT

Zmluvu medzi mnou a tebou a tvojím potomstvom vo všetkých pokoleniach robím večnou zmluvou, že budem tvojím Bohom i Bohom tvojho potomstva. (1Moj 17,7)

Ján zaznamenáva v Zjavení dôležité slová: „Potom som videl iného anjela letieť stredom neba: Mal večné evanjelium, aby ho zvestoval obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu.“ (Zj 14,6) Anjel mal „večné evanjelium“. Večné, pretože tu bolo vždy. Večné, pretože nám bolo zaslúbené v Ježišovi Kristovi „pred večnými vekmi“ (Tít 1,2).

Je preto len prirodzené, že Biblia hovorí na mnohých miestach o „večnej zmluve“ (1Moj 17,7; Iz 24,5; Ezech 16,60; Heb 13,20). Základom evanjelia je predsa zmluva a podstatou zmluvy evanjelium. Boh nám vo svojej zachraňujúcej milosti a láske ponúka spasenie, ktoré si nezaslúžime a nijako si naň nemôžeme robiť nárok. My ako odpoveď na ponúkanú milosť milujeme Boha „celým svojím srdcom, celou dušou, celou myslou a celou silou“ (Mar 12,30). Je to láska, ktorá sa prejavuje poslušnosťou jeho zákonu: „Lebo láska k Bohu je v tom, že zachováваме jeho prikázania; a jeho prikázania nie sú ťažké.“ (1Ján 5,3)

Tento týždeň sa sústredíme na tému Božej zmluvy, ako je vyjadrená v knihe Deuteronomium.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa pozrieme na to, akým spôsobom kniha Deuteronomium predstavuje Božiu zmluvu s ľuďmi – na jej pôvod, podstatu a praktické dôsledky.

- 1Moj 12,1–3: Zmluva s Abrahámom ako základ zmluvy s Izraelitmi (nedeľa)
- 5Moj 9,5: Zmluva postavená na Božej milosti (pondelok)
- 5Moj 5,1–5: Zmluva ako prejav Božieho záujmu o každého (utorok)
- 5Moj 26,16–19: Zmluva a poslanie Božieho ľudu (streda)
- 5Moj 8,5; 14,1: Zmluva ako vyjadrenie láskyplného vzťahu (štvrtok)

ZMLUVA A EVANJELIUM

¹Hospodin povedal Abramovi: „Odíd' zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a z domu svojho otca do krajiny, ktorú ti ukážem! ²Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa, zvelebím tvoje meno. Bud' požehnaním! ³Požehnám tých, čo teba žehnajú a tých, čo tebe zlorečia, prekľajem. V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.“ (1Moj 12,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V celom Písme môžeme pozorovať veľmi úzke prepojenie medzi zmluvou a evanjeliom. Už pred vznikom izraelského národa existovala myšlienka zmluvy (napríklad zmluva s Noachom) a tiež existovali zaslúbenia zmluvy. Boh však vyjadroval koncept zmluvy výhradne v interakcii so svojím ľudom. Začiatok takéhoto zmluvného vzťahu vidíme v komunikácii Hospodina s patriarchami. A už od začiatku bolo základným konceptom zmluvy evanjelium: záchrana jedine prostredníctvom viery. To platilo o zmluve s Abrahámom, ktorá bola neskôr na Sinaji aktualizovaná pre ďalšie generácie jeho potomkov a ovplyvňovala životy tých, ktorí s Mojžišom putovali do zaslúbenej krajiny.

Uvažuj nad textami 1Moj 12,1–3; 1Moj 15,5–18 a Rim 4,1–5. Aké zmluvné zaslúbenie dal Hospodin Abramovi (neskôr Abrahámovi)? Ako sa v tomto zmluvnom zaslúbení zjavuje evanjelium?

Abrahám uveril Hospodinovi a zaslúbeniam, ktoré mu Boh dal, preto bol ospravedlnený pred Bohom. Takéto vyhlásenie však nebolo „lacnou“ milosťou. Abrahám sa usiloval naplniť svoj diel zmluvy poslušnosťou, ako to vidíme napríklad na vrchu Morija v 1. Mojžišovej 22. Okrem toho sa mu aj „jeho viera ráta za spravodlivosť“ (Rim 4,5). Práve preto mohol o stáročia neskôr apoštol Pavol použiť Abraháma ako príklad života vedeného zaslúbeniami, ktoré dal Boh svojmu ľudu.

Táto téma zaznieva v celom Písme. Pavol sa k nej vracia aj v Gal 3,16, kde znova cituje 1Moj 15,6. O Abrahámovi tam hovorí, že „uveril Bohu a počítalo sa mu to za spravodlivosť“. Apoštol sa tak vracia k zaslúbeniu, ktoré dostal Abram na začiatku v súvislosti s tým, že v ňom budú požehnané všetky národy (Gal 3,8.9). Zaslúbenia zmluvy sú určené všetkým, Židom aj pohanom, teda všetkým tým, „čo sú z viery“ (Gal 3,7). Tí, ktorí sú ospravedlnení vierou bez skutkov zákona, sú zmluvou zaviazaní žiť podľa Božieho zákona.

Dokonca aj keď Jeremiáš hovorí o novej zmluve, robí tak v kontexte zákona: „Toto však bude zmluva, ktorú uzavriem s domom Izraela po týchto dňoch, znie výrok Hospodina. Svoj zákon vložím do ich vnútra a vpišem ho do ich srdca. Budem im Bohom a oni budú mojím ľudom.“ (Jer 31,33) V týchto veršoch zaznieva jazyk Tóry: „Budem chodiť medzi vami, budem vašim Bohom a vy budete mojím ľudom.“ (3Moj 26,12)

APLIKÁCIA ■ Uvažuj o poslanstve troch anjelov zo Zjavenia 14. Ako sa v týchto veršoch spája myšlienka zmluvy, zákona a evanjelia – dobrej správy?

ZMLUVA A IZRAELITI

Nie pre svoju spravodlivosť a úprimnosť srdca prichádzaš zaujať ich krajinu, ale pre bezbožnosť týchto národov ich pred tebou vyháňa Hospodin, tvoj Boh, aby splnil slovo, ktoré pod prísahou dal tvojim otcom, Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. (5Moj 9,5)

V úvodnom verši (5Moj 9,5) sa prejavuje realita zmluvných zaslúbení. Boh vo svojom milosrdenstve koná v prospech Izraelitov a to aj napriek ich neustálym chybám a zlyhaniam. (Presne takto funguje evanjelium aj dnes.) Všetko vychádzalo zo zmluvy a zaslúbenia patriarchom, že Božia milosť bude nad budúcimi generáciami.

Keď sa Mojžiš prihovárал Izraelitom, ktorí dostali zmluvné zaslúbenia ako celok, často sa odvolával na zmluvné zaslúbenia dané práve patriarchom.

Čo ti v nasledovných veršoch pomáha lepšie pochopiť, ako fungujú zmluvné zaslúbenia?

2Moj 2,24

2Moj 6,8

3Moj 26,42

Aj vyjdenie Izraelitov z Egypta, ktoré je mocným symbolom Božej zachraňujúcej milosti, bolo založené na zmluve, ktorú Hospodin urobil s ich predkami. A teda už dávno pred narodením tých, ktorí sa mali stať prijímateľmi požehnaní uzavretej zmluvy, Hospodin vyslovil zaslúbenia v ich prospech. Bez akýchkoľvek vlastných zásluh boli zachránení presne podľa zaslúbenia. Túto záchranu im Boh priniesol prostredníctvom zázakov a udalostí v Egypte.

Tým sa to však neskončilo. Kam vlastne Hebreji vyšli z Egypta? Áno, na Sinaj, kde s nimi Boh „oficiálne“ uzavrel zmluvu (pozri 2. Mojžišova 20). Hlavnou súčasťou zmluvy boli evanjelium a zákon (Desatoro), ktoré boli vyzvaní zachovávať. Poslušnosť mala byť vyjadrením ich spásanosného vzťahu s Hospodinom, ktorý ich už predtým zachránil (evanjelium). V Deuteronomiu tak opakovane zaznieva výzva, aby žili podľa zákona, čo bol ich podiel na zmluve, ktorú potvrdili na Sinaji.

- **Vyznávame, že sme spasení milosťou. Akú úlohu zohráva v tvojom živote zákon? Akú dôležitosť zohráva zákon v tvojej skúsenosti s Bohom?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

KNIHA ZMLUVY

¹Mojžiš zvolal všetkých Izraelitov a povedal: „Počuj, Izrael, ustanovenia a právne predpisy, ktoré vám všetkým dnes oznamujem! Naučte sa ich a starostlivo ich zachovávajte! ²Hospodin, náš Boh, uzavrel s nami na Horebe zmluvu. ³Túto zmluvu neuzavrel Hospodin s našimi otcami, ale so všetkými nami, ktorí tu dnes žijeme. ⁴Z tváre do tváre sa Hospodin zhováral s vami na vrchu priamo z ohňa. ⁵Ja som vtedy stál medzi Hospodinom a vami, aby som vám oznámil Hospodinovo slovo, lebo ste sa báli ohňa a nevystúpili ste na vrch. (5Moj 5,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hoci koncept zmluvy (v hebrejčine *berit*) ako vyjadrenie Božieho vzťahu k jeho ľudu sa nachádza v celom Písme, v Deuteronómiu sa toto slovo nachádza tak často, že táto kniha sa nazýva aj „Kniha zmluvy“.

Prečítaj si text 5Moj 5,1–21. Ako tento text poukazuje na dôležitosť myšlienky zmluvy v knihe Deuteronómium?

Nedlho po vyslobodení Izraelitov z Egypta Boh s nimi uzavrel zmluvu na Sinaji. Bolo to tesne pred ich plánovaným vstupom do Zaslúbenej krajiny. Po štyridsaťročnej zachádzke sa opäť nachádzali pred Zaslúbenou krajinou a dúfali, že tentoraz to vyjde. Tento krok bol kľúčovou časťou zmluvného zaslúbenia (pozri 1Moj 12,7; 2Moj 12,25). Ústami Mojžiša sa Hospodin opäť prihovára ľudu a znova mu dáva Desatoro. Týmto spôsobom Hospodin ľudu pripomína, aké dôležité je, aby ľud zachovával zmluvné podmienky.

Áno, Boh bol pripravený naplniť svoje zaslúbenia vychádzajúce zo zmluvy s Izraelitmi. Teraz však mali aj oni potvrdiť svoj záväzok. Mojžiš hovorí: „Vtedy vám oznámil svoju zmluvu, ktorú vám prikázal zachovávať, desať výrokov, a napísal ich na dve kamenné tabule.“ (5Moj 4,13) Urobil to na Sinaji a teraz to zopakoval v zemi Moáb, tesne pred vstupom Izraelitov do Zaslúbenej krajiny. Išlo o naplnenie zmluvy danej ich predkom. Takto bola potvrdená „večná zmluva“, ktorá mala svoj základ už pred stvorením sveta.

„Prv ako boli položené základy zeme, Otec so Synom urobil zmluvu o vykúpení človeka v prípade, že by ho satan premohol. Slávnostne si sľúbili, že Kristus sa stane zárukou ľudského pokolenia.“ (DA 834; TV 583)

Uvažuj o texte 5Moj 5,3. Ako tomuto veršu rozumieš? Ako mu mohli rozumieť Izraeliti pred vstupom do Zaslúbenej krajiny?

Čo mal Mojžiš na mysli? Veľmi pravdepodobne zdôrazňoval skutočnosť, že ich predkovia už síce dávno zomreli, ale nádherné zmluvné zaslúbenia dané patriarchom Boh teraz zaslúbil im. Takýmto spôsobom sa im Mojžiš snažil zdôrazniť, aby zaslúbenie vzali vážne a nedopustili sa rovnakých chýb ako predchádzajúca generácia. Zaslúbenia (a povinnosti z nich vyplývajúce) prešli teraz na Izraelitov.

APLIKÁCIA

- Pokús sa vlastnými slovami zhrnúť, o čo ide v „zmluve“, ktorá je medzi tebou a Bohom.

JEHO VYVOLENÝ ĽUD

¹⁶Dnes ti prikazuje Hospodin, tvoj Boh, aby si plnil tieto ustanovenia a právne predpisy. Zachovávaj ich a uskutočňuj celým srdcom a celou dušou.

¹⁷Dnes si o Hospodinovi vyhlásil, že ti bude Bohom, že budeš chodiť po jeho cestách a zachovávať jeho ustanovenia, príkazy a právne predpisy, a že ho budeš poslúchať. ¹⁸Aj Hospodin dnes vyhlásil, že budeš jeho ľudom, zvláštnym vlastníctvom, ako ti slúbil, no musíš zachovávať všetky jeho príkázania. ¹⁹On ťa vyvýši nad všetky národy, ktoré utvoril, aby si mu bol chválou, ctou a ozdobou, aby si bol svätým ľudom Hospodinovi, svojmu Bohu, ako povedal. (5Moj 26,16–19)

Dnes si len veľmi ťažko dokážeme predstaviť, ako vyzeral svet v čase, keď staroveký Izrael putoval po púšti. Ak vtedy vznikali veľké ríše a (často) bez stopy mizli v zabudnutí, čo potom môžeme vedieť o malých pohanských národoch, ktoré obývali rovnaké oblasti ako Izraeliti?

Nie je toho veľa, ale jedno vieme určite: tieto spoločenstvá boli presiaknuté modlárstvom, polyteizmom a niektorými naozaj hanebnými praktikami, medzi ktoré patrilo aj obetovanie detí. Asi si ani poriadne nevieme predstaviť, ako asi vyzerala kultúra alebo jej náboženstvo, ktoré takto pristupovali k deťom v mene nejakého božstva!

Niet sa čo diviť, že v dejinách starovekého Izraela Hospodin opakovane varoval svoj ľud pred konaním okolitých národov. „Keď prídeš do krajiny, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh, nenapodobňuj ohavnosti miestnych národov.“ (5Moj 18,9) Boh povolal Izraelitov, aby im zveril dôležitú úlohu. Svojím vstupom do zmluvného vzťahu s Hospodinom sa mali stať zvláštnym ľudom, svedkom svetu o Bohu, ktorý stvoril nebesia a zem – o jedinom Hospodinovi.

Uvažuj o texte 5Moj 26,16–19. Ako je v týchto veršoch zhrnutý zmluvný vzťah medzi Bohom a Izraelom? Ako sa malo verné zachovávanie zmluvy prejavíť v tom, akým ľudom sa Izraeliti stanú? Ako to môžeš aplikovať do svojho života?

Je pozoruhodné, ako Mojžiš v týchto veršoch opakovane zdôrazňuje, že Hospodin „dnes“ vyhlasuje a prikazuje ľudu konať. Text tak získava na naliehavosti, akoby Izraeliti mali konať podľa Božích príkázaní práve teraz, v tomto okamihu. Byť Božím verným, svätým a zvláštnym ľudom je dôvodom ich existencie ako národa zmluvy. Boli jediným národom, ktorý ako spoločenstvo poznal pravého Boha, pravdu o ňom a požiadavky, ktoré má na ich život. Takto nielen poznali „prítomnú pravdu“, ale boli aj jej stelesnením až do príchodu Ježiša Krista, ktorý sám je „pravda“ (Ján 14,6), čo mala prísť na svet.

- **Prečo je aj pre nás stále dôležité, aby sme sa „dnes“ odovzdali Bohu a plnili požiadavky jeho zmluvy?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

OBRAZY VZŤAHU

Uznaj teda, že ako človek vychováva svojho syna, tak Hospodin, tvoj Boh, vychováva teba. (5Moj 8,5)

Ste synovia Hospodina, svojho Boha. Pre mŕtveho si nerobte zárezy, ani sa nehoľte nad čelom. (5Moj 14,1)

Takto sa odplácate Hospodinovi, ľud bláznivý a nemúdry?! Nie je ti azda Otcom? Patríš mu. On je tvoj Tvorca, on ťa udržuje. (5Moj 32,6.8–12)

Vás však Hospodin vzal a vyviedol z taviacej pece, z Egypta, aby ste boli jeho dedičným ľudom, ako je to dnes. (5Moj 4,20)

Podielom Hospodina je jeho ľud, Jákob je jeho najdrahším dedičstvom. (5Moj 32,9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Teológovia už dávno objavili podobnosti medzi zmluvou, ktorú uzavrel Boh s Izraelitmi, a zmluvnými vzťahmi uzavretými medzi rôznymi kráľovstvami staroveku. Táto podobnosť by nás nemala prekvapovať. Hospodin pristupoval k svojmu ľudu takým spôsobom, ktorému mohli Izraeliti rozumieť.

Myšlienka zmluvy ako právne záväznej dohody medzi dvomi stranami, ktorá obsahuje pravidlá, podmienky a usmernenia, sa môže zdať pre vzťah Boha s ľuďmi príliš chladná a formálna. A hoci musí existovať aj táto stránka vzťahu (veď napokon, Boh je zákonodarca), takáto zmluva nedokáže vyjadriť celú hĺbku a šírku vzťahu, ktorý chce mať Boh so svojím ľudom. Aj preto sú v Deuteronómii použité mnohé iné obrazy, ktoré pomáhajú vyjadriť rovnakú myšlienku zmluvy medzi Bohom a Izraelom, ale pridávajú do nej aj ďalšie rozmery.

Uvažuj o textoch z úvodu. Aké obrazy sa nachádzajú v týchto veršoch? Čo chce podľa teba zdôrazniť použitie takýchto obrazov?

5Moj 8,5

5Moj 14,1

5Moj 32,6.8–12

5Moj 4,20

5Moj 32,9

Vzťah Hospodina k jeho ľudu je veľmi často vyjadrený obrazmi rodiny. V ideálnom prípade je totiž rodina najbližším, najpevnejším a najláskavejším vzťahom. Boh chcel mať práve takýto vzťah so svojím ľudom. Dokonca aj po hanebnom odmietnutí Ježiša a jeho ukrižovaní povedal Ježiš po svojom vzkriesení dvom Máriám: „Nebojte sa! Chodte, oznámte mojim bratom, aby išli do Galiley. Tam ma uvidia!“ (Mat 28,10) Keď vzkriesený Mesiáš hovorí o učeníkoch ako o „mojich bratoch“, je to okrem iného prejav lásky a milosti, ktorá plynie zo záujmu o tých, ktorí si to ničím nezaslúžili. Práve takto môžeme charakterizovať aj vzťah Boha k ľudstvu: nezaslúžená milosť a láska.

APLIKÁCIA ■ **Aký typ vzťahu máš s Bohom? Ako ho môžeš prehĺbiť a naučiť sa Boha milovať viac a zároveň lepšie pochopiť povinnosti, ktoré vyplývajú so zmluvného vzťahu s Bohom? Prečo si tieto dve myšlienky neodporujú, ale naopak, dopĺňajú sa?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Duch otroctva vzniká snahou žiť v súlade s požiadavkami náboženstva tým, že sa budeme usilovať naplňať zákon vo vlastnej sile. Nádej však máme len vtedy, keď sa staneme súčasťou abrahámovskej zmluvy, ktorá je vlastne zmluvou milosti z viery v Ježiša Krista. Evanjelium, ktoré zaznelo Abrahámovi a prostredníctvom ktorého mal nádej, bolo tým istým evanjeliom, ktoré zaznieva aj nám dnes. Práve vďaka tomu môžeme žiť nádejou. Abrahám vzhliadal k Ježišovi, ktorý je pôvodcom aj dokonávateľom našej viery.“ (6BC 1077)

„Prv ako boli položené základy zeme, Otec so Synom urobili zmluvu o vykúpení človeka v prípade, že by ho satan premohol. Slávnostne si sľúbili, že Kristus sa stane zárukou ľudského pokolenia. Kristus tento sľub splnil. Keď na kríži zvolal *Dokonané je!*, povedal to svojmu Otcovi. Zmluva bola náležite splnená. Teraz hovorí: Otcé, dokonané je. Môj Bože, splnil som tvoju vôľu. Dielo vykúpenia som dokončil. Ak je tvojej spravodlivosti urobené zadost', *chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja* (Ján 19,30; 17,24).“ (DA 834; TV 583.584)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte nad tým, že ešte pred stvorením sveta boli Otec a Syn zjednotení v tom, že ľudstvo v prípade pádu zachráni. Čím môže byť táto skutočnosť pre nás povzbudením? Čo nás to učí o Božej túžbe zachrániť nás pre svoje kráľovstvo?
2. Ako sa môžeme ako cirkevné spoločenstvo vyhnúť chybám, ktorých sa dopustil staroveký Izrael? V čom sa naša úloha (ako cirkvi a ako kresťanov) podobá poslaniu Izraelitov?
3. Prečo je pre „novú zmluvu“ také dôležité evanjelium a jeho zaslúbenia? Ktoré novozmluvné texty poukazujú na to, že zákon a poslušnosť zákonu neboli „novou zmluvou“ odstránené, ako si to mnohí kresťania myslia? Prečo je podľa vás tak veľa kresťanov presvedčených, že evanjelium zrušilo povinnosť zachovávať Desatoro?

Týždeň od 17. do 23. októbra

„MILOVAŤ BUDEŠ HOSPODINA, SVOJHO BOHA!“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 6,4.5; 5Moj 10,12; Ef 2,1–10; Zj 14,6.7; 5Moj 4,37; 5Moj 11,1; Mar 12,28–30

ZÁKLADNÝ TEXT

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,5)

Medzi najdôležitejšie modlitebné texty židovského náboženstva patria verše pochádzajúce z knihy Deuteronomium. Sú známe ako „šema“ podľa prvého hebrejského slova tejto modlitby. Hebrejský koreň *šama'* znamená „počúvať“ alebo aj „poslúchať“. Toto slovo sa vyskytuje opakovane nielen v Deuteronomiu, ale aj v celej Starej zmluve.

Prvý riadok „šema“ znie v hebrejčine nasledovne: *Šema Israel, Adonaj Elohejnu, Adonaj Echad* a znamená „Počúvaj, Izrael, Hospodin je tvoj Boh, Hospodin je Jediný!“ Keď sa Židia modlia túto modlitbu, často si zakrývajú oči, aby ich nič nevyrušovalo od uvažovania o Hospodinovi. Táto prvá veta sa pokladá za potvrdenie monoteistickej povahy *Adonaj Elohejnu*, „Hospodina, „nášho Boha“, a zároveň vyjadruje oddanosť Izraelitov tomuto Bohu, o ktorom vyznávajú: „Hospodin je náš Boh“.

Táto veta je súčasťou prvého príhovoru, ktorý Mojžiš predniesol Izraelitom pred ich plánovaným vstupom do Zaslúbenej krajiny. Všetko, čo nasleduje, je mocným vyjadrením právd, ktoré sú dnes rovnako dôležité ako kedysi.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa zameriame na neprehliadnuteľnú tému lásky v knihe Deuteronomium. Zamyslíme sa nad tým, čo od nás Boh očakáva, čo nás k láske motívuje a nad tým, ako sa láska prejavuje v praxi.

1. Božia výzva

- 5Moj 6,1–5: Miluj Boha! (nedeľa)
- 5Moj 10,12: Boj sa Boha! (pondelok)

2. Naše reakcia

- 5Moj 4,37; 7,7.8; 23,6: Motivácia k láske – On miluje nás! (utorok)
- 5Moj 7,9; 10,12.13; 11,1: Odpoveď lásky – poslušnosť (streda)

3. Ježišova aplikácia

- Mar 12,28–30: Ježišova citácia z Deuteronomia (štvrtok)

MILOVAŤ BOHA

¹Toto sú príkázania, ustanovenia a právne predpisy, ktoré mi Hospodin, váš Boh, prikázal vás učiť, aby ste ich dodržiavali v krajine, do ktorej prichádzate a ktorú máte obsadiť, ²aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, a zachovával všetky ustanovenia a príkazy, ktoré ti dávam – ty, tvoj syn i vnuk –, po všetky dni svojho života, aby si dlho žil. ³Počúvaj teda, Izrael, a usiluj sa tak konať, aby sa ti v krajine, ktorá oplýva mliekom a medom, dobre vodilo a aby si sa veľmi rozmnožil, ako ti to slúbil Hospodin, Boh tvojich otcov. ⁴Počuj, Izrael, Hospodin je náš Boh, Hospodin jediný! ⁵Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,1–5)

Keď Mojžiš zhrnul Izraelitom ich dejiny, začal im dávať pokyny, čo majú robiť, aby mohli obsadiť krajinu a aby sa im v nej darilo. Samozrejme, dalo by sa to povedať aj tak, že podstatná časť knihy Deuteronómium obsahuje príkazy Hospodina Izraelitom, čo majú robiť, aby splnili svoj podiel zmluvy, ktorú s nimi Hospodin milostivo uzavrel a On tak mohol naplniť zaslúbenia dané ich predkom.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o úvodnom texte (5Moj 6,1–5). Pokús sa vlastnými slovami vyjadriť príkaz, ktorý zaznieva v piatom verši.

Milovať Hospodina, svojho Boha, celým srdcom...? Je pozoruhodné, že uprostred textov obsahujúcich Desatoro, varovania, príkazy a rôzne ustanovenia zaznieva výzva milovať Hospodina. Ten príkaz však ide ďalej a hovorí, že Boha treba milovať, „celým srdcom, celou dušou a celou silou“.

Ak má byť láska k Bohu láskou z celej duše, z celého srdca a z celej sily, naznačuje to, že má ísť o lásku nadradenú nad lásku k všetkým ostatným a k všetkému ostatnému. Boh je totiž základom celej našej existencie a všetkého, čím sme. Láska k Bohu má dať našej láske k všetkému ostatnému náležitý kontext a správnu perspektívu.

Príkaz milovať Boha je adresovaný ľudu ako celku, ale aj každému jednotlivcovi. Hoci spoločne sme súčasťou spoločenstva, ktoré má byť Bohu verné, Hospodin chce, aby mu bol verný každý z nás ako jednotlivec. A základom tejto vernosti má byť láska k nemu preto, kým je, aký je a čo pre nás urobil a robí.

- Čo pre teba znamená *Milovať Boha celým srdcom, celou dušou a celou silou?*

APLIKÁCIA

BÁŤ SA BOHA

Izrael, čo teraz žiada od teba Hospodin, tvoj Boh? Iba to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po všetkých jeho cestách, aby si ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou... (5Moj 10,12)

¹Aj vy ste boli mŕtvi vo svojich priestupkoch a hriechoch, ²v ktorých ste kedysi žili podľa ducha tohto sveta, podľa kniežata nadzemskej moci, ducha, ktorý teraz pôsobí v neposlušných synoch. ³Medzi nimi sme aj my všetci kedysi konali podľa žiadostí svojho tela, keď sme žili podľa záľub tela a mysle, a boli sme od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní. ⁴Ale Boh, bohatý na milosrdenstvo, zo svojej veľkej lásky, ktorou si nás zamiloval, ⁵keď sme boli pre svoje priestupky mŕtvi, oživil nás s Kristom – milosťou ste spasení! (Ef 2,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Mojžiš prikázal Izraelitom, aby milovali Boha celou svojou bytosťou. Išlo o príkaz. O niekoľko veršov skôr sa však nachádza aj iný príkaz: „Toto sú prikázania..., aby si sa bál Hospodina, svojho Boha...“ (5Moj 6,1.2)

Uvažuj o verši z úvodu (5Moj 10,12). Ako rozumieš prepojeniu lásky a strachu v tomto verši? V čom sa podľa teba tieto dve témy dopĺňajú a v čom si protirečia?

V niektorých veršoch zaznieva výzva báť sa Boha a v iných milovať ho. V tomto konkrétnom verši dostávajú Izraeliti oba príkazy súčasne – aby sa Boha báli a aby ho milovali. V bežnom chápaní slova „báť sa“ by to mohlo znamenať protirečenie, ale nie je to tak. Strach z Boha je kombináciou strachu, obdivu a rešpektu. Keď si totiž uvedomíme svätosť, autoritu, moc a spravodlivosť Boha, a uvidíme to všetko v protiklade s našou hriechnosťou, slabosťou a úplnou závislosťou od neho, potom prirodzenou reakciou je úžas, posvätná bázeň, strach z Boha. Sme hriešne bytosti, ktoré prestúpili Boží zákon a ktoré si – nebyť Božej milosti – zaslúžia len odsúdenie a večnú smrť.

Uvažuj o texte Efezanom 2,1–10. Ako vyjadrujú tieto verše skutočnosť, že Boha môžeme súčasne milovať aj sa ho báť?

Napriek skutočnosti, že sme boli „deťmi hnevu“ (čo je dôvod, prečo máme dôvod báť sa Boha), Kristus za nás zomrel, a tak nám dal nový život v ňom. Súčasťou tohto nového života je sloboda od hriechu a odsúdenia za minulosť (čo je dôvod, prečo ho máme milovať).

Tak, ako to platí dnes pre nás, môžeme tento princíp aplikovať aj na staroveký Izrael. Hebreji boli v Egypte zajatcami, odsúdenými na otrockú prácu a útlak. Len vďaka Božej láske a Jeho milosrdenstvu mohli byť vykúpení. „Pamätaj, že si bol otrokom v Egypte a že ťa Hospodin, tvoj Boh, odtiaľ vyviedol mocnou rukou a vystretým ramenom.“ (5Moj 5,15) Nečudo, že mali dôvod Boha milovať aj sa ho báť. Ak na to mali príčinu oni, o čo viac my, keď poznáme pravdu o Ježišovi, ktorý za nás zomrel na kríži?

APLIKÁCIA

- Prečítaj si text Zjavenie 14,6.7. Ako rozumieš tomu, že prvým príkazom Božieho posolstva svetu pre posledné dni má byť „Bojte sa Boha“? Ako táto výzva súvisí s tým, čo sa má udiť v posledných dňoch?

ON PRVÝ MILOVAL NÁS

Pretože miloval tvojich otcov, vyvolil si po nich aj ich potomstvo. Šiel s tebou a svojou prítomnosťou a veľkou mocou ťa vyviedol z Egypta. (5Moj 4,37)

⁷Hospodin si vás zamiloval a vyvolil nie preto, že by ste boli početnejší než ostatné národy; veď medzi všetkými národmi vás bolo najmenej. ⁸Hospodin vás vyviedol mocnou rukou a vykúpil z domu otroctva, z ruky faraóna, egyptského kráľa, preto, že vás miloval a že zachováva svoju prisahu, ktorou sa zaviazal vašim otcom. (5Moj 7,7.8)

Lenže Hospodin, tvoj Boh, nechcel vypočuť Bileáma. Hospodin, tvoj Boh, zmenil totiž kliatbu na požehnanie, lebo Hospodin, tvoj Boh, ťa miloval. (5Moj 23,6)

Hoci v knihe Deuteronómium zaznieva mnoho pravidiel, usmernení a napomenutí, ktoré vyzývali Izraelitov, aby poslúchali „Jeho prikázania, Jeho súdy a Jeho ustanovenia“, zo všetkého najdôležitejšie bolo, aby milovali Boha z celého srdca, z celej duše a z celej sily. Samozrejme, mali na to dostatok dôvodov.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Čo hovoria úvodné verše (5Moj 4,37; 7,7.8; 23,6) o Božej láske k jeho ľudu?

V Deuteronómiu Mojžiš opakovane hovorí ľuďom o Božej láske k ich predkom a aj k nim samotným. Boh zjavuje svoju lásku nielen slovami, ale predovšetkým mocnými činmi. Napriek nedokonalostiam, zlyhaniam a hriechom Izraelitov zostávala Božia láska voči nim pevná a vytrvalá. Mocne sa prejavovala v spôsobe, akým s nimi Boh zaobchádzal.

Ako nám text z 1Jána 4,16–19 pomáha pochopiť výzvu milovať Boha?

Boh nás miloval skôr, než sme sa tu objavili. Plán spasenia existoval už „pred stvorením sveta“ (Ef 1,4).

Ako napísala Ellen Whiteová: „Plán nášho vykúpenia nebol len nejakým dodatočným rozhodnutím formulovaným po Adamovom páde. Bol *zjavením tajomstva od večných časov zamlčaného* (Rim 16,25). Bol zjavením zásad, ktoré sú od večnosti základom Božieho trónu.“ (DA 22; TV 11)

Je našim veľkým šťastím, že Boh je Bohom lásky. Jeho láska je taká veľká, že išiel na kríž namiesto nás a za nás. Jeho láska je sebaobetavá. „Ponížil sa a stal sa poslušným až na smrť, a to smrť na kríži.“ (Fil 2,8) Dnes teda máme také zjavenie Božej lásky, aké si Izraeliti pravdepodobne nedokázali ani len predstaviť.

- **Čo ak by hlavnou charakteristikou Boha nebola láska, ale nenávisť alebo nezáujem? V akom svete by sme žili? Prečo je zjavenie Božej lásky k nám niečo, z čoho sa máme radovať?**

APLIKÁCIA

AK MA MILUJETE, BUDETE ZACHOVÁVAŤ MOJE PRIKÁZANIA

Vedz teda, že len Hospodin, tvoj Boh, je Boh, verný Boh, ktorý do tisícého pokolenia zachováva zmluvu a priazeň tým, čo ho milujú a zachovávajú jeho prikázania. (5Moj 7,9)

¹²Izrael, čo teraz žiada od teba Hospodin, tvoj Boh? Iba to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po všetkých jeho cestách, aby si ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou, ¹³aby si zachovával Hospodinove príkazy a jeho ustanovenia, ktoré ti dnes prikazujem, aby sa ti dobre vodilo. (5Moj 10,12.13)

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, a po všetky dni budeš zachovávať jeho ustanovenia, nariadenia, právne predpisy a jeho prikázania. (5Moj 11,1)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Izraeliti boli ako národ povolaní k tomu, aby milovali Boha. Táto láska sa však môže prejavovať len na individuálnej úrovni. Ako individuálna ľudská bytosť so slobodnou vôľou musel každý jeden Izraelita urobiť osobné rozhodnutie milovať Boha – a túto lásku prejavovať poslušnosťou.

Aká spoločná téma spája dnešné úvodné texty?

Posolstvo Písma vari nemôže byť jasnejšie! Boh svoju lásku neprejavil len slovom, ale zjavil ju a neustále prejavuje svojimi mocnými skutkami. Podobne má aj Boží ľud vyjadrovať svoju lásku k Bohu vlastným konaním. A v uvedených textoch vidíme, že láska k Bohu je neoddeliteľne spojená s poslušnosťou. To je aj dôvod, prečo Ján hovorí: „Lebo láska k Bohu je v tom, že zachovávame jeho prikázania...“ (1Ján 5,3) Ježiš hovorí: „Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania.“ (Ján 15,14) Všetky tieto verše vyjadrujú rovnaké učenie. Láska k Bohu sa vždy musí prejaviť poslušnosťou Bohu. Vždy to tak bolo a bude. Poslušnosť Bohu znamená zachovávanie jeho zákona, Desatora, ktoré zahŕňa aj prikázanie o sobote. Zachovávanie štvrtého prikázania nemôže byť preto o nič viac zákonníctvom než zachovávanie zvyšných deviatich.

Zachovávanie každého prikázania sa však môže stať zákonníctvom. Je to tak vtedy, keď poslušnosť nevychádza z lásky k Bohu. Ak však Boha naozaj milujeme a predovšetkým, ak je pohnútkou našej lásky to, čo Boh pre nás urobil v Ježišovi Kristovi, potom ho túžime poslúchať, pretože nás o to žiada.

Keď Mojžiš opakovane hovoril Izraelitom, aby milovali Boha a poslúchali ho, robil tak *po* ich vyslobodení z Egypta. Ich láska a poslušnosť mali byť teda odpoveďou na akt vykúpenia. Najprv ich Hospodin vyviedol z Egypta, teraz budú odpovedať vernou poslušnosťou jeho prikázaniam. Dnes je to veľmi podobné.

APLIKÁCIA

- Aká je tvoja skúsenosť so snahou žiť podľa Božej vôle? Aká je tvoja vnútorná motivácia poslúchať Boha? Prečo musí vychádzať z lásky k Bohu? Má v tom zohrávať nejakú úlohu strach (v biblickom význame tohto slova)? Prečo?

NAJDÔLEŽITEJŠIE PRIKÁZANIE

²⁸Jeden zo zákonníkov, ktorý počul, ako sa dohadujú, podišiel bližšie, lebo videl, že Ježiš im odpovedal správne. Spýtal sa ho: „Ktoré prikázanie je zo všetkých najdôležitejšie?“ ²⁹Ježiš odpovedal: „Najdôležitejšie je toto: Počuj, Izrael! Pán, náš Boh, je jediný Pán! ³⁰Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou dušou, celou myslou a celou silou.“ (Mar 12,28–30)

Niektorí kresťania sa z rôznych dôvodov usilujú oddeliť Starú zmluvu od Novej. Nie je to však možné, ak nechceme zbaviť Novú zmluvu jej skutočného zmyslu. Nová zmluva svojím zjavením Krista a teologickým vysvetlením jeho života, smrti, vzkriesenia a veľkňazskej služby, poukazuje na naplnenie mnohých starozmluvných prorociev a predobrazov. Stará zmluva tvorí pozadie, kontext a základňu pre Novú zmluvu. Obe časti Písma zjavujú Božiu dobrotu a lásku. Aj to je dôvod, prečo sa Nová zmluva opakovane odvoláva na texty Starej zmluvy.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o úvodnom texte (Mar 12,28–30). O čo išlo v zákonníkovej otázke? Ako Ježiš odpovedal? Prečo je práve toto prikázanie „najväčšie“?

Je zaujímavé, že zákonník, ktorý svoj život zasvätil pochopeniu zákona, vysloví práve takúto otázku. Uprostred všetkých zákonov a prikázaní, o dôležitosti ktorých boli zákonníci presvedčení (neskôr židovská tradícia ustálila ich počet na 613), nie je prekvapivé, že by z nich radi extrahovali to najdôležitejšie prikázanie.

A čo urobil Ježiš?

Upriamil pozornosť zákonníka na Deuteronomium a začal slovami: „Počuj, Izrael, Hospodin je náš Boh, Hospodin jediný!“ (5Moj 6,4; porovnaj z Mar 12,29) Potom cituje aj nasledujúci verš o milovaní Boha z celého srdca, z celej duše a z celej sily. Poukazuje na kľúčové vyhlásenie, že Hospodin je ich jediným Bohom. A v súvislosti s touto pravdou zaznieva výzva milovať Boha nadovšetko.

Čo by mohlo byť „prítomnou pravdou“ viac ako toto prikázanie? V posledných dňoch, keď sa budú odohrávať záverečné udalosti a za dramatických okolností bude každý musieť urobiť rozhodnutie, na ktorú z dvoch strán sa postaví, budú mať Božie prikázania veľmi dôležité miesto (pozri Zj 14,12).

Naše konečné rozhodnutie bude vychádzať z toho, či naozaj milujeme Boha. K rozhodnutiu milovať Boha z celého srdca, z celej duše a z celej sily môžeme dospieť len na základe vlastného poznania a skúsenosti s jeho dobrotou, láskou a milosťou. A ak bude treba, budeme ochotní za to aj zomrieť.

- **Predstav si, že by ti niekto položil otázku: „Ako môžu ľudia milovať Boha, keď ho nikdy osobne nevideli ani nestretli?“ Ako by si mu odpovedal?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Vykúpení budú po celú večnosť premýšľať a spievať o Kristovom kríži. V oslávenom Kristovi uvidia Krista ukrižovaného. Nikdy nezabudnú, že Pán, ktorý svojou mocou stvoril a udržuje nespočetné svety v nekonečnom vesmíre, milovaný Boží Syn, vládca nebies, ktorého radostne uctievať cherubi a serafíni, sa ponížil, aby pozdvihol človeka, ktorý padol do hriechu. Nezabudnú, že za ľudský hriech znášal trest a hanbu, ani to, že nebeský Otec skryl pred ním svoju tvár tak, že nad úbohosťou strateného sveta mu puklo srdce a jeho utrpenie sa skončilo na golgotskom kríži. Skutočnosť, že Stvoriteľ všetkých svetov a Sudca všetkých stvorených bytostí odložil svoju slávu a z lásky k človekovi sa ponížil, bude vždy vzbudzovať obdiv a úctu vesmíru. Keď budú zástupy vykúpených hľadieť na svojho Vykupiteľa a v jeho tvári uvidia odlesk večnej slávy Otca, keď zahliadnu večný Boží trón a poznajú, že jeho kráľovstvo bude bez konca, nadšene zajasajú: (651) *Hoden, hoden je Baránok, ktorý bol zabitý a zmieril nás s Bohom svojou drahou krvou!*“ (GC 651.652; VSV 467)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte spoločne o horeuvedenom citáte z knihy *Veľký spor vekov*. Ako vám pomáha pochopiť, prečo má byť naša láska k Bohu tou najväčšou láskou, akú prežívame? Boh, „ktorý svojou mocou stvoril a udržuje nespočetné svety v nekonečnom vesmíre“, je tým Bohom, ktorý za nás zomrel na kríži. Prečo má byť táto pravda základom nášho vzťahu s Bohom?
2. Ako rozumiete skutočnosti, že Boha máme súčasne milovať aj báť sa ho? Ako je to možné naraz? A prečo by to malo tak byť?
3. Je pomerne ľahké Boha milovať, keď sa nám všetko darí. Ako je to však vtedy, keď do nášho života vstúpia problémy a tragédie? Prečo je práve vtedy ešte dôležitejšie milovať Boha?
4. Sústreďte sa spoločne na poslednú otázku z časti na štvrtok. Akými rôznymi spôsobmi by ste mohli vysvetliť neveriacemu človeku, čo to znamená milovať Boha? Ako môžeme milovať niekoho, koho sme nikdy nevideli na vlastné oči? Prečo v konečnom dôsledku nezáleží na tom, či sme ho osobne videli?

CUDZINEC V TVOJICH BRÁNACH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 10,1–19; 1,16.17; 24,10–15

ZÁKLADNÝ TEXT

Preto milujte aj cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte. (5Moj 10,19)

Minulý týždeň sme okrem iného čítali aj otázku zákonníka: „Ktoré prikázanie je zo všetkých najdôležitejšie?“ (Mar 12,28). Ježiš v odpovedi potvrdil, že najdôležitejším prikázáním je viera v jedného Boha. „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou dušou, celou myslou a celou silou.“ (Mar 12,30)

Ježiš však pokračoval a začal hovoriť o „druhom“ prikázaní, na ktoré sa zákoník nepýtal. Poznal totiž jeho dôležitosť, a preto povedal: „Druhé je toto: Milovať budeš svojho bližného ako seba samého. Iného väčšieho prikázania ako sú tieto, niet.“ (Mar 12,31)

Žiadne *prikázanie* nie je väčšie než tieto dve? Ježiš spojil lásku k Bohu s láskou k bližnému ako dve najdôležitejšie prikázania, ktoré presahujú všetky ostatné. Ježiš týmito slovami nepovedal nič nové, čo by Židia predtým nevedeli alebo nepoznali. Výzva milovať Boha a myšlienka, že prejavom tejto lásky je aj láska k bližnému (teda k ostatným ľuďom), pochádza zo Starej zmluvy – a okrem iného aj z knihy Deuteronómium.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii budeme sledovať, čo môžeme z knihy Deuteronómium pochopiť o Božej túžbe, aby sa jeho láska k nám odzrkadľovala aj v našich láskyplných vzťahoch k druhým ľuďom.

- 5Moj 10,14–16: Božia túžba – premenené ľudské srdce (nedeľa)
- 5Moj 10,17–19: Božia nariadenie – milovať „cudzincov“ a núdzných (pondelok)
- 5Moj 10,19: 1. dôvod – „Aj vy ste boli v ich situácii.“ (utorok)
- 5Moj 1,16.17: 2. dôvod – „Ved' Boh sám ich miluje.“ (streda)
- 5Moj 24,10–15: Praktická podoba lásky k bližným (štvrtok)

OBREŽTE SI SVOJE SRDCIA

¹⁴Hospodinovi, tvojmu Bohu, patria nebesia i nebesia nebies, zem a všetko, čo je na nej. ¹⁵No len k tvojim otcom sa Hospodin vinul s láskou, zamiloval si ich a vyvolil si ich potomstvo, totiž vás, spomedzi všetkých národov, ako je to dodnes. ¹⁶Preto si obrežte svoje neobrezané srdce a nebudte už takí zatvrdnutí. (5Moj 10,14–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Desiata kapitola Deuteronómia je pokračovaním predchádzajúcej kapitoly a ide v nej o Božie potvrdenie zmluvy, ktorú uzavrel s Izraelom. Väčšina tejto knihy je akousi obnovou zmluvy. Ani vtedy, keď si počas Mojžišovej neprítomnosti Izraeliti urobili pod horou Sinaj zlaté teľa a uchýlili sa k modloslužbe, Hospodin to s nimi nevzdal.

Uvažuj o veršoch 5Moj 10,1–11. Ako nám tieto verše pomáhajú pochopiť odpúšťajúci postoj Hospodina k Izraelitom? Ako tieto udalosti potvrdzujú zmluvné zaslúbenia dané ich predkom?

Mojžiš v hneve hodil tabule Desatora na zem a rozbil ich (5Moj 9,17). Dal tým najavo ničotu a prázdnotu sľubov, ktoré Izraeliti dovtedy sľubovali (5Moj 32,19). „Vo svojom roztrpčení nad počínaním zástupu pred všetkými hodil na zem kamenné dosky a rozbil ich na znamenie, že ako oni zrušili zmluvu s Bohom, tak Boh ruší svoju zmluvu s nimi.“ (PP 320; PP /sk/ 235)

Skutočnosť, že Hospodin prikázal Mojžišovi vytesať nové tabule „ako boli prvé“, aby na ne mohol napísať slová, ktoré boli na prvých tabuliach, ukazuje, že Boh svojmu ľudu odpustil a nevzdal sa ho.

Uvažuj o texte z úvodu (5Moj 10,14–16). Aká je hlavná myšlienka obsiahnutá v týchto veršoch?

V uvedenom texte sú použité viaceré obrazy: obriezka, srdce, šija („nezatvrdzujte viacej svojej šije“ v. 16; Roh). O čo v texte ide? Obriezka bola znamením zmluvy, ale išlo len o vonkajšie znamenie. Bohu však išlo o ich srdcia – teda o ich uvažovanie, náklonnosť a ich lásku. Obraz tvrdej šije ukazuje na tvrdohlavosť Izraelitov, ktorí neboli ochotní poslúchať Hospodina. Boh v podstate hovorí Izraelitom, aby sa mu úplne odovzdali.

APLIKÁCIA ■ **Uvažuj o situáciách, keď si naplno prežíval istotu, že ti Boh odpustil tvoje hriechy. Čo tvoja skúsenosť vypovedá o Božej milosti?**

MILOVAŤ CUDZINCA

¹⁷Ved' Hospodin, váš Boh, je Boh bohov a Pán pánov, Boh veľký, mocný a hrozný, ktorý neberie ohľad na osobu a neprijíma úplatok, ¹⁸ale zastáva sirotu i vdovu, miluje cudzinca a dáva mu chlieb a odev. ¹⁹Preto milujte aj cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte. (5Moj 10,17–19)

Uprostred napomenutí Mojžiš vyhlásil: „Hospodinovi, tvojmu Bohu, patria nebesia i nebesia nebies, zem a všetko, čo je na nej.“ (5Moj 10,14) Ide o mocné vyjadrenie Božej zvrchovanosti. Túto myšlienku nachádzame na rôznych miestach Písma: „Hospodinovi patrí zem i to, čo ju naplňa, svet i tí, čo ho obývajú.“ (Ž 24,1)

Uvažuj o úvodnom texte (5Moj 10,17–19). Čo hovorí Mojžiš o Bohu v týchto veršoch? Ako sa tieto vyhlásenia premietajú do príkazov, ktoré dal Hospodin Izraelitom?

Hospodin nie je len zvrchovaným vládcom nebies a zeme, je aj „Boh bohov a Pán pánov“ (5Moj 10,17). To samozrejme neznamená, že by existovali nejakí iní, nižší bohovia, ako napríklad domnelí bohovia, ktorých uctievali pohania. Je to viac než len vyhlásenie, že Hospodin je jediný Boh. („Pozrite teraz, že ja, len ja som a okrem mňa iného Boha niet.“ [5Moj 32,39]) Ide o potvrdenie jeho úplnej zvrchovanosti nad všetkými ostatnými mocami, skutočnými aj vymyslenými, na zemi aj na nebesiach.

Text ďalej hovorí, že Boh je „Boh veľký, mocný a hrozný, ktorý neberie ohľad na osobu a neprijíma úplatok“. To všetko je súčasťou väčšieho posolstva: Hospodin je tvoj Boh a ty, Jeho ľud, ho musíš poslúchať.

V týchto veršoch je predstavený veľký kontrast. Áno, Hospodin je Boh bohov a Pán pánov, zvrchovaný vládca a udržiavateľ stvorenstva (Kol 1,16.17). Zaujímá sa však aj o sirotu, vdovu a cudzincov a túto starostlivosť vyjadruje naplňaním ich bezprostredných potrieb. Boh, ktorý zaznamená aj pád vrabca na zem (Mat 10,29), vie o všetkých trápeniach ľudí na okraji spoločnosti. Hospodin hovorí ľuďom, že hoci sú súčasťou vyvoleného, zvláštneho a milovaného ľudu, on ako Stvoriteľ miluje aj iných, vrátane tých, čo sú núdzni a bezbranní. A tak, ako ich miluje On, majú ich milovať aj oni. Je to neoddeliteľná súčasť ich zmluvných povinností.

- **Uvažuj o texte Žalmu 146,5–10, ktorý sa týka práve nášho vzťahu k druhým. Aké je posolstvo týchto veršov? Čo by mali znamenať pre nás dnes, v prostredí, kde každý z nás žije?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

AJ VY STE BOLI CUDZINCAMI V EGYPTE

Preto milujte aj cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte. (5Moj 10,19)

Všetko, čo chcete, aby ľudia robili vám, robte aj vy im. V tom je celý Zákon i Proroci. (Mat 7,12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aké poslanstvo Izraelitom zaznieva vo verši 5Moj 10,19? Ako by si ho vedel aplikovať do svojho života a do života cirkvi?

Niekoľko storočí predtým povedal Hospodin Abramovi: „Dobre si uvedom, že tvoji potomkovia budú prišelcami v cudzej krajine, zotročia ich a štyristo rokov budú s nimi zle zaobchádzať.“ (1Moj 15,13; pozri aj 1Moj 17,8 a Sk 13,17). Toto proroctvo sa naplnilo a pre nasledujúce generácie boli zaznamenané v prvých kapitolách knihy Exodus dramatické príbehy vykúpenia (2Moj 15,13) a záchrany (2Moj 14,13) Izraelitov z Egypta. Tieto udalosti slúžia zároveň ako predobraz, symbol vykúpenia a spasenia, ktoré sme dostali v Ježišovi Kristovi. V tomto verši Hospodin chce, aby si Izraeliti vždy dobre pamätali, kde boli a *kým* tam boli – cudzincami v cudzej krajine.

Inými slovami, mali pamätať na to, ako boli na okraji spoločnosti, vydedencami, dokonca otrokmi vydanými na milosť a nemilosť tých, ktorí boli silnejší a mali moc zneužívať, týrať a ponižovať. A hoci Izrael bol vyvoleným národom povolaným Bohom, „kráľovstvom kňazov“ (2Moj 19,6) aj medzi Izraelitmi a cudzincami v ich strede existovali určité rozdiely – najmä v súvislosti s náboženskými obradmi – pokiaľ išlo o „ľudské práva“, s cudzincami, vdovami a so sirotami sa malo zaobchádzať rovnako férovo a spravodlivo, ako to Izraeliti očakávali sami pre seba.

Uvažuj o texte Mat 7,12. Ako tento verš zhrňa, čo Hospodin povedal starovekému Izraelu o ich správaní k slabým medzi nimi?

Napomenutie, ktoré dal Hospodin Izraelitom o tom, ako majú zaobchádzať s tými, čo sú na okraji spoločnosti, nebolo v starovekom svete vôbec bežné. V mnohých prípadoch mali postavenie takmer až zvierat.

Naproti tomu mali byť Izraeliti iní, mali byť svetlom ostatným národom. Áno, táto odlišnosť mala svoj pôvod v Bohu, ktorého uctievali a v spôsobe, akým ho uctievali. Iný bol celý náboženský systém pravdy, ktorý dostali od Hospodina. Ale práve láskavý prístup k ľuďom na okraji spoločnosti mal byť svedectvom svetu o výnimočnosti ich Boha a viery. Jedným zo zmyslov existencie vyvoleného národa bolo vydávanie svedectva svetu o ich Bohu.

APLIKÁCIA ■ Kto môže byť pre teba oným „cudzincom“, ktorému by si mal prejavovať lásku a milosrdenstvo?

SÚDIŤ SPRAVODLIVO

¹⁶Vtedy som prikázal vašim sudcom: Vypočujte svojich bratov a súdte spravodlivo, či má niekto spor so svojím bratom alebo s cudzincom. ¹⁷Pri súde neberte ohľad na osobu, vypočujte rovnako malého i veľkého, nikoho sa nebojte, lebo súd patrí Bohu! Zložitý prípad zverte mne a ja o ňom rozhodnem. (5Moj 1,16.17)

„Prekliaty, kto prekrúti právo cudzinca, siroty a vdovy! Všetok ľud nech povie: Amen!“ (5Moj 27,19)

Ako veriaci sme povolaní odzrkadľovať Boží charakter. Apoštol Pavol napísal: „Deti moje, znova pre vás trpím pôrodné bolesti, kým vo vás nebude stvorený Kristus.“ (Gal 4,19) Veď pôvodne sme aj boli stvorení „na Boží obraz“ (1Moj 1,27). Tento obraz bol však neskôr poškodený hriechom. Ako sme videli, keď Mojžiš hovoril o moci a majestáte Boha, povedal zároveň, že Hospodin neprijíma úplatky a že „neberie ohľad na osobu“ (5Moj 10,17), inými slovami, že sa zaujíma o slabých a o ľudí na okraji. Robí to Boh – a my by sme ho mali nasledovať.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj nad uvedenými textami. Čo majú spoločné? Ako by si zhrnul ich hlavnú myšlienku?

5Moj 1,16.17

5Moj 16,19

5Moj 24,17

5Moj 27,19

Je takmer príslovečné, že slabým, chudobným a utláčaným sa na svetských súdoch nedostáva rovnaká spravodlivosť ako tým, čo sú bohatí, mocní a vplyvní. Bez ohľadu na krajinu, historické obdobie, kultúru, či dokonca ušľachtilé myšlienky obsiahnuté v ústave či iných zákonoch, realita zostáva rovnaká: chudobní, slabí a utláčani takmer nikdy na spravodlivosť nedočiahnu. Práve preto je také pozoruhodné, čo Hospodin hovorí v uvedených veršoch. Nespravodlivosť, ktorá je všade naokolo taká bežná, nemá mať svoje miesto v Izraeli, uprostred Božieho ľudu, ktorý má predstavovať Hospodina okolitému svetu. Ak by sme použili súčasný jazyk, Hospodin chcel, aby si v starovekom Izraeli boli „pred zákonom všetci rovní“.

Tento koncept však presahuje otázku zákonov. „Budte svätí, lebo ja, Hospodin, váš Boh, som svätý.“ (3Moj 19,2) Áno, vedeli, kto je pravým Bohom, mali aj správny spôsob bohoslužby, a dokonca prinášali aj správne obete. Načo to však napokon bolo dobré, keď zle zaobchádzali so slabými a s chudobnými, ktorí žili medzi nimi? U prorokov často a opakovane Hospodin ostro kritizuje tých, čo v Izraeli utláčali chudobných a núdzných. Ako môže byť niekto „svätý“ a zároveň zle zaobchádzať s inými? Jednoducho je to neprijateľné, nech už sa akokoľvek striktné snažíte zachovávať náboženské obrady.

- **Uvažuj o textoch Amos 2,6; 4,1 a 5,11; Iz 3,14.15; 10,1.2 a Jer 2,34. Ako tieto slová prorokov odzrkadľujú Hospodinovo varovanie adresované starovekému Izraelu? Čím sú tieto slová aktuálne aj pre nás dnes?**

APLIKÁCIA

ČISTÁ A NEPOŠKVRNENÁ ZBOŽNOSŤ

¹⁰Keď svojmu bližnému niečo požičiaš, nechod' do jeho domu vymáhať záloh.

¹¹Zostaň vonku a muž, ktorému si niečo požičal, ti vynesie záloh von. ¹²Ak je ten muž chudobný, nenecháš si cez noc jeho záloh. ¹³Pri západe slnka mu jeho záloh vráť, aby si mohol ľahnúť vo svojom plášti a dobrorečil ti. To bude tvoja spravodlivosť pred Hospodinom, tvojim Bohom. ¹⁴Neutláčaj chudobného a núdzneho, nádeňníka, či je to brat alebo cudzinec, ktorý býva v tvojej krajine a podlieha súdu v твоjich bránach. ¹⁵Mzdu mu vyplať ešte v ten deň pred západom slnka, lebo je núdzny a jeho život závisí od nej, aby nevolal proti tebe k Hospodinovi a tak neostal na tebe hriech. (5Moj 24,10–15)

Čistá a nepoškvrnená zbožnosť pred Bohom a Otcom je: navštevovať sirotu a vdovu v ich súžení a chrániť sa pred poškvrnou sveta. (Jak 1,27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ktoré dôležité princípy sú vyjadrené v texte 5Moj 24,10–15 v súvislosti s našim konaním voči tým, ktorí sú vo vzťahu k nám v nevýhodnom postavení?

Aj v týchto veršoch vidíme, ako Bohu záleží na ľudskej dôstojnosti. Áno, možno nám niečo patrí, niečo sme požičali a teraz je čas vrátiť to – ale aj v takom prípade by sme sa mali správať s úctou a dôstojne. Ani vtedy, keď sme v práve, by sme sa nemali znižovať k ponižovaniu, urážkam a útokom. Namiesto toho by sme mali pokojne počkať. Zdá sa, že 5Moj 24,12,13 ukazuje, ako sa správať k niekomu, kto nám dal svoj jediný majetok – plášť chrániaci pred chladom púšte – ako zálohu. Mali by sme mu umožniť, aby sa mohol aspoň vyspať v teple. Ostatné verše sa venujú tomu, ako by sme mali pristupovať k chudobným, ktorí pre nás pracujú a ktorých je často jednoduché utláčať alebo vykorisťovať. K takémuto správaniu by sme sa nikdy nemali uchýliť, pretože v Hospodinových očiach ide o veľmi vážny, poľutovaniahodný hriech. Ak mal byť Izrael svätým národom kráčajúcim v pravde uprostred sveta naplneného zlom, modlárstvom a hriechom a ak mal byť svedkom a milosrdnom Hospodinovi, potom sa celkom určite musel vyznačovať láskavosťou k slabým a ľuďom na okraji spoločnosti. V opačnom prípade by ich svedectvo nestálo za nič.

Uvažuj o texte Jakub 1,27–2,11. Ako tieto verše odzrkadľujú slová, ktoré Hospodin hovoril Izraelitom v Deuteronomíu? Apoštol v týchto veršoch spája zlé zaobchádzanie s chudobnými s Desatorom. Ako tomu rozumieš?

Hoci Desatoro sa nikde priamo, výslovne nevenuje vzťahu bohatých k chudobným, platí, že prísne dodržiavanie litery zákona a súčasné týranie či zanedbávanie chudobných alebo núdznych zosmiešňuje vieru človeka. Ak má niekto vlašný alebo nepriateľský vzťah k slabým či núdzným, nemôže o sebe tvrdiť, že žije podľa Desatora. Milovať bližného ako seba samého je najlepším, najvznesenejším vyjadrením Božieho zákona. Táto skutočnosť je prítomnou pravdou dnes, rovnako ako ňou bola v čase apoštola Jakuba alebo v čase, keď sa Mojžiš prihovárал Izraelitom na hraniciach Zaslúbenej krajiny.

APLIKÁCIA

■ Ako adventisti siedmeho dňa berieme prikázania veľmi vážne. Prečo je dôležité brať vážne aj pokyny zaznamenané v Deuteronomíu a u Jakuba? V súvislosti s textami u Jakuba uvažuj, prečo by naše presvedčenie o dôležitosti zachovávaní zákona malo posilniť aj naše predsavzatie pomáhať chudobným a núdzným medzi nami.

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Je nepochopiteľné, že aj v tých najlepších časoch kráľovstva, za vlády Dávida a Šalamúna, keď Izraeliti prežívali obrovské Božie požehnanie, dopustili sa útlaku chudobných, zraniteľných a vydedencov.

„¹¹ Pretože šliapete po chudobnom a dávky beriete od neho v obilí: staviate si síce domy z tesaného kameňa, ale nebudete v nich bývať, a hoci ste si nasadili krásne vinice, nebudete piť ich víno.

¹² Viem totiž, že vašich previnení je mnoho a ťažké sú vaše hriechy: utláčate spravodlivého, vyberáte výkupné a pri súde odstrkujete biednych.“ (Amos 5,11.12)

„Hospodin začína súd nad staršími svojho ľudu a jeho kniežatami: Vy ste spásli vinicu, v dome máte koristiť od úbožiaka.“ (Iz 3,14)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Izraeliti si mali pamätať, že boli „cudzincami“ v Egypte. To bol aj jeden z dôvodov, prečo sa mali k cudzincom a ľuďom na okraji správať tak, ako by si oni sami želali, aby sa k nim správali v čase, keď boli otrokmi. Ako táto pravda súvisí s evanjeliom a so skutočnosťou, že sme prostredníctvom Ježišovej krvi boli vykúpení z otroctva hriechu? Ako by malo to, čo Ježiš vykonal pre nás, ovplyvňovať spôsob, akým sa správame k druhým – a predovšetkým k tým bezmocným v našej blízkosti?
2. Môžeme Boha uctievať v správny deň, môžeme správne chápať biblické pravdy o pekle, o stave mŕtvych po smrti a o znamení šelmy... aký by to však malo zmysel, keby sme sa k druhým správali nevraživo a povýšenecky, alebo by sme utláčali slabých v našom okolí, alebo sa nestavali na stranu spravodlivosti, keby to bolo potrebné v prospech iných? Ako to súvisí s poznaním pravdy? Prečo si máme dávať pozor na to, aby sme sa neuspokojili s tým, že stačí mať povedomie o pravde a Boh od nás nič viac nechce? Prečo je takéto uvažovanie nebezpečné?
3. Ako nám naša viera pomáha pochopiť to, čo sa všeobecne označuje ako „ľudské práva“?

Týždeň od 31. októbra do 6. novembra

VEĽKÝ NÁROD VĎAKA HOSPODINOVÍ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 4,1–9

ZÁKLADNÝ TEXT

Má nejaký veľký národ také spravodlivé ustanovenia a právne predpisy, ako celý tento zákon, ktorý vám dnes predkladám? (5Moj 4,8)

Prvé tri kapitoly Deuteronomía sú v podstate ponaučením z dejín. Pripomínali ľuďom, čo až doteraz prežili ako národ. Od štvrtej kapitoly tieto príbehy z dejín dostávajú postupne čoraz viac formu kázania. Pripomenutie uplynulých dejov nie je určené len pre nadšencov dejepisu. Ich hlavným zmyslom je ukázať Božiu moc a milosť, ktoré sa prejavili v ich životoch. A hoci ako národ mnohokrát zlyhali, Hospodin stojí za zmluvou, ktorú s nimi uzavrel.

Štvrtá kapitola sa začína hebrejským výrazom *ve-ata*, ktorý sa prekladá ako „a teraz“. Doteraz počúvali o udalostiach, ktoré sa odohrali v minulosti a ktoré im mali pripomenúť, že Boh ich privedol až do tohto bodu. „A teraz“ mali začať konať podľa toho, čo im Hospodin povedal (pozri aj 5Moj 10,12). Ich konanie malo byť odpoveďou na Božie skutky.

To je aj dôvod, prečo prvé sloveso nasledujúce po „a teraz“ je práve „počúvaj“. V hebrejčine je to presne to isté sloveso (aj v rovnakom tvare), aké zaznieva na začiatku modlitby *Šema*. Ono „počúvaj“ znamená nielen vnímať ušami, ale aj „venovať pozornosť“ a „poslúchať“. Toto sloveso nachádzame v Deuteronomíu často (v uvedenom tvare šesťdesiatpäť ráz).

Úvod štvrtej kapitoly by sme teda mohli zhrnúť nasledovne: *A teraz, Izrael, pre všetko, čo som pre teba urobil, musíš poslúchať nasledovné...*

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii budeme spoločne uvažovať nad štvrtou kapitolou knihy Deuteronomium. Mojžiš najprv pripomenul Izraelitom, čo už pre nich Boh v minulosti urobil (5. Mojžišova 1–3). Teraz bude hovoriť o tom, čo od nich (a všeobecne od všetkých svojich detí) očakáva v prostredí, kde majú byť „svetlom“.

- 5Moj 4,1.2: Dôsledne rešpektovať, čo Hospodin nariadil (nedeľa)
- 5Moj 4,3.4: Dávať si pozor na negatívny vplyv pohanského okolia (pondelok)
- 5Moj 4,3.4: Primknúť sa k Hospodinovi (utorok)
- 5Moj 4,5–9: Byť dobrým príkladom a požehnaním pre svoje okolie (streda a štvrtok)

NEPRIDÁVAJ ANI NEUBERAJ

¹Teraz, Izrael, počúvaj ustanovenia a právne predpisy, ktoré vás učím zachovávať, aby ste žili a mohli ste vojsť a obsadiť krajinu, ktorú vám dáva Hospodin, Boh vašich otcov. ²K tomu, čo vám prikazujem, nesmiete nič pridať ani z toho ubrať, ale budete zachovávať príkazy Hospodina, vášho Boha, ktoré vám predkladám! (5Moj 4,1.2)

Uvažuj o úvodnom texte. Prečo Hospodin varoval Izraelitov hneď na začiatku pred tým, aby niečo pridávali k jeho zákonu alebo niečo z neho uberali? (Pozri aj 5Moj 12,32.)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hospodin Izraelitom prikazuje zachovávať „ustanovenia a právne predpisy“. Prečo ich varuje pred pridávaním a uberaním? Kto by mal záujem a odvahu meniť Božie zákony?

Dnes už samozrejme odpoveď poznáme.

„Satan neúnavne pokračoval vo svojich snahách dokončiť dielo, ktoré začal v nebesiach – totiž zmeniť Boží zákon. Podarilo sa mu presvedčiť svet o pravdivosti učenia, ktoré predkladal v nebesiach pred pádom do hriechu, že Boží zákon je nedokonalý a potrebuje zmeny. Veľká časť vyznávačov kresťanstva ukazuje svojím postojom aj svojimi slovami, že prijali tento blud.“ (2SM 107)

Keď uvažujeme o dejinách starovekého Izraela, vidíme, že do mnohých problémov sa dostali z dvoch zásadných príčin. Prvou bola skutočnosť, že sa z praktických dôvodov rozhodli niektoré predpisy a pravidlá ignorovať. Druhou bolo, že k zákonu pridávali také nariadenia a požiadavky, ktoré zákon pôvodne neobsahoval, čo v konečnom dôsledku niekedy viedlo až k prestupovaniu zákona.

Uvažuj o texte Mat 15,1–9 v súvislosti s predchádzajúcim varovaním obsiahnutým v Mojžišových slovách. Ako sa tu prejavuje konanie, pred ktorým Hospodin vystríhal svoj ľud?

Keď Izraeliti napokon vstúpili do krajiny, ktorú im Hospodin zaslúbil, veľmi často nedbali na priame varovania, ktoré dostali – napríklad v súvislosti s modlárstvom. Výsledkom bolo, že sa uchyľovali k rôznym pohanským praktikám, ktoré sa stávali aj súčasťou toho, čo považovali za uctievanie Hospodina. V prvom storočí bolo súčasťou ich náboženstva už množstvo ľudských tradícií. Ježiš to komentuje slovami: „Takto ste zbavili platnosti Božie slovo pre svoju tradíciu.“ (Mat 15,6)

Nech už teda išlo o pridávanie alebo odnímanie, viedlo to k zmenám, za ktoré niesol národ nepríjemné následky.

- **V čom by ste si mali vy ako spoločenstvo veriacich dávať pozor, aby ste k Božím príkazom nepridávali svoje ľudské, alebo aby ste si ich nezľahčovali podľa vlastnej úvahy?**

APLIKÁCIA

BAAL-PEÓR

³Na vlastné oči ste videli, čo urobil Hospodin pre Baal-Peóra, ako každého, kto chodil za Baal-Peórom, Hospodin, tvoj Boh, vyhubil spomedzi vás. ⁴Vy však, ktorí sa pridružate Hospodina, svojho Boha, ste dodnes všetci nažive. (5Moj 4,3.4)

¹Keď Izrael býval v Šittíme, ľud začal smilniť s Moábčankami, ²ktoré ho pozývali na obetné hostiny na počesť svojich božstiev. Ľud sa zúčastňoval na ich obetných hodoch a klaňal sa ich bohom. ³Keď sa Izraeliti dostali do služby Baal-Peóra, Hospodinov hnev vzplanul proti nim. ⁴Hospodin povedal Mojžišovi: „Vezmi všetkých predstaviteľov ľudu a pre Hospodina im dolám kosti a vystav ich na slnku, aby sa prudký hnev Hospodina odvrátil od Izraela.“ ⁵Mojžiš teda rozkázal izraelským sudcom: „Nech každý spomedzi svojich mužov zabije tých, čo sa oddali Baal-Peórovi!“ (4Moj 25,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V 5Moj 4,3.4 sa Mojžiš vracia k tragickej udalosti, ktorá sa odohrala v Baal-Peóre. Tento odkaz na minulé udalosti mal Izraelitom slúžiť ako pripomenutie dôležitých duchovných a praktických právd, z ktorých si mali vziať ponaučenie.

Uvažuj o texte 4Moj 25,1–15. Čo sa udialo v Baal-Peóre? Ako to ovplyvnilo život Izraelitov? Aké ponaučenie si zo svojho obrovského zlyhania mali vziať?

Príbehy o tom, ako Izraeliti vyhladzujú niektoré pohanské národy, sú pre nás aj dnes veľmi znepokojivé. Uvedený príbeh nám však pomáha aspoň čiastočne pochopiť, o čo išlo. Izraeliti mali byť pre pohanské národy svedkami o jedinom pravom Bohu. Mali byť príkladom ukazujúcim, čo je podstatou uctievania pravého Boha. Namiesto toho sa však pridrižovali pohanských „bohov“ okolitých národov a často sa stavali do otvorenej vzbury voči samotnému Hospodinovi, ktorého mali predstavovať svetu.

O „smilstve“ sa často hovorí v duchovnom zmysle a charakterizuje konanie Izraela v praktikách s pohanskými bohmi (pozri Oz 4,12–14). V texte 4Moj 25 je však ukázané, že Izraeliti, aspoň zo začiatku, hrešili priamo v sexuálnej oblasti. Satan tu opäť staval na skazenej ľudskej prirodzenosti. Podľa príbehu pohanské ženy zvädzali mužov, ktorí radi pokušeniu podľahli.

Niet pochyb o tom, že telesné smilstvo postupne prerástlo do smilstva duchovného. Izraeliti, ktorí sa podieľali na smilstve s pohankami, sa postupne začali zúčastňovať aj na uctievaní pohanských bohov. V 5Moj 25,3 čítame, že „Izraeliti [sa] dostali do služby Baal-Peóra“. Znamená to, že tomuto falošnému božstvu obetovali a klaňali sa mu. Rozhodli sa všetky pokyny a ponaučenia, ktoré od Hospodina dostali, hodiť za hlavu a vymeniť za naplnenie svojich vášní a žiadostivostí.

Ako sa to mohlo stať? Jednoducho. Najprv zatvrdili svoje svedomie telesným smilstvom, a to ich priviedlo k pádu do duchovného smilstva, čo bolo v konečnom dôsledku satanovým cieľom. Podľa textu bola ich skazenosť taká veľká, že jeden z nich dokonca pred očami Mojžiša a celého zhromaždenia priviedol Midjánčanku do stredu tábora, medzi ľudí, ktorí nariekali vo svätostánku.

- **Naše mysle a telá sú neoddeliteľne spojené. To, čo ovplyvňuje jednu časť, má vplyv aj na tú druhú. Čo sa z tohto príbehu môžeme naučiť o tom, aké je nebezpečné pre náš duchovný život, keď dávame voľný priechod svojim vášňam?**

APLIKÁCIA

PRIDRŽAJTE SA HOSPODINA, SVOJHO BOHA

³Na vlastné oči ste videli, čo urobil Hospodin pre Baal-Peóra, ako každého, kto chodil za Baal-Peórom, Hospodin, tvoj Boh, vyhubil spomedzi vás. ⁴Vy však, ktorí sa pridržate Hospodina, svojho Boha, ste dodnes všetci nažive. (5Moj 4,3,4)

Pre hriech súvisiaci s Baal-Peórom zomreli tisíce ľudí. „Každého, kto chodil za Baal-Peórom, Hospodin, tvoj Boh, vyhubil spomedzi vás.“ (5Moj 4,3) Nie všetci však mali podiel na tomto odpadnutí. O koho išlo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako verš 5Moj 4,4 vysvetľuje rozdiel medzi tými, čo padli do hriechu a tými, ktorým sa to nestalo? Ako rozumieš výrazu „pridržate sa Hospodina“? Ako sa to prakticky prejaví v živote človeka?

Medzi veršami 3 a 4 je veľký kontrast. Hospodin vyhubil „každého“, kto sa uchýlil k modloslužbe, a zároveň zostali nažive „všetci“, čo sa Hospodina pridržali. Neexistoval žiadny priestor medzi. Bolo to tak vtedy a je to tak aj teraz. Stojíme buď na Ježišovej strane, alebo sa stavíme proti nemu (Mat 12,30).

Hebrejský výraz preložený ako „pridržať sa“ (inde „prilnúť“) často poukazuje na silný záväzok a úzke prepojenie na niečo alebo niekoho. Slovo s rovnakým základom je použité v 1Moj 2,24: „Preto opustí muž svojho otca i matku a *prilne* k svojej žene a budú jedno telo.“ (Pozri aj Rút 1,14.) V rovnakom kontexte sa nachádza v Deuteronomíu ešte na ďalších štyroch miestach: 10,20; 11,22; 13,4 a 30,20. Vo všetkých prípadoch ide o rovnakú myšlienku: ľud sa mal *pridržať* svojho Boha, mal k nemu *lipnúť*. Mali sa mu úplne odovzdať a on sa mal stať zdrojom ich sily.

Dôležité je všimnúť si v tejto vete, podmet, čiže *kto* sa má pridržať. Izraeliti sa ho mali *pridržať*. Oni sa mali rozhodnúť *prilnúť* k Hospodinovi, a potom sa v jeho moci vyhýbať hriechu.

Uvažuj o textoch Júda 1,24 a 1Kor 10,13. Aká spoločná myšlienka viaže tieto verše s 5Moj 13,4? Pokús sa ju sformulovať vlastnými slovami. Ako jej rozumieš?

Boh je verný a má moc uchrániť nás od pádov. Musíme sa však vedome rozhodnúť stáť pri ňom, podobne ako sa verní z nášho príbehu rozhodli pridržať sa Hospodina. Ak takto konáme, môžeme si byť istí, že aj napriek pokušeniu môžeme zostať verní.

- **Ako môže človeku pomôcť v snahe pridržať sa Hospodina pravidelný čas vyhradený na modlitbu, štúdium Biblie a prežívanie spoločenstva s inými veriacimi? Čo ďalšie pomáha tebe *pridržať* sa Boha?**

APLIKÁCIA

VEĽKÝ A VÝNIMOČNÝ NÁROD

⁵Pozri, učil som vás ustanovenia a právne predpisy, ako mi prikázal Hospodin, môj Boh, aby ste ich zachovávali aj v krajine, ktorú prichádzate obsadiť. ⁶Zachovávajúte ich a plňte, lebo v tom bude vaša múdrosť a rozumnosť v očiach národov, ktoré, keď sa dopočujú o všetkých týchto ustanoveniach, povedia: ‚Tento veľký národ je naozaj múdry a rozumný.‘ ⁷Je niekde taký veľký národ, ktorému by boli jeho bohovia tak blízko, ako je nám Hospodin, náš Boh, kedykoľvek k nemu voláme? ⁸Má nejaký veľký národ také spravodlivé ustanovenia a právne predpisy, ako celý tento zákon, ktorý vám dnes predkladám? ⁹Len sa maj na pozore a poriadne sa chráň, aby si nezabudol na to, čo si na vlastné oči videl a aby to nevymizlo z tvojho srdca, kým žiješ! **Pouč o tom svojich synov a vnukov!** (5Moj 4,5–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V textoch nasledujúcich po verši 5Moj 4,4 sa nachádzajú niektoré z najhlbších a najkrajších myšlienok v celom Písme. Podľa niektorých teológov sa podstata posolstva knihy Deuteronomium nachádza práve tu a všetko ostatné je len komentár, výklad.

Uvažuj o úvodných veršoch (5Moj 4,5–9). Prečo Hospodin prostredníctvom Mojžiša hovorí, čo všetko urobil pre Izrael? Ako sa dá hlavná myšlienka týchto veršov aplikovať do našich životov?

Hospodin chcel, aby si Izraeliti neustále uvedomovali, že boli vybratí a povolani pre mimoriadne zámery. Boli „veľkým“ národom, podobne ako Boh povedal Abramovi hneď pri jeho prvom povolaní: „Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa, zvelebím tvoje meno. Bud' požehnaním!“ (1Moj 12,2; pozri aj 18,18) Dôvodom, prečo ich Hospodin urobil veľkým národom bolo, aby sa stali „požehnaním“ (1Moj 12,2) pre „všetky pokolenia zeme“ (1Moj 12,3). A hoci tým najväčším požehnaním malo byť, že Ježiš, Mesiáš, vyjde z ich pokrvnej línie, dovtedy mali byť svetlom celému svetu. „To je málo, že si mojím služobníkom, aby si povzniesol Jákobove kmene a priviedol späť zachránených Izraela. Ustanovujem ťa za svetlo národov, aby si bol mojou spásou až do končín zeme.“ (Iz 49,6) Neznamená to, že by Izraeliti boli pôvodcami spásy, ale že prostredníctvom nich sa mal zjaviť pravý Boh, ktorý jediný môže priniesť skutočnú záchranu.

Kým Izraeliti uctievali Boha, ktorý stvoril celý vesmír, Hospodina nebies a zeme, pohanské národy uctievali kamene, skaly, drevo, zvieratá a démonov (5Moj 32,17; Ž 106,37). Aký obrovský rozdiel!

Mojžiš v týchto veršoch poukazuje na dve skutočnosti, ktoré robili z Izraelitov výnimočný národ. Po prvé, Hospodin bol blízko nich, ako bol napríklad prostredníctvom svätyně. Druhým dôvodom boli „spravodlivé ustanovenia a právne predpisy, ako celý tento zákon“ (5Moj 4,8).

Uvažuj o veršoch 5Moj 4,32–35. Aké ďalšie argumenty Hospodin prináša, aby Izraelitom zdôraznil mimoriadnosť povolania, ktoré dostali?

APLIKÁCIA

- Je nepochybné, že Izraeliti dostali obrovský dar a nesmiernu zodpovednosť. Ako sa k tomu postavili? Čo sa z toho môžeš naučiť pre seba?

VEĽKÝ, MÚDRY A ROZUMNÝ NÁROD

Zachovávajúte ich a plňte, lebo v tom bude vaša múdrosť a rozumnosť v očiach národov, ktoré, keď sa dopyčujú o všetkých týchto ustanoveniach, povedia: „Tento veľký národ je naozaj múdry a rozumný.“ (5Moj 4,6)

Ako sme videli, Deuteronomium 4,1–9 je intenzívnym vyjadrením dvoch skutočností: Izrael je mimoriadny národ a bol poverený veľkou misijnou úlohou. Na pozadí týchto veršov sa nachádza myšlienka, že potrebujú poslúchať Hospodínove príkazy a nasledovať ho.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Znova sa sústreď na verš 5Moj 4,6. Ako mali Izraelitov vnímať okolité národy? Na základe čoho? Ako by sa tento princíp dal uviesť do života cirkvi a jednotlivcov dnes?

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, akoby to boli práve „spravodlivé ustanovenia a právne predpisy“, ktoré obsahujú múdrosť a rozumnosť. Text však hovorí niečo iné. Hospodín učil svoj ľud tieto ustanovenia a predpisy, ale múdrosť národa nespočíva v znalosti týchto zákonov, ale v tom, že ich zachováva a žije podľa nich. Práve v poslušnosti Izraelitov mala spočívať ich múdrosť a rozumnosť.

Izraeliti mohli mať ten najlepší systém zákonov, pravidiel a usmernení na svete (a vlastne aj mali), ale aký by mali z toho prospech, keby sa nimi neriadili? Ich múdrosť a rozumnosť mali pochádzať z toho, ako sa Božie zákony prejavovali v ich životoch. Mali žiť podľa právd, ktoré im Hospodín zveril. A to sa mohlo stať len tým, že ich budú poslúchať. Ani všetky najkrajšie pravdy celého vesmíru by Izraelitom ani okolitým národom neboli nanič, keby podľa týchto právd Izraeliti nežili. A preto Hospodín neustále vyzýva Izraelitov na poslušnosť. Ved' práve život podľa prikázaní, ustanovení a predpisov, nie prikázania, ustanovenia a predpisy samotné, bolo to, na čom naozaj záležalo, ak sa mali stať svedkami svetu.

„Poslušnosť Božiemu zákonu im mala priniesť prospech, ktorý by ostatné národy sveta pokladali za zázrak. Boh ich mohol obdarit' múdrosťou a zručnosťou potrebnou pri každej umeleckej práci a chcel aj ďalej zostať ich učiteľom. Poslušnosť podľa zásad Božieho zákona ich mala zušľachtiť, povzniesť, Boh by ich bol chránil pred chorobami ostatných národov a obdaril by ich mimoriadnou duševnou silou. Mali byť v každom ohľade na patričnej výške. To malo svedčiť o sláve, majestáte a moci ich Boha. Mali sa stať kráľovstvom kňazov a svätým ľudom. Boh ich obdaril všetkým potrebným, aby mohli byť najslávnejším národom na zemi.“ (COL 288; KP 228)

- **Uvažuj o texte Mat 5,13–16. Ako sa v Ježišových slovách adresovaných jeho nasledovníkom odzrkadľujú rovnaké princípy, aké boli komunikované Izraelitom? Ako by sa mali prejavit' v našich životoch?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Satan sa od samého začiatku veľkého sporu v nebi snažil odstrániť Boží zákon. Preto sa vlastne vzbúril proti Stvoriteľovi a odvtedy, čo bol vyhnaný z neba, pokračuje vo svojom odboji na zemi. Úporne sleduje rovnaký zámer: Oklamať ľudí a zviest ich k prestupovaniu Božieho zákona. Nakoniec je jedno, či svoj cieľ dosiahne tak, že ľudia odmietnu celý zákon alebo zavrhnú len jedno prikázanie. Kto prestupuje *jedno prikázanie*, prestupuje vlastne všetky, pretože svojím vplyvom a príkladom sa postavil na stranu hriechu, a teda *previnil by sa proti všetkým* (Jak 2,10).“ (GC 582; VSV 419)

V súvislosti s Baal Peórom v knihe *Patriarchovia a proroci* čítame: „Vstupom na zakázanú pôdu sa ocitli v satanových osídlach. Omámení hudbou a tancom, očarení krásou pohanských kňaziek celkom zabudli na svoju oddanosť Hospodinovi. Ich účasť na veselici a hodovaní, spojená s hojným pitím vína, im natoľko zatemnila zmysly a uvoľnila zábrany, že sa prestali ovládať a oddali sa bujarému hýreniu. Keď poškvrnili svoje svedomie oplzlými činmi, dali sa naviesť na uctievanie modiel. Na pohanských oltároch prinášali obeť a zúčastňovali sa na najzvrhlejších obradoch.“ (PP 454; PP /sk/ 339)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o podobnosti situácie, postavenia a poverenia medzi starovekým Izraelom a adventistami siedmeho dňa. Čo všetko nám bolo zverené v porovnaní s ostatným svetom a inými cirkvami? Aj pred nami vyvstáva otázka: Čo urobíme s tým všetkým, čo sme dostali od Boha? Ako okolitému svetu predstavujeme „múdrosť a rozumnosť“ od Hospodina?
2. „Vy však, ktorí sa pridžížate Hospodina, svojho Boha, ste dodnes všetci nažive.“ (5Moj 4,4) Podmetom slovesa „pridžížate“ sú ľudia. Hospodin sa nás nepridíža tak, žeby sme my sami boli donútení pridížať sa jeho. Namiesto toho nám dáva dar slobodnej vôle, aby sme sa mohli sami rozhodnúť, či sa budeme Boha pridížať. Keď sa tak rozhodneme, ako ho potom máme nasledovať a držať sa ho?
3. Uvažujte spoločne o záverečnej otázke v časti na nedeľu. Čo to znamená pridať niečo k Božím prikázaniam, alebo z nich uberať? Okrem zrejmých príkladov, medzi ktoré patrí aj sobota, ako sa niečo také môže stať v prípadoch, keď si ani nemusíme uvedomiť, že sa niečo také deje?

ZÁKON A MILOST'

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ezech 28,15,16; 5Moj 4,44; Rim 3,20; 5Moj 10,1–15; 5Moj 5,6–22; 5Moj 9,1–6

ZÁKLADNÝ TEXT

Nepohrdam Božou milosťou, lebo ak je spravodlivosť skrze Zákon, potom Kristus nadarmo umrel. (Gal 2,21)

Kresťania z takmer všetkých denominácií hovoria o zákone a milosti a snažia sa vyjadriť vzťah medzi nimi. Zákon je Boží štandard svätosti a spravodlivosti. Porušenie zákona je hriech. „Každý, kto pácha hriech, porušuje zákon, lebo hriech je porušenie zákona.“ (1 Ján 3,4) A hoci všetci sme porušili zákon, „Písmo všetko uzavrelo pod hriech, aby sa prislúbenie dostalo z viery Ježiša Krista tým, ktorí veria.“ (Gal 3,22) Zachrániť nás môže iba Božia milosť. „Veď ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar.“ (Ef 2,8)

Aj keď rôznymi spôsobmi a v rôznych variáciách, téma zákona a milosti sa vyskytuje v celom Písme, vrátane knihy Deuteronómium. Áno, aj v Deuteronómii sa opisuje vzťah medzi zákonom a milosťou, hoci sa to deje v jedinečnom kontexte.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu tejto lekcie sa zameriame na to, čo hovorí kniha Deuteronómium o Božom zákone a jeho zmysle v živote Božích detí.

- Ezech 28,15,16; Rim 7,7: Všeobecný úvod – zákon, láska a sloboda (nedeľa)
- 5Moj 17,18,19; 30,10: Zákon v knihe Deuteronómium (pondelok)
- 5Moj 10,12–15: Zákon ako pozitívny dar (utorok)
- 5Moj 5,12–15: Prikázanie o sobote – symbol spasenia z milosti (streda)
- 5Moj 9,1–6: Spasenie jedine z milosti (štvrtok)

ZÁKON, BOŽIA LÁSKA A SLOBODA

¹⁵Bezchybne si si počínal odo dňa svojho stvorenia až dovtedy, kým sa nezis-tila zvrátenosť pri tebe. ¹⁶Pri mnohorakom obchodovaní si sa naplnil nási-lím a zhrešil si. Vtedy som ťa v nemilosti vyhnal z Božieho vrchu a cherub – strážca ťa odstránil spomedzi ohnivých kameňov. (Ezech 28,15.16)

Čo teda povieš? Je Zákon hriechom? Určite nie. Ale hriech som nepoznal; poznal som ho len pomocou Zákona. Lebo žiadostivosť by som nebol poznal, keby Zákon nebol povedal: Nepožiadaj! (Rim 7,7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh je Bohom lásky a láska je základný princíp Božieho charakteru a podstata jeho vlády. Boh chce, aby sme ho milovali, a preto nás stvoril ako morálne bytosti s morálnou slobodou, založenou na láske.

Stredobodom myšlienky morálnej slobody je morálny zákon. Elementárne častice, morské vlny, klokany podliehajú v nejakej miere prirodzeným záko-nom, nespádajú však pod morálny zákon a ani ho nepotrebujú. Dôležitý je len pre bytosti obdarené schopnosťou rozlišovať medzi dobrom a zlom. Preto Boží morálny zákon platí aj pre anjelov v nebi.

Uvažuj o úvodnom texte (Ezech 28,15.16). U Lucifera sa našla „neprávosť“ a „zhrešil“. Ako rozumieš významu týchto slov v súvislosti s nebom? Čo sa z toho môžeme dozvedieť o existencii morálneho zákona v nebesiach?

Slová zvrátenosť (neprávosť) a hriech sa používajú aj v súvislosti s ľuďmi. Písmo však týmito slovami opisuje to, čo sa odohralo v nebesiach, teda v inej časti stvorenia. Dozvedáme sa z toho niečo o tom, čo existuje v nebi a tiež na zemi.

Uvažuj o texte Rim 7,7. Ako môže rovnaký princíp existovať aj v nebesiach, kde tiež žijú morálne bytosti – anjeli?

Ako vysvetľuje Ellen G. Whiteová: „Božia vôľa je vyjadrená v prikázaniach svä-tého Božieho zákona a jeho zásady sú zásadami neba. Vrcholné poznanie, aké môžu anjeli dosiahnuť, je poznanie Božej vôle a spĺňať ju je ich najvyššou služ-bou, ktorej venujú svoje sily.“ (TMB 109; MVB 113)

Nezáleží na tom, či ide o nebesia alebo o zem. Všade, kde sa nachádzajú bytosti schopné morálnych rozhodnutí, Boh utvoril aj morálny zákon, ktorý majú dodržiavať. Porušenie tohto zákona, ako v nebi tak aj na zemi, je hriech.

APLIKÁCIA

- **Prečo je myšlienka morálneho zákona neoddeliteľná od myšlienky morálnych bytostí? Čo by bez zákona definovalo, čo je morálne a čo nie?**

ZÁKON V DEUTERONÓMIU

¹⁸Ked' zasadne [panovník] na kráľovský trón, nech si odpíše do knihy tento zákon, ktorý opatrujú léviovskí kňazi. ¹⁹Nech je uňho a nech si ho číta po všetky dni života, aby sa naučil báť sa Hospodina, svojho Boha, a zachovávať všetky slová tohto zákona a tieto ustanovenia. (5Moj 17,18,19)

Ked' budeš poslúchať Hospodina, svojho Boha, zachovávať jeho príkazy a ustanovenia napísané v knihe tohto zákona, keď sa vrátiš k Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou. (5Moj 30,10)

Izraelský národ stojí na hranici s Kanaánom. Boží vyvolený ľud má konečne zdediť zem, ktorú mu Boh zaslúbil. Deuteronómium prináša Mojžišove posledné ponaučenia pre Izraelitov predtým, než sa ujmu svojej zeme. Medzi týmito nariadeniami boli aj príkazy, aby Izraeliti poslúchali.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si nasledovné texty. Na čo tieto texty opakovane poukazujú a prečo je to pre ľudí také dôležité?

5Moj 4,44

5Moj 17,19

5Moj 28,58

5Moj 30,10

5Moj 31,12

5Moj 32,46

5Moj 33,2

Aj zbežné prečítanie knihy Deuteronómium ukazuje, aké dôležité malo byť pre Izraelitov poslúchať Boží zákon. V skutočnosti to bol zmluvný príkaz. Boh pre nich tak veľa urobil a bude pre nich veľa robiť. Nič z toho nemohli pre seba urobiť oni sami a nič z toho si nijako nezaslúžili. (Milosť predsa znamená, že nám Boh dáva to, čo si nezaslúžime.) Hospodin žiadal Izraelitov len o jediné – aby poslúchali jeho zákon.

Ani dnes to nie je iné. Božia milosť nás zachraňuje bez skutkov zákona. „Sme totiž presvedčení, že človek je ospravedlnený vierou bez skutkov Zákona.“ (Rim 3,28) Našou odpoveďou je zachovávanie zákona. Naše zachovávanie zákona nemá byť snahou, aby sme si nejako zaslúžili záchranu. Bola by to úplne zbytočná snaha. „Pretože zo skutkov Zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek.“ (Rim 3,20) Zákon zachováваме preto, lebo sme z milosti dostali spasenie. „Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania.“ (Ján 14,15)

Deuteronómium je lekciami o milosti a zákone. Boh nás milosťou spasil. Urobil pre nás to, čo sme sami pre seba nemohli urobiť, podobne ako sa Izraeliti nemohli dostať z Egypta vlastnými silami. Našou odpoveďou na Božiu milosť je, že vierou žijeme život poslušnosti Bohu a jeho zákonom. Od pádu Adama do hriechu až do času skúšok, keď sa prejaví znamenie šelmy, existujú ľudia, ktorí sú opísaní ako tí, čo „zachovávajú Božie prikázania a vieru Ježiša“ (Zj 14,12). Boží vzťah s jeho zaslúbeným ľudom je vzťah zákona a milosti. Božia milosť nám odpúšťa, že sme porušili zákon. Božia milosť nám umožňuje, aby sme poslúchali jeho zákon. Je to poslušnosť, ktorá sa rodí zo zmluvného vzťahu s Bohom.

- **Ako sa môžeš vyhnúť tomu, aby si sa stal zákonníkom a tvoje zachovávanie zákona bolo formálne a bez viery v Božiu milosť?**

APLIKÁCIA

ABY SA TI DOBRE VODILO

¹²Izrael, čo teraz žiada od teba Hospodin, tvoj Boh? Iba to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po všetkých jeho cestách, aby si ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou, ¹³aby si zachovával Hospodinove príkazy a jeho ustanovenia, ktoré ti dnes prikazujem, aby sa ti dobre vodilo. ¹⁴Hospodinovi, tvojmu Bohu, patria nebesia i nebesia nebies, zem a všetko, čo je na nej. ¹⁵No len k tvojim otcom sa Hospodin vinul s láskou, zamiloval si ich a vyvolil si ich potomstvo, totiž vás, spomedzi všetkých národov, ako je to dodnes. (5Moj 10,12–15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Skeptici, ktorí hľadajú dôvody na odmietnutie Biblie, často poukazujú na tvrdé slová, ktoré Boh používa v Starej zmluve. Poukazujú na to, že starozmluvný Boh bol nelútostný, pomstychtivý a zlomyseľný, a to najmä v porovnaní s Ježišom. Nie je to nový argument, ale aj keď sa objavil už pred stáročiami, zostáva chybný.

Stará zmluva poukazuje na Boha ako toho, kto miluje svoj ľud Izrael a chce pre neho iba to najlepšie. Táto láska je opísaná aj v Deuteronómiu.

Uvažuj o texte 5Moj 10,1–15. V akom kontexte sa tieto verše nachádzajú a čo hovoria o pocitoch Boha voči svojmu ľudu, dokonca aj vtedy, keď Izraeliti zhrušili? Čo ťa tento text učí o milosti?

Z uvedených textov vyžaruje Božia láska a milosť. Všimni si najmä verše 12 a 13. Je to v skutočnosti jedna dlhá veta, otázka, ktorá je jednoduchá: O čo iné ťa ja, tvoj Boh, žiadam, než aby si ma nasledoval... aby si kráčať po mojich cestách, miloval ma, slúžil mi a dodržiaval moje zákony, aby sa ti dobre vodilo?

Uvedené verše sú v druhej osobe jednotného čísla. Boh sa prihovára celému národu a zároveň ku každému jednotlivcovi osobitne. Tento koncept sa v Písme vyskytuje veľmi často.

Nemôžeme zabudnúť ani na koniec 13. verša. Zachovávaj tieto veci „aby sa ti dobre vodilo“. Inými slovami, Boh prikazuje ľuďom zachovávať prikázania, pretože to je v ich vlastnom záujme, je to na ich vlastné dobro. Boh ich stvoril, udržuje ich, Boh vie, čo je pre nich najlepšie a chce, aby to mohli prežívať. Poslušnosť jeho zákonom, Desatoru, bude pre ich dobro.

Zákon sa často prirovnáva k plotu, k ochrannému múru. Ak zostaneme uprostred hradieb, budeme ochránení pred množstvom zla, ktoré by nás ľahko ovládlo a zničilo. Boh ustanovil zákon z lásky k svojmu ľudu. Poslušnosť jeho zákonu slúži na naše vlastné dobro.

APLIKÁCIA

- Akú skúsenosť máš s tým, že nasledovanie Božieho zákona ťa chránilo a že sa ti vďaka tomu „dobre vodilo“?

SOBOTA AKO SYMBOL VYSLOBODENIA Z OTROCTVA

¹²Zachovávaj sobotný deň, aby si ho svätzil, ako ti prikázal Hospodin, tvoj Boh! ¹³Šesť dní budeš pracovať a konať všetku svoju prácu. ¹⁴Siedmy deň je sobota pre Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani tvoja slúžka, ani tvoj vôl, ani tvoj osol, ani tvoj ostatný dobytok, ani cudzinec, ktorý je v tvojich bránach, aby si tvoj sluha i tvoja slúžka odpočinuli ako ty. ¹⁵Pamätaj, že si bol otrokom v Egypte a že ťa Hospodin, tvoj Boh, odtiaľ vyviedol mocnou rukou a vystretým ramenom. Preto ti Hospodin, tvoj Boh, prikázal zachovávať sobotný deň. (5Moj 5,12–15)

V Deuteronomíu sa opakovane objavuje téma Boha, ktorý vykupuje svoj ľud Izrael z egyptskej krajiny. Text Izraelitom neustále pripomína, čo pre nich Boh urobil. „Hospodin nás vyviedol z Egypta mocnou rukou a vystretým ramenom, veľkou hrôzou, znameniami a zázrakmi.“ (5Moj 26,8; pozri aj 5Moj 16,1–6)

V celej Starej zmluve je príbeh vyslobodenia z Egypta uvádzaný ako príklad Božieho mocného vyslobodenia Izraelitov z otroctva a útlaku na základe jeho milosti. „Ved' som ťa vyviedol z Egypta, vykúpil som ťa z domu otrokov; poslal som pred tebou Mojžiša, Árona a Miriam.“ (Mich 6,4)

Dokonca aj v Novej zmluve sa objavuje obraz vyslobodenia z Egypta Božou veľkou mocou. Je symbolom spasenia vierou v Krista. „Vo viere prešli Červeným morom ako po suchej zemi, kým Egypťania, len čo sa o to pokúsili, boli pohltení vlnami.“ (Heb 11,29; pozri aj 1Kor 10,1–4)

Prečítaj si text 5Moj 5,6–22, kde Mojžiš opakuje Desatoro, základnú dohodu zmluvy Izraelitov s Jahvem. Všimni si štvrté prikázanie a dôvod, pre ktorý sa tu nachádza. Čo sa z neho dozvedáme o realite zákona a milosti?

Mojžiš opakuje sobotné prikázanie, aby ľudia v siedmy deň oddychovali, a pridáva mu ďalší zmysel. Hoci bolo napísané do kameňa (2. Mojžišovej), Mojžiš pridáva ďalší dôvod svätenia soboty. Zachovávajte sobotu nie iba ako spomienku na stvorenie, ale aj ako pripomienku vykúpenia z egyptského otroctva. Božia milosť vyviedla Izraelitov z Egypta a ponúkla im odpočinok od každodennej práce (Heb 4,1–5). Teraz, ako odpoveď na milosť, ktorú im Boh preukázal, potrebujú odovzdať túto milosť aj druhým.

Siedmy deň, sobota, sa nestáva iba mocným symbolom stvorenia, ale tiež symbolom vykúpenia a milosti. Každý v domácnosti, nie iba deti, ale aj služobníci, zvieratá, a dokonca aj cudzinci, môžu oddychovať. Sobota poskytuje milosť, ktorú dostali Židia, aj iným, dokonca aj tým, ktorí nie sú ľuďmi zmluvy. Táto správa sa nachádza v samotnom srdci Božieho zákona. To, čo Boh vo svojej milosti urobil pre Izraelitov, mali oni robiť pre ostatných.

- **Prečítaj si text Matúš 18,21–35. Akým spôsobom sa princíp z tohto podobenstva prejavuje v prikázaní o sobote, najmä v opise vyjadrenom v Deuteronomíu?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NIE PRE TVOJU SPRAVODLIVOSŤ

¹Počuj, Izrael, dnes prejdeš cez Jordán, aby si si podrobil väčšie a mocnejšie národy než si ty, veľké a po nebo opevnené mestá, ²veľký a urastený ľud Anákov, o ktorých vieš, lebo si počul vraviť: „Kto obstojí pred Anákmi?“ ³Preto poznáš, že Hospodin, tvoj Boh, pôjde pred tebou ako stravujúci oheň. On ich vyhubí, on ich pred tebou pokorí; ty si ich podrobíš a rýchlo zničíš, ako ti povedal Hospodin. ⁴Keď ich však Hospodin, tvoj Boh, pred tebou vyženie, potom si nemysli: „Pre moju spravodlivosť ma Hospodin priviedol, aby som zaujal túto krajinu.“ Hospodin ich však vyženie pred tebou pre ich bezbožnosť. ⁵Nie pre svoju spravodlivosť a úprimnosť srdca prichádzaš zaujať ich krajinu, ale pre bezbožnosť týchto národov ich pred tebou vyháňa Hospodin, tvoj Boh, aby splnil slovo, ktoré pod prisahou dal tvojim otcom, Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. ⁶Vedz teda, že nie pre tvoju spravodlivosť ti Hospodin, tvoj Boh, dáva túto dobrú krajinu, aby si ju zaujal. Si totiž tvrdšíň ľud. (5Moj 9,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Stredobodom kresťanstva aj židovstva je téma ospravedlnenia z viery. „Lebo čo hovorí Písmo? Abrahám však uveril Bohu a započítalo sa mu to za spravodlivosť.“ (Rim 4,3)

Ellen G. Whiteová to vyjadrila takto: „Čo je ospravedlnenie z viery? Je to dielo Boha, ktorý dáva slávu ľuď do prachu a robí pre nich to, čo oni sami pre seba nemôžu urobiť. Keď ľudiavidia vlastnú ničotu, sú pripravení odísť sa do Kristovej spravodlivosti.“ (*The Faith I Live By*, str. 111)

Keď vezmeme do úvahy, kto je Boh a aký je svätý, v kontraste s tým, kto sme my a akí znečistení sme v porovnaní s Ním, potom je očividné, že je potrebný nesmierne veľký čin milosti, aby sme mohli byť zachránení. Ten čin sa stal. Čin milosti sa odohral na kríži, kde Kristus, nevinný, zomrel za hriechy vinných.

S týmto obrazom v mysli uvažuj o texte 5Moj 9,1–6. Čo hovorí Mojžiš ľuďom? Akým dramatickým spôsobom poukazuje na realitu Božej milosti voči nehodným? Ako to, čo sa tu stalo, odzrkadľuje princíp ospravedlnenia z viery?

Keby sme chceli zhrnúť Pavlovo učenie o evanjeliu, možno by sme tak mohli urobiť slovami 5Moj 9,5: „nie pre svoju spravodlivosť a úprimnosť srdca“ ťa Boh zachráni. Urobí to kvôli zaslúbeniu „večného evanjelia“ (Zj 14,6). Urobí to pre zaslúbenie, ktoré nám dal „nie podľa našich skutkov, ale podľa svojho vlastného rozhodnutia a milosti, ktorú nám dal v Ježišovi Kristovi pred večnými vekmi“ (2Tím 1,9; pozri aj Tít 1,2). Ak nám bolo toto zaslúbenie dané pred „večnými vekmi“, určite sme ho nedostali na základe našich skutkov, pretože pred „večnými vekmi“ sme ešte neexistovali, a teda sme nemohli robiť žiadne dobré skutky.

Aj napriek našim chybám, zlyhaniam a tvrdohlavosti koná Boh pre nás a v nás svoju nádhernú prácu. Boh ti prikazuje, aby si ho poslúchal a plnil jeho prikázania. Zaslúbenie už bolo dané a doručené: tvoje skutky a poslušnosť, dokonca aj keby boli akékoľvek dobré, nie sú cestou k tvojmu spaseniu. Tvoje dobré skutky sú len ovocím, výsledkom Božieho konania v tebe. Pán nás spasil svojou milosťou. Jeho zákon je napísaný v tvojom srdci a jeho Duch ti dáva silu ísť a poslúchať jeho zákon.

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Nepriateľ Krista, ktorý sa vzbúril proti Božiemu zákonu v nebi, použil, ako zručný, vycvičený generál všetky svoje schopnosti, prinášal jeden prostriedok za druhým, bol plný klamstva, aby zmaril výsledky zachovávaní Božieho zákona, jediného detektora hriechu a štandardu spravodlivosti.“ (Ellen G. White, *Review and Herald*, 18. novembra 1890)

V pozorovateľnom vesmíre žiari približne dvesto miliárd galaxií. Každú galaxiu tvorí okolo sto miliárd hviezd. To je spolu nepredstaviteľných 200 000 000 000 000 000 000 000 hviezd.

Princíp existencie je, že čokoľvek alebo ktokoľvek niečo tvorí, musí byť väčší než stvorenie, musí presahovať to, čo stvoril. Picasso je viac než každé Picassovo dielo, presahuje ich ako tvorca. Boh, ktorý stvoril vesmír, musí byť väčší než vesmír, musí ho presahovať.

V tejto súvislosti premýšľajte o nasledovnom texte: „¹Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ²Ono bolo na počiatku u Boha. ³Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje.“ (Ján 1,1–3) Čo urobil Boh, ktorý všetko stvoril, ktorý stvoril 200 000 000 000 000 000 000 000 hviezd? Ponižil sa, stal sa ľudským dieťaťom, žil bezhriechy život, potom zomrel na kríži nesúc odplatu za naše hriechy a zlo, aby sme mohli mať zaslúbenie večného života.

Pred nami leží veľká pravda: milosť, ktorú sme dostali v Ježišovi Kristovi na kríži. Čo za to od nás Boh žiada? „Slovo na záver všetkého, čo si počul: Boha sa boj a jeho prikázania zachovávaj, lebo toto je povinnosť každého človeka!“ (Kaz 12,13)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Spoločne premýšľajte o otázke na konci pondelkového štúdia. Zamyslite sa nad tým, ako sa môžu ľudia, ktorí veria v zachovávanie Božieho Desatora (vrátane štvrtého prikázania), vyhnúť nenápadnej pasci zákonníctva. Ako sa poslušnosť, dokonca aj prísna a neohrozená poslušnosť, rozlišuje od zákonníctva? V čom spočíva rozdiel medzi nimi?
2. Spomeňte si na príbehy (ktoré ste počuli alebo zažili) ukazujúce na to, ako vedie porušovanie Desatora k hrozným následkom. Čo by sme sa z nich mali naučiť o tom, ako zákon odráža realitu Božej lásky pre nás?
3. Prečo by nám mal kríž ukázať, že je zbytočné pokúšať sa dostať do neba vlastnými silami?

Týždeň od 14. do 20. novembra

ZVOĽ SI ŽIVOT

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 2,8.9; Rim 6,23; 1Ján 5,12; 5Moj 30,1–20; Rim 10,6–10; 5Moj 4,19; Zj 14,6–12

ZÁKLADNÝ TEXT

Dnes volám za svedkov proti vám nebesia i zem. Predložil som vám život i smrť, požehnanie i kliatbu. Vyvoľ si teda život, aby si zostal nažive aj so svojím potomstvom. (5Moj 30,19)

Podobné prípady sú vždy smutné: mladému človeku, v tomto prípade 22-ročnej žene, diagnostikovali smrteľné ochorenie. Nádor na mozgu. Ani všetky zázraky modernej medicíny nevedeli pre ňu nič urobiť. Koniec bol neodvratný. Ale táto mladá žena, Sandy, nechcela zomrieť.

Mala plán. Keď zomrie, jej hlavu zmrazia pri veľmi nízkych teplotách v tekutom dusíku. Dúfala, že takto sa zachovajú jej mozgové bunky. Možno bude čakať päťdesiat, sto, tisíc rokov, až kým niekedy v budúcnosti, keď bude technológia dostatočne vyspelá, napoja jej mozog, ktorý sa skladá z nervových spojení, na počítač. A Sandy bude môcť „žiť“ snáď aj naveky.

Je to smutný príbeh nielen preto, že táto mladá žena bola pred smrťou, ale aj preto, kam vložila svoju nádej. Ako väčšina ľudí, Sandy chcela život, chcela žiť. Ale zvolila si cestu, ktorá, žiaľ, napokon nebude fungovať.

Tento týždeň sa pri našom štúdiu knihy Deuteronómium zameriame na príležitosti, ktoré v živote dostávame. A preskúmame tú najdôležitejšiu voľbu, ktorú potrebujeme urobiť – rozhodnúť sa pre život za podmienok, ktoré nám Boh, Darca a Udržiavateľ života, milostivo ponúka.

OSNOVA LEKCIE

1. **Rozhodnutie pre život – celkový biblický pohľad**
 - 1Moj 3,22.23: Rozhodnutie pre život v raji (nedeľa)
 - Mat 7,24–27: Naše rozhodnutie a jeho dôsledky (pondelok)
2. **Rozhodnutie pre život v knihe Deuteronómium**
 - 5Moj 30,15–20: Predložil som ti... (utorok)
 - 5Moj 30,11–14: Dar života na dosah ruky (streda)
 - 5Moj 8,19; 11,16: Podmienka zachovania daru – zostať na Božej strane (štvrtok)

STROM ŽIVOTA

22Potom Hospodin, Boh, povedal: „Hľa, človek sa stal ako jeden z nás: Pozná dobro i zlo. Len aby teraz nesiahol rukou na strom života, nejedol z neho a nežil naveky!“ 23Hospodin, Boh, ho vyhnal zo záhrady Eden, aby obrábal pôdu, z ktorej bol vzatý. (1Moj 3,22.23)

Nikto sa nás nepýtal, či sa chceme narodiť. Nerozhodli sme sa existovať, podobne ako sme si nezvolili, kde a kedy sa narodíme a kto budú naši rodičia. Rovnako to bolo aj s Adamom a Evou. Nerozhodli sa, že ich Boh stvorí, podobne ako sa o tom nemohol rozhodnúť list, skala či hory. Ľudské bytosti nedostali iba existenciu (aj skala existuje) a život (aj meňavka žije), ale dostali aj život ako racionálne slobodné bytosti, ktoré sú stvorené na Boží obraz.

Vedome sme však neurobili ani rozhodnutie, že budeme existovať ako racionálne slobodné bytosti stvorené na Boží obraz. To, čo nám Boh ponúka, je voľba naďalej existovať. Môžeme si zvoliť život, večný život v Ňom. Môžeme ho dostať vďaka Ježišovi a jeho smrti na kríži.

Uvažuj o textoch 1Moj 2,8.9.15–17 a 1Moj 3,22.23. Aké dve možnosti predstavil Boh človeku v súvislosti s jeho existenciou?

„Uprostred rajskej záhrady rástol strom života, ktorého plody mali schopnosť udržiavať človeka pri živote. (532) Keby Adam nebol Bohu odmietol poslušnosť, mohol mať ďalej voľný prístup k tomuto stromu a mohol žiť večne. Hriechom sa vzdialil od stromu života a dostal sa do pazúrov smrti. Boží rozsudok: ‚kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si bol vzatý,‘ hovorí o úplnom zániku života.“ (GC 532.533; VSV 384)

Už od samého začiatku nám Biblia ponúka iba jednu z dvoch možností: večný život, ktorý bol Božím originálnym plánom pre nás, a večnú smrť, čo je vlastne iba návrat do prázdnoty, z ktorej sme vyšli.

Je zaujímavé, že „strom života“, o ktorom Biblia hovorí ako o zdroji nesmrteľnosti a o ktorom sa prvýkrát zmiňuje hneď v prvej knihe, sa znovu objavuje aj v poslednej knihe Biblie. (Pozri Zj 2,7 a 22,2.14.) Posolstvom tejto správy je možno aj to, že hoci sme mali mať prístup k stromu života, pre hriech sme ho stratili. Potom, na konci, keď sa problém hriechu úplne a definitívne vyrieši, vďaka Ježišovi a jeho plánu spasenia budú mať vykúpení, tí, čo si zvolili život, prístup k stromu života. Bude to tak, ako to malo byť už od začiatku.

- **Keď robíš každodenné rozhodnutia, ako si volíš život a kedy ide o rozhodnutia pre smrť?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NEDÁ SA ZVOLIŤ ZLATÁ STREDNÁ CESTA

²⁴A tak každý, kto počúva tieto moje slová a plní ich, bude sa podobať múdremu mužovi, ktorý si postavil dom na skale. ²⁵Spustil sa lejak, prihnali sa rieky, strhol sa víchor a oborili sa na ten dom, ale nespadol, lebo mal základy na skale. ²⁶No každý, kto počúva tieto moje slová a neplní ich, bude sa podobať na hlúpeho muža, ktorý si postavil dom na piesku. ²⁷Spustil sa lejak, prihnali sa rieky, strhol sa víchor a oborili sa na ten dom a dom padol a jeho zrúcanina bola veľká. (Mat 7,24–27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V celej Biblii dostávame na výber dve možnosti. Rozhodnutie je na nás.

Prečítaj si nasledovné texty. Aké dve možnosti, dve rozhodnutia sa nachádzajú v týchto textoch alebo sa z nich dajú vydedukovať? Ako sú tieto možnosti predstavené?

Ján 3,16

1Moj 7,22.23

Rim 6,23

Rim 8,6

1Ján 5,12

Mat 7,24–27

Keď sa nad tým poriadne zamyslíme, prideme k záveru, že žiadna zlatá stredná cesta nie je v ponuke. Kým sa veľký spor vekov ukončí, hriech, satan, zlo, neposlušnosť a vzbura budú úplne vymazané. Keď sa to stane, každý z nás bude mať buď život, večný život, ktorý pre nás Boh pôvodne naplánoval pred stvorením sveta, alebo budeme čeliť večnej smrti, dostaneme sa do „večnej záhuby, ďaleko od Pánovej tváre a od slávy jeho moci“ (2Tes 1,9).

Aký osud si volíš svojimi každodennými rozhodnutiami? Volba je len a len v твоich rukách. Nech to znie akokoľvek naliehavo, je to otázka života a smrti.

APLIKÁCIA

- **Prečo je biblická pravda o tom, že peklo nie je miestom večného ohňa a mučenia, potešujúcou správou v kontexte večného života a večnej smrti? Čo by to hovorilo o Božom charaktere, ak by bolo konečným osudom zatratených večné vedomé týranie?**

ŽIVOT A DOBRO, SMŤ A ZLO, POŽEHNANIE A PREKLATIE

¹⁵Pozri, dnes som ti predložil život a dobro, smrť a zlo. ¹⁶Keď ti dnes prikazujem, aby si miloval Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po jeho cestách a zachovával jeho prikazy, ustanovenia a právne predpisy, potom budeš žiť a rozmnožíš sa. Hospodin, tvoj Boh, ťa bude požehnávať v krajine, ktorú ideš obsadiť. ¹⁷Ak sa ti však srdce odvráti a nebudeš poslúchať, ak sa dáš zviest', ak sa budeš klaňať iným bohom a budeš im slúžiť, ¹⁸dnes vám oznamujem, že určite zahyniete, nebudete dlho žiť v krajine, do ktorej sa uberáš a ktorú ideš po prechode cez Jordán obsadiť. ¹⁹Dnes volám za svedkov proti vám nebesia i zem. Predložil som vám život i smrť, požehnanie i kliatbu. Vyvoľ si teda život, aby si zostal nažive aj so svojím potomstvom. ²⁰Miluj Hospodina, svojho Boha, poslúchaj jeho hlas a pridržaj sa ho, pretože od toho závisí tvoj život a dĺžka tvojich dní, aby si mohol bývať v krajine, ktorú Hospodin pod prisahou sľúbil dať tvojim otcovi, Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi. (5Moj 30,15–20)

Ku koncu knihy Deuteronómium, po opise toho, čo sa stane ľuďom, ktorí nebudú poslúchať Boha a porušia jeho zmluvu, prichádza 30. kapitola, ktorá prináša sľub, že aj keby ľudia neposlúchali a boli potrestaní vyhnanstvom, Boh ich aj napriek tomu napokon navráti do zasľúbenej zeme.

Samozrejme, stane sa to pod podmienkou, že vyznajú svoje hriechy a odvrátia sa od svojich zlých ciest.

Aké možnosti predkladá Hospodin Izraelitom v 5Moj 30,15–20? Ako tento koncept odzrkadľuje myšlienky Písma? Aká motivácia pre voľbu života zaznieva v tomto texte?

Boh jasne hovorí, že on, Hospodin, predstrel Izraelitom dve možnosti, rovnaké, aké dal aj Adamovi a Eve v záhrade Eden. Hebrejské slovo pre dobro (tov) a zlo (ra) v Deuteronómii, sú tie isté hebrejské slová, ktoré sú použité v knihe Genezis na opísanie stromu poznania dobrého (tov) a zlého (ra). Ani na tomto mieste, tak ako nikde inde v Biblii, nie je ponuka zlatej strednej cesty. Neexistuje neutrálne miesto. Buď mohli Izraeliti slúžiť Bohu a mať život, alebo si mohli zvoliť smrť. Rovnaké možnosti máme aj my dnes.

Na jednej strane je život, dobro, požehnanie. Na druhej strane smrť, zlo, prekliatie. Dá sa argumentovať, že Boh ponúka v skutočnosti len jednu možnosť, iba život a požehnanie. Ak sa od Boha odvrátíme, prirodzeným následkom budú zlé veci, pretože už nebudeme pod Jeho špeciálnou ochranou.

Ľudia majú dve možnosti. Je tiež jasné, že majú slobodnú voľbu, môžu robiť vlastné rozhodnutia. Tieto verše by, podobne ako celá Biblia, Stará aj Nová zmluva, nedávali zmysel bez posvätného daru slobodnej voľby, slobodných rozhodnutí.

Boh Izraelitom hovorí: Použite slobodnú vôľu, ktorú som vám dal a zvoľte si život, zvoľte si požehnanie, zvoľte si dobro, nevoľte si smrť, zlo a prekliatie.

Zdá sa úplne očividné, aká by mala byť naša voľba. A napriek tomu vieme, ako sa ľudia rozhodujú. Veľký spor vekov bol a je prítomný v životoch ľudí aj v súčasnosti. Mali by sme sa poučiť z príkladu Izraelitov a uvedomiť si, čo sa môže stať, ak sa úplne neodovzdáme Pánovi a nezvoľíme si život a všetko, čo táto voľba so sebou prináša.

- Uvažuj znova o texte 5Moj 30,20. Všimni si spojenie medzi láskou a poslušnosťou. Čo museli Izraeliti urobiť, aby boli Pánovi verní? Ako sa vŕhaže podobný princíp na nás?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

POŽEHNANIE NA DOSAH RUKY

¹¹Tento príkaz, ktorý ti dnes dávam, nie je pre teba nepochopiteľný ani veľmi vzdialený. ¹²Nie je v nebi, aby si mohol povedať: „Kto vystúpi do neba, aby nám ho odtiaľ znesol a dal ho počuť, aby sme ho mohli plniť?“ ¹³Nie je ani za morom, aby si mohol povedať: „Kto zájde za more, aby nám ho priniesol a mohli sme ho počuť a plniť?“ ¹⁴Veď to slovo je veľmi blízko, v твоjich ústach a v tvojom srdci, aby si ho mohol dodržiavať.“ (5Moj 30,11–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Deuteronomium sa začína tým, že Boh hovorí, čo sa stane, ak ľudia vyznajú svoje hriechy a odvrátia sa od svojich zlých ciest. Aké nádherné zaslúbenie im bolo ponúknuté!

Uvažuj o texte 5Moj 30,1–10. Aké zaslúbenia dal Izraelitom Boh aj napriek tomu, že im povedal, aké budú dôsledky ich neposlušnosti? Čo nás to učí o Božej milosti?

Bolo určite potešením počuť takéto zaslúbenie. Jeho poslanstvom však nebolo, žeby nezáležalo na tom, či sa Izraeliti odvrátia od Boha alebo nie. Boh nikomu neponúka lacnú milosť. Malo im to ukázať Božiu lásku, na ktorú mali odpovedať tým, že ho tiež budú milovať a prejavovať mu svoju lásku tým, že budú poslúchať jeho nariadenia.

Uvažuj o texte 5Moj 30,11–14. Čo Boh hovorí Izraelitom? Aký základný sľub dáva v týchto veršoch? Aký text z Novej zmluvy hovorí o rovnakom zaľúbení?

Boh ľudí vyzýva na život s ním prostredníctvom nádherného zaslúbenia. Nežiada od nich nič ťažké. Boží príkaz nie je príliš zložitý alebo záhadný na to, aby ho pochopili. Nie je ho nemožné naplniť. Nie je vzdialený ďaleko v nebi, tak ďaleko, žeby im ho niekto musel priniesť. Nie je na druhej strane oceánu. Nikto im ho odtiaľ nemusí dopraviť. Hospodin hovorí: „Veď to slovo je veľmi blízko, v твоjich ústach a v tvojom srdci, aby si ho mohol dodržiavať.“ (5Moj 30,14) Poznáš ho veľmi dobre, takže vieš presne pomenovať, čo máš robiť. Je v tvojom srdci, takže vieš, čo musíš robiť. Neexistuje ospravedlnenie pre neposlušnosť. „Každý Boží príkaz dáva človekovi aj silu splniť ho.“ (COL 333; KP 264) Apoštol Pavol cituje niektoré z týchto veršov v kontexte spasenia v Kristovi. Pavol ich používa ako príklad ospravedlnenia z viery. (Pozri Rim 10,6–10.)

Po týchto veršoch v Deuteronomiu sú deti Izraela vyzvané, aby si vybrali život alebo smrť, požehnanie alebo prekliatie. Dar života majú, z Božej milosti, na dosah ruky. Ak si milosťou a vierou zvolia život, dostanú ho.

APLIKÁCIA ■ Aj dnes platí rovnaká ponuka. Čo si zvolíš?

OTÁZKA BOHOSLUŽBY

No ak napriek tomu zabudneš na Hospodina, svojho Boha, a budeš chodiť za inými bohmi, slúžiť im a klaňať sa im, dnes vám dosvedčujem, že určite zahyniete. (5Moj 8,19)

Dávajte si pozor, aby sa vaše srdce nedalo zviest, aby ste neodbočili a neslúžili iným bohom a neklačali sa im. (5Moj 11,16)

Stredobodom zmluvného vzťahu medzi Bohom a Izraelom bola bohoslužba. To, čo odlišovalo Izraelitov od sveta okolo nich bolo, že oni jediní ako národ slúžili pravému Bohu, a nie falošným pohanským bohom a bohyniam, ktorí v skutočnosti bohmi neboli. „Pozrite teraz, že ja, len ja som a okrem mňa iného Boha niet.“ (5Moj 32,39)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o nasledovných textoch. Aké spoločné varovanie sa nachádza vo všetkých týchto veršoch? Prečo bolo toto varovanie pre izraelský národ také dôležité?

5Moj 4,19

5Moj 8,19

5Moj 11,16

5Moj 30,17

Pred tisíckami rokov, podobne ako dnes, Boží ľud existoval uprostred kultúry a v prostredí, kde vyznávali štandardy, tradície a koncepty v príkrom rozpore s vierou Izraelitov. Boží ľud musí byť preto stále obozretný. Veľmi ľahko totiž môže prijať svetské spôsoby, modly a cudzích bohov.

Náš Boh je „žiarlivý Boh“ (5Moj 4,24; 5Moj 5,9; 5Moj 6,15). Iba on sám ako náš Stvoriteľ a Vykupiteľ je hodný toho, aby sme ho uctievali. Ani tu neexistuje zlatá stredná cesta. Buď slúžime Bohu, ktorý prináša život, dobro a požehnanie, alebo slúžime iným bohom, ktorí prinášajú zlo, prekliatie a smrť.

Prečítaj si Zjavenie 13,1–15 a zameraj sa na spôsob, akým je tu opísané uctievanie. Potom tieto verše porovnaj so Zjavením 14,6–12. Ako text zo Zjavenia odzrkadľuje varovania, ktoré Izraeliti dostali v knihe Deuterónium v súvislosti s falošnou bohoslužbou?

Hoci sú okolnosti rozdielne, otázka zostáva rovnaká. Budú ľudia uctievať pravého Boha a získajú život, alebo podľahnú tlaku, či už viditeľnému alebo skrytému, porušia svoju lojálnosť Bohu a budú čeliť smrti? Odpoveď sa skrýva v srdci každého jednotlivca. Boh nenútil starovekých Izraelitov, aby ho nasledovali a takisto nenúti ani nás. Ako vidíme v Zjavení 13, šelma a jej obraz používajú násilie. Boh používa lásku.

- **Ako si môžeme byť istí, že pomaly, možno nenápadne sa neodvraciame od vernosti Bohu a nenahrádzame ho inými bohmi?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIA

Aj my dnes, podobne ako Izraeliti v minulosti, máme možnosť voľby. Dôležité je tu slovo voľba. Niektorí kresťania veria, že Boh ešte pred narodením predurčil niektorých na zatratenie a dokonca na večné muky v pekle. Písmo nás učí, že naša slobodná voľba života a smrti, požehnanie alebo prekliatie, dobra alebo zla, rozhodne o tom, aký osud nás čaká (život, dobro a požehnanie, alebo smrť, zlo, prekliatie). Je dobré vedieť, že aj keď niekto urobí nesprávne rozhodnutia, výsledkom je smrť, večná smrť, a nie večné mučenie v ohnivom jazere.

„Mzdou hriechu je smrť, avšak milostivým darom Božím je večný život v Kristu Ježišovi, našom Pánovi. (Rim 6,23) Život je dedičstvo spravodlivých, smrť je údel bezbožných. Mojžiš povedal ľudu: Dnes som ti predložil život a dobro, smrť a zlo. (5Moj 30,15) Smrť, o ktorej sa tieto texty Písma zmieňujú, nie je prirodzená smrť, ktorou pre svoju hriešnosť zomierajú všetci ľudia od Adama. Je to „druhá smrť“, opak večného života.“ (GC 544; VSV 301)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte viac o myšlienkach z utorka. Zamyslíte sa nad tým, či je to Boh, kto priamo trestá ľudí tu a teraz za ich neposlušnosť, alebo to, čo sa im stane, je len prirodzeným následkom porušenia zákona. Je možné, že sú správne obe možnosti? Alebo sú prípady, v ktorých je to jedno alebo druhé? Ako rozumiete tejto téme?
2. Čo nám hovoria verše uvedené v dnešnom citáte od Ellen G. Whiteovej o Božej moci, ktorá dokáže prekonať hriech?
3. Prečítaj si Rim 10,1–10, kde Pavol cituje z 5Moj 30,11–14. Vysvetľuje spasenie z viery v Ježiša a ukazuje, v čom je to odlišné od toho, keď sa snažíme získať spasenie a spravodlivosť prostredníctvom zákona. Prečo podľa vás Pavol použil tieto verše z Deuteronomia? Všimnite si najmä verš Rim 10,10. „Lebo srdcom veríme v spravodlivosť, ale ústami vyznáваме spásu.“ Čo chcel Pavol týmito slovami povedať?
4. Ak si nedáš pozor, akými spôsobmi ťa môže tvoja kultúra, spoločnosť a skupina, v ktorej žiješ, zviest' k uctievaniu falošných bohov?

ZMEŇ ICH SRDCIA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 5,26–29; 5Moj 4,29–31; 5Moj 30,3–10; Mar 1,14,15

ZÁKLADNÝ TEXT

Z toho miesta budeš hľadať Hospodina, svojho Boha, a ak ho budeš vyhľadávať celým srdcom a celou dušou, nájdeš ho. (5Moj 4,29)

Pre všetkých platí jednoduchá životná pravda: sme hriešni. Z času na čas sa nájde nejaký „expert“, ktorý odmieta myšlienku ľudskej hriešnosti. Stačí sa však pozrieť na správy alebo si spomenúť na dejiny ľudstva a pravdivosť tohto kresťanského učenia je očividná.

Nemusíme ísť ani tak ďaleko, stačí sa pozrieť do zrkadla. Každý, kto má odvahu pozrieť sa do hĺbok svojho srdca (na to desivé miesto), pochopí pravdivosť veršov z Rim 3,9–23, ktoré sa končia slovami „lebo všetci zhrešili a nemajú Božiu slávu“.

Samozrejme, už ďalší verš nám prináša dobrú správu o tom, že „ospravedňovaní sú zadarmo, jeho milosťou, vykúpením v Ježišovi Kristovi“ (Rim 3,24). Dôležité pre túto dobrú správu je pokánie, vyznanie našich hriechov, pocit ľútosti, prosba Boha za odpustenie a napokon, odvrátenie sa od svojich hriechov. Pretože sme hriešni, pokánie by malo byť neoddeliteľnou súčasťou nášho života. Tento týždeň sa pozrieme na koncept pokánia z pohľadu Deuteronómia.

OSNOVA LEKCIE

Ďalšou významnou témou knihy Deuteronómium je pokánie hriešnikov, teda ich zastavenie sa na ceste hriechu a zásadná zmena životného nasmerovania. V tejto lekcii sa zameriame na milujúceho Boha, ktorý pozýva hriešnikov kajať sa, pretože ich chce zachrániť.

- 5Moj 5,26–29: Božia túžba – premenené ľudské srdce (nedeľa)
- 5Moj 4,29–31: Božia láska – pozná našu slabosť (pondelok)
- 5Moj 30,6–10: Bože zaslúbenie – odpustenie pre tých, ktorí sa vracajú (utorok)
- 5Moj 30,3–6: Boží dar – zmenené srdce, ktoré vie milovať (streda)
- Mar 1,14,15: Božie pozvanie – „Čiňte pokánie!“ (štvrtok)

KIEŽBY MALI VŽDY TAKÉ SRDCE...

²⁶Počul azda niekto hlas živého Boha hovoriaceho zo stredy ohňa, ako ho počujeme my, a ostal nažive? ²⁷Priblíž sa k nemu ty a vypočuj všetko, čo bude hovoriť Hospodin, náš Boh. Ty nám potom vyrozprávaš všetko, čo ti povie Hospodin, náš Boh, a to si vypočujeme a splníme.’ ²⁸Hospodin vypočul hlas vašich slov, keď ste sa zhovárali so mnou. Hospodin mi povedal: ‚Počul som slová tohto ľudu, keď sa s tebou zhovárali. Povedali to správne. ²⁹Kto im to vnukol? Kiežby mali vždy také srdce, aby sa ma báli a zachovávali všetky moje príkazy po všetky dni, aby sa navždy dobre vodilo im a ich deťom!’ (5Moj 5,26–29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Biblická hebrejčina, podobne ako mnoho iných jazykov, je popretkávaná jazykovými zvratmi a frázami, v ktorých isté slová majú rozdielny význam než v bežnom kontexte. Jedna takáto fráza, ktoré sa nachádza v Starej zmluve, je „mi-jiten“. „Mi“ je opytovacie zámeno „kto“ a „jiten“ znamená „dá“. A tak doslovný preklad spojenia „mi-jiten“ je „Kto dá?“

V Starej zmluve však táto fráza vyjadruje myšlienku chcenia, želania, obrovskej túžby, ktorú prekladatelia vyjadrujú napríklad slovom „kiež“ alebo „kiežby“.

Po svojej záchrane z Egypta deti Izraela, ktoré čelili problémom na púšti, vyjadrili túžbu: „Radšej sme mohli pomrieť Hospodinovou rukou v Egypte.“ (2Moj 16,3) Slovo „radšej“ znie v hebrejčine „mi-jiten“.

V Žalme 14,7 Dávid hovorí: „Kiežby zo Siona prišla spása Izraela!“ V hebrejčine je na tomto mieste použité práve spojenie „mi-jiten“.

Rovnaké slovo sa nachádza v origináli aj v Jóbovej prosbe: „Kiežby sa uskutočnila moja žiadosť a Boh splnil moju nádej.“ (Jób 6,8)

Uvažuj o texte 5Moj 5,22–29 a zameraj sa najmä na verš 29. Ako v tomto kontexte rozumieš vyjadreniu túžobného priania „kiežby“?

Boh Stvoriteľ, ten, ktorý utvoril vesmír, čas a hmotu, ten, ktorý slovom utvoril svet, ten, ktorý vdýchol Adamovi dych života – vyslovuje slová, ktoré sa zvyčajne spájajú so slabosťou a s obmedzeniami ľudstva. Je to nádherný obraz existencie slobodnej vôle! Vidíme, že existujú obmedzenia v tom, čo Boh môže urobiť aj uprostred veľkého sporu. Použitie slova „mi-jiten“ odhaľuje, že dokonca ani Boh nemôže poprieť našu slobodnú vôľu. Keby tak urobil, už by to nebola slobodná vôľa.

Ako ľudia sa môžeme slobodne rozhodnúť pre zotrúvanie v hriechu, alebo si môžeme zvoliť Boha, môžeme sa ním nechať viesť, môžeme si vybrať, že budeme pozitívne reagovať na jeho Ducha, vyznávať svoje hriechy a nasledovať ho. Konečná voľba je v našich rukách, nikto ju nemôže urobiť za nás. Je to voľba, ktorú musíme robiť každý deň.

APLIKÁCIA

- Aké rozhodnutia sú pred tebou v nasledujúcich hodinách či dňoch? Ako sa môžeš naučiť podriaďiť sa Božej vôli a jeho moci? Ako sa môžeš rozhodnúť robiť správne voľby?

HĹADAJ HOSPODINA A NÁJDEŠ HO

²⁹Z toho miesta budeš hľadať Hospodina, svojho Boha, a ak ho budeš vyhľadávať celým srdcom a celou dušou, nájdeš ho. ³⁰Keď budeš v súžení a neskôr ťa to všetko postihne, vrátiš sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, a poslúchneš jeho hlas. ³¹Hospodin, tvoj Boh, je totiž milosrdný Boh, neopustí ťa ani ťa nezahubí, ani nezabudne na zmluvu s otcami, ktorú im pod prísahou potvrdil. (5Moj 4,29–31)

Všade v Biblii nachádzame dôkazy o tom, že Boh pozná budúcnosť. Vie vopred, čo sa stane. Vie o vzostupe a páde svetových mocností (Daniel 7) a vie aj to, čo ľudia urobia hodiny predtým, než sa tak stane. „Amen, hovorím ti, že tejto noci, skôr ako kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš.“ (Mat 26,34) Pán pozná koniec od začiatku. Jeho znalosť budúcnosti, dokonca aj našich slobodných rozhodnutí, však nemá žiadny vplyv na slobodu voľby. Hospodin vedel ešte predtým, než priviedol deti Izraela do zaslúbenej zeme, ako sa v nej budú správať.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 5Moj 4,25–28. Čo Hospodin povedal o skutkoch ľudí po tom, ako dostanú zaslúbenú zem?

V predchádzajúcich veršoch Hospodin vyslovene hovorí Izraelitom, že si nemajú robiť modly a nemajú ich uctievať (5Moj 4,15–20). Nasledujúce verše jasne hovoria, že budovanie modiel a ich uctievanie je presne to, čo urobia, aj napriek varovaniam, ktoré dostali.

Všimni si, že v 5Moj 4,25 Mojžiš jasne hovorí, že sa to nestane hneď. Po všetkom, čo prežili, neupadnú hneď do modloslužby. Ale po čase, keď prídu nové generácie, budú mať tendenciu „zabúdať“ (5Moj 4,9) na to, čo pre nich Boh urobil, a na to, pred čím ich varoval. Zabúdanie bude Izraelitov viesť k tomu, že budú robiť presne to, pre čím ich Hospodin varoval.

Uvažuj o texte 5Moj 4,29–31. Čo Hospodin sľubuje urobiť pre Izraelitov v tejto konkrétnej situácii?

Božia milosť je nádherná a udivujúca. Keby sa Izraeliti obrátili k Hospodinovi potom, ako začali slúžiť modlám, dokonca aj potom, ako pocítili následky svojich činov, odpustil by im a obnovil by ich. Ak by sa rozhodli olutovať svoje činy, prijal by ich kajúcnosť.

V 5Moj 4,30 je dôležité slovo „vrátiť sa“. Vrátiť sa k Hospodinovi, vrátiť sa tam, kde mali po celý čas byť. V hebrejčine pochádza slovo „vrátiť sa“ z rovnakého slovného základu ako slovo „kajať sa“.

Pokánie môže zahŕňať rôzne aspekty, ale jeho podstatou je návrat k Bohu potom, čo nás od neho oddelili naše hriechy.

- **Kedy sa ti stáva, že sa od Boha vzdaluješ? Čo ti pomáha vždy znovu sa vrátiť k Bohu?**

APLIKÁCIA

NÁVRAT K BOHU

⁶Hospodin, tvoj Boh, obreže tvoje srdce i srdce tvojho potomstva, aby si miloval Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a tak žil. ⁷Hospodin, tvoj Boh, dopustí všetky tieto kliatby na tvojich nepriateľov a protivníkov, ktorí ťa budú prenasledovať. ⁸Ty sa vrátiš a budeš poslúchať Hospodina, svojho Boha, a zachovávať všetky jeho príkazy, ktoré ti dnes dávam. ⁹Hospodin, tvoj Boh, hojne požehná každé dielo tvojich rúk, plod tvojho života, plod tvojho dobytky a plodiny tvojej pôdy pre tvoje blaho. Hospodin sa bude z teba znova radowať, ako sa radoval z tvojich otcov, ¹⁰keď budeš poslúchať Hospodina, svojho Boha, zachovávať jeho príkazy a ustanovenia napísané v knihe tohto zákona, keď sa vrátiš k Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou. (5Moj 30,6–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V celom Deuteronómiu sa objavuje kľúčová téma: poslúchaj Boha a budeš požehnaný, neposlúchni ho a budeš trpieť následky svojich rozhodnutí. Ani v Novej zmluve to nie je iné. „Nemýľte sa! Boh sa nedá vysmievať, lebo čo človek rozsieva, bude aj žať. Pretože kto rozsieva pre svoje telo, z tela bude žať porušenie. Ale kto rozsieva pre Ducha, z Ducha bude žať večný život.“ (Gal 6,7.8)

Nanešťastie, po páde je pre ľudí hriech takmer taký ľahký a prirodzený ako dýchanie. Napriek všetkým varovaniam a zaslúbeniam („Tento príkaz, ktorý ti dnes dávam, nie je pre teba nepochopiteľný ani veľmi vzdialený.“ 5Moj 30,11), mnohí ľudia urobili presne to – upadli do hriechu, pred ktorým ich Boh varoval. Dokonca aj vtedy ich Boh bol ochotný prijať späť, ak sa rozhodli na základe svojej slobodnej vôle, ak urobili slobodné rozhodnutie a oľutovali svoje hriechy a navrátili sa k nemu.

Prečítaj si znovu 5Moj 30,1–10. Čo Boh sľubuje, že vykoná pre svoj ľud aj napriek všetkému zlému, čoho sa dopustili? Z akej podmienky vychádzajú tieto nádherné zaslúbenia?

Myšlienka je jednoduchá a jasná: ak urobíš nesprávne rozhodnutie, ty aj tvoja rodina budete čeliť hrozným následkom vašich rozhodnutí. Takto pôsobí hriech. Aj potom však môžeš vyznať svoje hriechy a Pán ťa prijme späť a požehná.

V týchto veršoch sa mnohokrát vyskytuje koreň hebrejského slova „tešuvah“. V Deuteronómiu opakovane nachádzame tento výraz v podobnom kontexte: „Ak sa *obrátiš* k Hospodinovi, svojmu Bohu“ (5Moj 30,2); „Ty sa *vrátiš* a budeš poslúchať Hospodina, svojho Boha“ (5Moj 30,8) a napokon „Keď sa *vrátiš* k Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou.“ (30,10) V prekladoch sa často používajú slovesá „obrátiť sa“ a „vrátiť sa“ ako synonymá.

Napriek všetkému, čo sa stalo, napriek nesmiernemu násiliu Izraelitov a porušeniu zmluvy Hospodin so svojím ľuďom neskončil, nezanevrel na neho. Ak ani oni nechceli, aby ich zanechal, mohli svoju túžbu vyjadriť tým, že činili pokánie.

APLIKÁCIA

- **Hoci sa tieto texty zameriavajú na Izraelitov a boli napísané v inom historickom kontexte, aj nám, ktorí sme sa rozhodli Boha nasledovať, pomáhajú pochopiť dôležitosť úprinného pokánia. V čom sú tieto myšlienky aktuálne pre teba práve dnes?**

CELÝM SVOJÍM SRDCOM

³Hospodin, tvoj Boh, zmení tvoj údel, zmiluje sa nad tebou, zhromaždí ťa spomedzi všetkých národov, medzi ktoré ťa rozptýlil. ⁴Keby si bol vypudený až na okraj neba, Hospodin, tvoj Boh, ťa odtiaľ zhromaždí a vyvedie ťa odtiaľ. ⁵Hospodin, tvoj Boh, ťa privedie do krajiny, ktorú obsadili tvoji otcovia. Ty ju obsadiš a on ti preukáže dobrodenie; hojnejšie ťa rozmnoží než tvojich otcov. ⁶Hospodin, tvoj Boh, obreže tvoje srdce i srdce tvojho potomstva, aby si miloval Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a tak žil. (5Moj 30,3–6)

Text 5Moj 30,1–10 odhaľuje milosť a dobrotu Boha voči odpadlíkom a hriešnikom – dokonca aj k tým, ktorí predtým dostali špeciálne požehnanie. „Je niekde taký veľký národ, ktorému by boli jeho bohovia tak blízko, ako je nám Hospodin, náš Boh, kedykoľvek k nemu voláme?“ (5Moj 4,7) Aj napriek tomu všetkému, čo pre Izraelitov Boh urobil, napriek tomu, že nemali skutočnú výhovorku pre ospravedlnenie svojich hriechov –, aj napriek tomu hrešili. Vzťahuje sa to tiež na nás?

Ak áno, čo s tým?

Znova uvažuj o veršoch 5Moj 30,1–10. Tentoraz sa zameraj na to, čoho sa malo týkať pokánie Izraelitov. Odkiaľ a prečo sa mali vrátiť k Hospodinovi? Čo sa od nich vyžadovalo a čo by nás to malo naučiť o podstate skutočného pokánia?

Izraeliti sa napokon sami museli rozhodnúť, že sa vrátia k Bohu a celým srdcom ho budú poslúchať. Išlo o ich srdcia, pretože ak ich srdcia boli vo vzťahu s Bohom, odrážalo sa to aj v ich činoch a poslušnosti Bohu.

Preto dostali nádherné zaslúbenie, že ak sa vrátia k Hospodinovi, ak sa k nemu vrátia s úprimným srdcom, potom On bude v nich pracovať a obreže ich srdcia. Voľbu museli urobiť oni sami. Počas zajatia sa mali vrátiť k Bohu a On by ich privedol k sebe a do zaslúbenej krajiny. A potom, v zaslúbenej krajine, by ich požehnal. Súčasťou tohto požehnanie bolo aj to, že bude meniť ich srdcia, aby sa ešte viac obrátili k nemu oni aj ich deti. „Aby si miloval Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a tak žil.“

Boh neustále vyzýva svoj ľud na pokánie (pozri Sk 5,31). Hoci v inom historickom kontexte Ellen G. Whiteová napísala: „Ľudia sa trápili, lebo svojimi hriechmi si pripravili utrpenie, ale nie preto, že prestupovaním svätého Božieho zákona zneuctili Boha. Skutočné pokánie je viac než len ľútosť nad spáchaným hriechom. Je to rozhodné odvrátenie sa od zla.“ (PP 557; PP /sk/). Táto pravda sa nachádza aj v 5Moj 30,1–10.

- **Ako môžeme spoznať, či nám je ľúto následkov našich hriechov, ktorých sa môže dopustiť každý z nás, alebo nám je ľúto hriechov samotných? Prečo je toto poznanie dôležité?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

VÝZVA NA POKÁNIE

¹V tých dňoch vystúpil Ján Krstiteľ, ktorý hlásal v judskej púšti: ²„Kajajte sa, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo. – ³Je to ten, o ktorom bolo povedané ústami proroka Izaiáša: Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!“ ⁴Ján mal odev z ľavej srsti a kožený opasok okolo bedier. Živil sa kobylikami a medom divých včiel. ⁵Vtedy prichádzali k nemu obyvatelia Jeruzalema, ba celého Judska a celého okolia Jordánu. ⁶Vyznávali svoje hriechy a on ich krstil v rieke Jordán. ⁷Keď zbadal, že aj mnohí farizeji a saduceji prichádzajú k jeho krstu, povedal im: „Vreteničie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť pred prichádzajúcim hnevom?! ⁸Prinášajte ovocie hodné pokánia...“ (Mat 3,1–8)

¹⁴Keď Jána uväznili, prišiel Ježiš do Galiley a hlásal Božie evanjelium. ¹⁵Hovoril: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte v evanjelium!“ (Mar 1,14.15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Nová zmluva je naplnená myšlienkami o pokání. Ján Krstiteľ začal svoju službu výzvou na pokánie.

Uvažuj o texte Mat 3,1–8. Ako sa myšlienka návratu objavuje v týchto veršoch? Ako sa odkaz knihy Deuteronomium odzrkadľuje v tom, čo hovorí Ján Krstiteľ ľuďom? Prečo majú jeho slová špeciálny význam pre farizejov a saducejov?

Aj Ježiš začal svoju službu výzvou na pokánie.

Uvažuj o texte Mar 1,15. Čo Ježiš hovorí a prečo dáva do súvisu pokánie s evanjeliom?

Myšlienka zostáva rovnaká, či ju už vyslovil Ján Krstiteľ, keď sa prihovárал náboženským vodcom, alebo Ježiš, keď oslovoval celý národ. Sme hriešnici a hoci Kristus prišiel, aby hriešnikov spasil, musíme vyznať svoje hriechy. Toto pokánie znamená, že sa máme odvrátiť od svojich hriešnych ciest – či sme už odišli od viery, alebo sme verní kresťania, ktorí upadli do hriechu, alebo sme novoobrátení kresťania. Musíme uznať vlastnú hriešnosť, vyznať svoje hriechy a nie len ich dôsledky, musíme sa vedomo rozhodnúť prestať tieto hriechy robiť, spoľahnúť sa úplne na zásluhy Ježiša a „ochotne poslúchať Hospodina, svojho Boha“ (5Moj 15,5).

Niektorí biblickí znalci vidia v Novej zmluve ozveny myšlienky pokánia tak, ako je vyjadrená v Deuteronomiu. Keď Peter obviňuje vodcov národa z toho, že ukrižovali Ježiša, mnohí ľudia, „keď to počuli, boli zasiahnutí v srdci a oslovili Petra a ostatných apoštolov: *Muži, bratia, čo máme robiť?*“ (Sk 2,37) Boli si vedomí svojich hriechov a ňutovali ich („boli zasiahnutí v srdci“). Chceli vedieť, čo by mali robiť teraz, aby uzmierili Boha, proti ktorému sa previnili.

Nie sme aj my v rovnakej situácii – hriešnici, ktorí sa previnili proti Bohu?

APLIKÁCIA

- Prečítaj si Skutky 2,38. Ako Peter odpovedal na položenú otázku? Ako tento príbeh vysvetľuje princíp, na ktorom stojí pravé pokánie?

PODNETY NA ZAMYSLENIA

„Každým ďalším krokom v kresťanskom živote sa prehľbuje aj naše pokánie. Všetkým, ktorým Pán odpustil hriechy a ktorých prijal medzi svoj ľud, vraví: *Rozpomeniete sa na zlé spôsoby svojho života a na svoje skutky, ktoré neboli dobré, a pocítite ošklivosť sami pred sebou pre svoje previnenia a pre svoje ohavnosti.* (Ez 36,31) Pán ďalej hovorí: *Ja ustanovím svoju zmluvu s tebou a poznáš, že ja som Hospodin, aby si sa rozpomenula a zahanbila, aby si už viac neotvárala ústa pre svoju potupu, keď ti odpustím všetko, čo si popáchala, znie výrok Hospodina, Pána.* (Ez 16,62.63) Potom už nikdy nebudeme vychvalovať seba, lebo pochopíme, že potrebnú povahovú úroveň môžeme dosiahnuť len v Kristovi. Vyznáme s apoštolom: *Viem totiž, že vo mne, teda v mojom ľudskom tele, neprebýva dobré.* (Rim 7,18) *Ale ja v žiadnom prípade sa nechcem chváliť ničím, iba krížom nášho Pána Ježiša Krista, prostredníctvom ktorého je svet pre mňa ukrižovaný, a ja pre svet.* (Gal 6,14)“ (COL 160.161; KP 123)

„*Božia dobrota ťa vedie k pokániu.* (Rim 2,4) Božie súciteľné milosrdenstvo obopína všetkých zblúdilých. Boh hovorí: *Miloval som ťa večnou láskou, preto som ti tak dlho zachoval milosť.* (Jer 31,3)“ Ellen G. White, Christ Object Lessons, str. 202

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Áno, máme činiť pokánie. Ako sa však môžeme vyhnúť tomu, že budeme vnímať vyznávanie hriechov ako akúsi zásluhu, vďaka ktorej nám je odpustené? Aká je jediná cesta, ktorá vedie k tomu, že nás Boh prijme?
2. „³Keď zradca Judáš videl, že Ježiša odsúdili, rozlútostený vrátil tridsať strieborných veľkňazom a starším ⁴so slovami: *Zhřešil som, lebo som zradil nevinnú krv.* Ale oni mu povedali: *Čo nás do toho? To je tvoja vec!* ⁵On odhodil strieborné peniaze do chrámu a vzdialil sa. Potom odišiel a obesil sa.“ (Mat 27,3–5) Judášovi bolo určite ľúto, čo Ježišovi urobil (ved' preto spáchal samovraždu). Prečo nie je jeho čin pokladaný za skutočné pokánie?
3. Ako by nás mala realita ľudskej hriešnosti, dokonca aj našej vlastnej hriešnosti, udržiavať pokorných pred inými (tak, aby sme ich neodsudzovali) a tiež pokornými pred Bohom? V čom nám môže skutočnosť, že na našu záchranu bol potrebný kríž a smrť Božieho Syna, ukázať skutočnú závažnosť hriechu?

Týždeň od 28. novembra do 4. decembra

PAMÄTAJ A NEZABÚDAJ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 9,8–17; 5Moj 4,36–40; 4,9.23; 8,11–18; 24,18.22

ZÁKLADNÝ TEXT

Pamätaj na to a nezabúdaj, ako si hneval Hospodina, svojho Boha, na púšti. Odvtedy, ako ste vyšli z Egypta, až kým ste neprišli na toto miesto, pričili ste sa Hospodinovi. (5Moj 9,7)

V Biblii nájdeme slová pamätaj a zabudni. Obe poukazujú na niečo ľudské, na niečo, čo sa deje v našich životoch. Sú to slovesá a tiež antonymá (slová s opačným významom). Pamätať znamená nezabúdať. Zabúdať znamená nepamätať si.

Boh často svojmu ľudu pripomína, aby si pamätali všetko, čo pre nich robí, aby si pamätali jeho milosť a dobrotu. Veľká časť Starej zmluvy sa zakladá na tom, že proroci hovorili ľudu, izraelskému ľudu, aby nezabudli na to, čo pre nich Hospodin urobil. Nemali však zabudnúť ani na to, aké bolo ich povolanie ako národa a akým ľuďom sa mali stať–, čo malo byť odpoveďou na toto povolanie. „Chcem sa rozpomínať na Hospodinove skutky, premýšľať o tvojich dárnych divoch.“ (Žalm 77,12)

Neplatí aj pre nás ako cirkev aj ako jednotlivcov, že nemáme zabudnúť na to, čo pre nás Boh urobil? Zabudnúť je veľmi ľahké.

Tento týždeň sa zameriame na dôležitý princíp vyjadrený v Deuteronómiu. Pozrieme sa, ako nezabúdať a ako pamätať na to, ako Boh pracuje v našich životoch.

OSNOVA LEKCIE

Pamätať

1. Úvod: Boh pamätá na človeka

- 1Moj 9,8–17: Dúha – uistenie, že Boh na nás pamätá (nedeľa)

2. Boh túži, aby človek pamätal na neho

- 5Moj 4,36–40: Spomienka na veľké Božie činy (pondelok)
- 5Moj 4,9.23.24; 8,11–18: Nebezpečenstvo zabudlivosti (utorok, streda)
- 5Moj 24,18.22: „Pamätaj, že si bol otrokom“ (štvrtok)

DÚHA – PRIPOMIENKA VEČNEJ ZMLUVY

⁸Boh povedal Noachovi a jeho synom, čo boli s ním: ⁹„Uzatváram svoju zmluvu s vami i s vašim potomstvom ¹⁰a so všetkými živými bytosťami, čo sú s vami, s vtáctvom, s dobytkom a so všetkou divou zverou, čo je s vami, so všetkým, čo vyšlo z korábu, so všetkou zverou zeme. ¹¹Uzatváram s vami svoju zmluvu, že voda potopy už nezničí nijakého živého tvora a nebude už potopy, ktorá by zničila zem.“ ¹²Boh povedal: „Toto je znamením zmluvy, ktorú uzatváram medzi mnou a vami a všetkými živými tvormi, čo sú s vami, pre všetky budúce pokolenia: ¹³Svoju dúhu som položil na oblak, aby bola znamením zmluvy medzi mnou a zemou. ¹⁴Kedykoľvek nahromadím mračná nad zemou a na oblaku sa ukáže dúha, ¹⁵rozpomeniem sa na svoju zmluvu medzi mnou a vami a všetkými živými tvormi; voda už nebude potopou na zničenie všetkých živých tvorov. ¹⁶Keď sa na oblaku ukáže dúha, pozriem na ňu a rozpomeniem sa na večnú zmluvu medzi Bohom a každým živým tvorom na zemi.“ ¹⁷Boh povedal Noachovi: „Toto je znamenie zmluvy, ktorú som ustanovil medzi mnou a každým živým tvorom na zemi.“ (1Moj 9,8–17)

Prvýkrát sa slovo „pamätaj“ vyskytuje v 1. Mojžišovej 9 po celosvetovej potope. Boh povedal Noachovi, že dá na oblohu dúhu ako symbol a pripomienku svojej zmluvy s celou zemou a že nikdy viac nezničí zem potopou.

Uvažuj o veršoch 1Moj 9,8–17. Ako rozumieš tomu, že sa Boh na niečo „rozpomenie“ (Roh: „rozpamätá sa“)? Vari zabúda? Alebo zabúdame skôr my?

Boh nepotrebuje dúhu, aby si pamätal na svoj sľub a na zmluvu, ktorú s ľuďmi uzatvoril. Prehovoril jazykom, ktorý ľudia dokážu pochopiť. Dúha je symbolom pre nás, aby sme si pamätali na Boží sľub sformulovaný do zmluvy, že Boh už nikdy nezničí celú zem vodou. Dúha mala byť pripomenutím tejto špeciálnej zmluvy. Vždy, keď sa ukáže dúha, Boží ľud si bude pamätať nielen Boží súd nad svetom, ale aj Božiu lásku k svetu a zaslúbenie, že potopa viac nepríde.

Tento príbeh nám ukazuje, aké je dôležité pamätať si Božie zaslúbenia, jeho varovania a jeho skutky vo svete.

Dúha na oblohe je pre nás ešte dôležitejšia dnes, keď mnoho vedcov, odvolávajúcich sa na zákony prírody, odmieta myšlienku, že celosvetová potopa vôbec bola. Aj ľudia, ktorí žili pred potopou, boli presvedčení, že na základe zákonov prírody nie je možné, aby nastala celosvetová potopa. „Prírodu povyšovali nad jej Tvorcu a prírodné zákony pokladali za také stále, že ich nemôže zmeniť ani sám Boh.“ (PP 97; PP /sk/ 65) Pred potopou ľudia tvrdili, že na základe zákonov prírody nie je možné, aby prišla potopa. Po potope ľudia dokazujú, že na základe zákonov prírody nie je možné, že sa potopa vôbec stala. Ak si budeme pamätať, čo znamená dúha, môžeme v dúhe vidieť istotu napísanú nádhernými farbami, že Božie slovo je isté. Ak môžeme dôverovať tomu, že dodrží tento sľub, prečo potom nedôverovať všetkému ostatnému, čo nám hovorí?

- **Keď najbližšie uvidíš dúhu, spomeň si na Boží sľub. Ako sa môžeme naučiť dôverovať všetkým jeho zaslúbeniam?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

SPOMIENKA NA BOŽIE ČINY

³⁶Z neba si smel počuť jeho hlas, aby ťa poučil, a na zemi ti dal vidieť svoj veľký oheň a jeho slová si počul zo stredu ohňa. ³⁷Pretože miloval tvojich otcov, vyvolil si po nich aj ich potomstvo. Šiel s tebou a svojou prítomnosťou a veľkou mocou ťa vyviedol z Egypta, ³⁸aby ňou pred tebou vyhnal väčšie a mocnejšie národy ako si ty, a doviedol ťa do ich krajiny a dal ti ju do vlastníctva, ako je to dnes. ³⁹Dnes si uvedom, a vezmi si k srdcu, že len Hospodin je Boh hore na nebi a dolu na zemi. Iného niet. ⁴⁰Zachovávaj jeho ustanovenia a príkazy, ktoré ti dnes dávam, aby sa dobre vodilo tebe i tvojmu potomstvu, aby si dlho žil v krajine, ktorú ti navždy dáva Hospodin, tvoj Boh. (5Moj 4,36–40)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V štvrtej kapitole Deuteronómia sme čítali Mojžišove slová adresované Izraelitom o nádherných výsadách, ktoré ako Bohom vyvolený ľud dostali. Hospodin ich vyslobodil z Egypta. „Pokúsil sa už nejaký boh prísť a vyvieť ľud spomedzi iného národa skúškami a znameniami, zázrakmi a bojom, mocnou rukou a vystretým ramenom, veľkými, hroznými skutkami, ako to všetko urobil s vami v Egypte Hospodin, váš Boh, pred vašimi očami?!“ (5Moj 4,34) Boh pre svojich vyvolených vykonal obrovské veci. A urobil to spôsobom, ktorý im mal pomôcť pamätať si a nikdy nezabudnúť, čo všetko pre nich Boh vykonal.

Uvažuj o texte 5Moj 4,32–39. Čo si mali pamätať a prečo bolo dôležité, aby si to pamätali?

Mojžiš pripomína Izraelitom históriu, vracia ich k samotnému stvoreniu a kladie im otázku, či v histórii ľudstva bol nejaký čin, ktorý by sa vyrovnal tomu, čo pre nich urobil Boh. Hovorí im, aby kládli otázky, aby sami študovali a videli, či sa stalo niečo také, ako zažili. Prostredníctvom otázok sa Mojžiš snažil, aby si Izraeliti uvedomili, čo pre nich Boh vykonal, a aby si uvedomili, akí vďační mu majú byť za jeho mocné skutky v ich životoch.

Stredobodom týchto Božích činov bolo vyslobodenie Izraelitov z Egypta. Ďalším mimoriadnym, a v niečom možno ešte úžasnejším činom bolo, že k nim zo Sinaja prehovoril samotný Hospodin, takže jeho slová počuli „zo stredu ohňa“.

Uvažuj o texte 5Moj 4,40. K akému záveru viedol Mojžiš ľudí? Čo chcel, aby si uvedomili o Božom konaní v ich prospech?

Hospodin nevykonal všetky tie veci len tak bezdôvodne. Vyslobodil svoj ľud, dodržal svoju časť zmluvy, ktorú s nimi uzavrel. Boli vyslobodení z Egypta a stáli pred bránami zaslúbenej zeme. Boh urobil svoju časť. Teraz bolo na nich, aby urobili aj oni to, čo mali – poslúchali.

APLIKÁCIA

- Ako tento obraz predstavuje plán spasenia tak, ako je vyjadrený v Novej zmluve? Čo pre teba Ježiš urobil? Aká by mala byť tvoja odpoveď na Božie skutky?

DÁVAJ POZOR, ABY SI NEZABUDOL

⁹Len sa maj na pozore a poriadne sa chráň, aby si nezabudol na to, čo si na vlastné oči videl a aby to nevymizlo z tvojho srdca, kým žiješ! Pouč o tom svojich synov a vnukov! (5Moj 4,9)

²³Dávajte si pozor, aby ste nezabudli na zmluvu Hospodina, vášho Boha, ktorú uzavrel s vami, aby ste si neurobili nijakú podobu modly, čo ti zakázal Hospodin, tvoj Boh, ²⁴lebo Hospodin, tvoj Boh, je stravujúci oheň, žiarlivý Boh. (5Moj 4,23.24)

Uvažuj o veršoch 5Moj 4,9.23.24. Aké pokyny dáva Hospodin Izraelitom? Prečo je jeho pokarhanie také dôležité pre celý národ?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Na začiatku oboch textov vystupujú do popredia dva výrazy – „dávať pozor“ a „nezabudnúť“. Boh Izraelitom hovorí, aby sa mali na pozore pred tým, že zabudnú. Nezabudni na to, čo pre teba urobil Boh a nezabudni ani na zmluvu, ktorú s tebou uzavrel.

Výraz „maj sa na pozore“, ktorý je použitý v 5Moj 4,9, sa nachádza v celej Starej zmluve a znamená „dodržať“, „dávať si pozor“, „zachovať“ alebo „strážiť“. Je zaujímavé, že prvýkrát sa v Písme vyskytuje ešte pred pádom do hriechu, keď Hospodin povedal Adamovi, aby „strážil“ záhradu Eden, ktorú mu zveril (1Moj 2,15).

Teraz Boh prikazuje ľuďom, každému jednotlivo (sloveso je tu v jednotnom čísle), aby sa chránili. V opačnom prípade môžu „zabudnúť“. Nejde tu o „zabudnutie“ v zmysle straty pamäti (hoci po čase sa to ďalším generáciám môže stať). Ide o zabúdanie v tom zmysle, že by nebrali vážne povinnosti, ktoré vyplývali zo zmluvy s Bohom. Mali si pamätať, kým sú a ako majú žiť svoj život pred Bohom, pred inými Izraelitmi, pred neznámymi, ktorí sú medzi nimi a pred národmi, ktoré sú okolo nich.

Prečítaj si znovu 5Moj 4,9 (pozri tiež 5Moj 6,7 a 5Moj 11,19). Zameraj sa na poslednú časť o tom, že mali učiť o týchto veciach aj svoje deti a vnúčatá. Aký súvis to má s tým, že nemáme zabúdať?

Nie je náhoda, že hneď po tom, ako im Mojžiš povedal, aby nezabudli a aby nedovolili, aby tieto veci „vymizli z ich srdc“, im pripomína, že ich majú odovzdať aj nasledujúcim generáciám. Ich deti potrebovali tieto veci počuť, ale ešte možno dôležitejšie je, že rozprávaním a prerozprávaním príbehov o tom, čo pre nich Boh vykonal, ľudia nezabudnú na veci, ktoré sa stali. Je to možno najlepší spôsob, ako si v pamäti zachovať, čo Boh vykonal pre svoj ľud.

- Keď rozprávaš druhým o svojich skúsenostiach s Bohom, ako to pomôže tebe samému a tiež im? Akým spôsobom Izraelitom pomáhalo nezabúdať na Hospodina to, že iným rozprávali o Božom vedení?

APLIKÁCIA

NAJEDENÝ A SÝTY

¹¹Dávaj si pozor, aby si nezabudol na Hospodina, svojho Boha, aby si nezanebával jeho príkazy, právne predpisy a ustanovenia, ktoré ti dnes nariaďujem. ¹²Keď sa dosýta naješ a postavíš si pekné domy, v ktorých budeš bývať, ¹³keď sa ti rozmnožia dobytok a ovce, rozhojní sa ti striebro, zlato a všetko, čo máš, ¹⁴potom nech nespýšnie tvoje srdce. Nezabudni na Hospodina, svojho Boha, ktorý ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva, ¹⁵viedol ťa veľkou a hroznou púšťou, kde sú ohnivé hady a škorpióny, vyprahnutým krajom bez vody. Vyviedol ti vodu z najtvrdšej skaly, ¹⁶na púšti ťa krmil mannou, ktorú nepoznali tvoji otcovia, aby ťa pokoril a vyskúšal, aby ti nakoniec preukázal dobrodenie. ¹⁷Nehovor si v srdci: „Toto bohatstvo mi získala moja moc a sila mojej ruky.“ ¹⁸Pamätaj na Hospodina, svojho Boha, lebo on ti dáva schopnosť získavať bohatstvo, aby potvrdil svoju zmluvu, ktorú pod prisahou uzavrel s tvojimi otcami, ako je to dnes. (5Moj 8,11–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Jeden kazateľ rozprával príbeh o tom, ako pred mnohými rokmi pristál spolu so svojou ženou na letisku a stratil batožinu. Povedal, že hneď tam, vedľa pásu s batožinou, na verejnom priestranstve si spolu s manželkou kľakli a modlili sa. Prosili Boha, aby im navrátil stratenú batožinu. Povedal, že to isté sa im stalo aj o mnoho rokov neskôr. Vystúpili na letisku, ale ich batožina tam nedorazila. Vtedy manželke povedal: „Neboj sa, poisťovňa to preplatí.“

Uvažuj o texte 5Moj 8,7–18 v kontexte predchádzajúceho príbehu. Aké varovanie dáva Boh svojmu ľudu? Ako by sa tento princíp mal prejavovať v našich životoch dnes?

Aký prospech mali mať Izraeliti z vernosti Bohu? Nestanú sa len vlastníčkmi nádhornej a bohatej „krajiny, v ktorej budeš jesť chlieb dosýta, kde nebudeš trpieť nijakou núdzou“ (5Moj 8,9), ale budú tiež v tejto zemi požehnaní. Budú mať veľké stáda, zlato a striebro a nádherné domy. Dostanú všetok materiálny komfort, ktorý tento život ponúka.

Ale čo potom? Budú čeliť nebezpečenstvu, ktoré vždy prichádza s bohatstvom a fyzickou prosperitou. Zabudnú na to, že je to Hospodin, kto „dáva schopnosť získavať bohatstvo“ (5Moj 8,18).

Možno nie hneď, ale po čase, keď mali všetko materiálne pohodlie, ktoré potrebovali, zabudnú na minulosť, zabudnú na to, ako ich Boh viedol „po veľkej a strašnej púšti“ (5Moj 1,19) a budú si pamätať iba svoju vlastnú múdrosť a schopnosti, ktoré im zaručili úspech.

Presne pred týmto ich Boh varoval. Nanešťastie, presne to sa im stalo, ako sa dozvedáme pri čítaní neskorých prorokov.

V čase, keď majú všetko a prosperujú, Mojžiš im pripomína, aby si pamätali a aby nezabúdali, že to bol Boh, kto to pre nich urobil, a aby sa nedali oklamať materiálnymi požehnaniami, ktoré im dal. O niekoľko storočí neskôr samotný Ježiš varoval ľudí v podobenstve o rozsievачovi pred „mámením bohatstva“ (Mar 4,19).

APLIKÁCIA

- **Nezáleží na tom, koľko peňazí alebo materiálnych vecí máme, sme telo a krv, na ktoré čaká čierna jama v zemi. Čo nám to pripomína o nebezpečenstve bohatstva, ak pre bohatstvo zabudneme na Boha? Ako nám môže bohatstvo pripomenúť, že iba Boh nás môže vyslobodiť zo smrti?**

PAMÄTAJ NA TO, ŽE SI BOL OTROK

¹⁸Pamätaj, že si bol otrokom v Egypte a že ťa odtiaľ vykúpil Hospodin, tvoj Boh. Preto ti prikazujem, aby si to dodržiaval. ¹⁹Keď budeš žať obilie na svojom poli a zabudneš tam snop, nevracaj sa poň. Nech zostane cudzincovi, sirote alebo vdove, aby ťa požehnal Hospodin, tvoj Boh, pri každom diele tvojich rúk. ²⁰Pri zbere olív nestriasaj po sebe konáre, nech niečo zostane cudzincovi, sirote a vdove. ²¹Pri obračke hrozna vo svojej vinici nepaberkuj za sebou, nech zostane niečo cudzincovi, sirote a vdove. ²²Pamätaj, že si bol otrokom v Egypte. Preto ti prikazujem, aby si to dodržiaval. (5Moj 24,18.22)

Uvažuj o nasledujúcich textoch. Na čo nemali Izraeliti zabudnúť?

5Moj 5,15

5Moj 6,12

5Moj 15,15

5Moj 16,3.12

5Moj 24,18.22

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako sme videli, Boh všade v Starej zmluve privádza ľudí späť k tomu, aby si pripomínali zázračné vyslobodenie z Egypta. Do dnešného dňa, mnoho tisícročí po tejto udalosti, si praktizujúci Židia pripomínajú túto udalosť slávením Paschy, pamätníka toho, čo pre nich Boh urobil. „Keď prídete do krajiny, ktorú vám podľa svojho sľubu dá Hospodin, zachovávajúte tento obrad. ²⁶Keď sa vás budú pýtať vaši synovia, čo znamená tento obrad, ²⁷poviete im: „Je to obeta Paschy na počesť Hospodina, ktorý prešiel popri domoch Izraelitov v Egypte, keď bil Egyptanov a naše domy zachránil! Ľud padol na kolena a klaňal sa.“ (2Moj 12,25–27)

Pascha je pre dnešnú cirkev symbolom vyslobodenia, ktoré sme dostali v Kristovi, „veď Kristus, náš veľkonočný Baránok, bol obetovaný“ (1Kor 5,7).

Prečítaj si Efezanom 2,8–13. Čo si majú títo pohania pamätať? Ako to súvisí s tým, čo si mali pamätať Židia v Deuteronómiu?

Apoštol Pavol chcel, aby si ľudia pamätali, čo pre nich Boh v Kristovi vykonal, pred čím ich zachránil a čo majú, pretože im Boh prejavuje milosť. Podobne ako s deťmi Izraela, nebolo to nič, čo mali v sebe a zo seba, čo by ich robilo hodnými v Božích očiach. Bola to Božia milosť, ktorú dostali, hoci boli „bez účasti na zmluvách Božieho prísľubu“. Milosť z nich spravila tých, kým boli v Kristovi. Či už sú to Izraeliti na púšti, kresťania v Efeze, alebo adventisti siedmeho dňa, je dôležité, aby sme pamätali a nezabudli na to, čo pre nás Boh v Kristovi urobil. „Bolo by dobre, keby sme každodenne aspoň hodinu uvažovali o Ježišovom živote. Sústredene by sme mali rozjímať o podrobnostiach každej udalosti, hlavne však o udalostiach posledných. Ak budeme takto uvažovať o jeho veľkej obeti za nás, naša dôvera v neho bude stálejšia, láska vrúcnejšia a dôkladnejšie budeme preniknutí jeho Duchom.“ (DA 83; TV 49)

PODNETY NA ZAMYSLENIA

„Velká Božia blahosklonnosť a Boží súcit s blúdiacimi tvormi sa teda prejavili tým, že Boh na mračných vytvoril nádhernú dúhu ako znamenie svojej zmluvy s ľuďmi. Dúha mu teda vždy pripomenie jeho zmluvu. To neznamená, že by na zmluvu mohol zabudnúť. Povedal to tak kvôli nám, aby sme mu lepšie rozumeli. Boh dal tým vlastne rodičom príležitosť, aby pri otázke detí, čo dúha na oblohe znamená, mohli im vyrozprávať dejiny sveta a pritom povedať, že dúhu dal ľuďom Najvyšší na znak istoty, že potopa už zem nikdy nezničí. Dúha mala byť z pokolenia na pokolenie svedectvom o Božej láske k ľuďom a mala posilňovať ich vieru v Boha.“ (PP 106.107; PP /sk/)

Od začiatku kresťanstva neexistovala cirkev, ktorá by mala také bohatstvo a pohodlie, aké má cirkev v súčasnosti v niektorých krajinách. Otázkou však je, za akú cenu? Veľké bohatstvo určite ovplyvní našu duchovnosť – a často nie k dobrému. Bohatstvo a hojnosť materiálnych vecí nikdy nepodporovali kresťanské cnosti sebazaprenia a sebaobetovania. Zvyčajne je to naopak. Čím viac ľudia majú, tým viac sa spoliehajú na seba a tým menej závisia od Boha. Bohatstvo a prosperita, hoci sú lákavé, prichádzajú s mnohými duchovnými pascami.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. **Uvažujte o tom, aké dôsledky má bohatstvo (ktoré môže byť relatívne, pretože niekto, kto sa nepokladá za bohatého v jednej krajine, môže byť pokladaný za extrémne bohatého v inej krajine) na našu duchovnosť. Akými spôsobmi sa môžu tí, ktorí majú peniaze, chrániť pred duchovným nebezpečenstvom, ktoré bohatstvo prináša?**
2. **V triede sa zamyslíte nad záverečnými udalosťami Kristovho života a nad tým, čo nám to hovorí o Božej láske k nám a o tom, prečo nikdy nesmieme zabudnúť na realitu tejto lásky. Aké ďalšie veci zjavujú Božiu dobrotu a prečo by sme mali na túto realitu pamätať?**
3. **Niektorí vedci hovoria, že celosvetová potopa neexistovala, hoci Biblia hovorí o tom, že potopa sa udiala (a napokon sa ukázala aj dúha). Ďalší zasa hovoria, že neexistovalo šesťdňové stvorenie aj napriek tomu, že Biblia hovorí, že existovalo (a dokonca aj siedmy deň sobota, ktorá je pamätníkom stvorenia). Čo nám to hovorí o tom, aký mocný a negatívny vplyv má kultúra na našu vieru?**

OZVENY KNIHY DEUTERONÓMIUM V STAREJ ZMLUVE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2. kráľov 22; Neh 9,6; Jer 7,1–7; Žalm 148,4; Jer 29,13; Mich 6,1–8; Dan 9,1–19

ZÁKLADNÝ TEXT

No len k tvojim otcom sa Hospodin vinul s láskou, zamiloval si ich a vyvolil si ich potomstvo, totiž vás, spomedzi všetkých národov, ako je to dodnes. (5Moj 10,15)

Jednou z fascinujúcich vecí v Písme, a najmä v Starej zmluve je to, že sa často odvoláva na ostatné časti, alebo z nich priamo cituje. Pisatelia neskorších kníh Starej zmluvy sa odvolávajú na skorších pisateľov, používajú ich texty, aby na niečo poukázali.

Žalm 81 sa vracia späť k Exodu a potom cituje takmer doslovne úvod k Desatoru, keď žalmista píše: „Ja som Hospodin, tvoj Boh, ja som ťa vyviedol z egyptskej krajiny...“ (Žalm 81,11)

V celej Starej zmluve sa spomína príbeh Genezis, najmä príbeh stvorenia. Prorok pripomína: „Pozeral som na krajinu, no bola pustá a prázdna, na nebesá, no ich svetla nebolo.“ (Jer 4,23; pozri aj 1Moj 1,2)

Neskorší pisatelia Starej zmluvy, napríklad aj proroci, mnohokrát spomínajú knihu Deuteronómium, ktorá zohrala hlavnú úlohu v zmluvnom živote raných Izraelitov. Aké časti Deuteronómia použili a na aké myšlienky upozornili, ktoré môžu mať význam aj dnes?

OSNOVA LEKCIE

V rámci tejto lekcie sa pozrieme na spôsob, akým sa poslanstvo (alebo jedinečné výrazy a koncepty) knihy Deuteronómium odzrkadľovali na iných miestach Starej zmluvy.

- 2Kráľ 22,8–11: Nález „Knihy zákona“ za vlády Joziáša (nedeľa)
- 1Kráľ 8,27; Neh 9,6; Žalm 148,4: Boh, ktorému patria „nebesia nebies“ (pondelok)
- Jer 4,4; 7,5–7; 29,11–13: Ozveny v knihe proroka Jeremiáša (utorok)
- Mich 6,1–8: Božie očakávania od jeho ľudu podľa Micheáša (streda)
- Dan 9,1–19: Danielova spomienka na „Mojžišov zákon“ (štvrtok)

KNIHA ZÁKONA

⁸Pritom veľkňaz Chilkija pisárovi Šafánovi podotkol: „V Hospodinovom dome som našiel knihu zákona.“ Chilkija podal tú knihu Šafánovi, ktorý ju prečítal. ⁹Keď prišiel pisár Šafán ku kráľovi, podal mu hlásenie: „Tvoji služobníci zosypali peniaze nazbierané v chráme a odovzdali ich staviteľom v Hospodinovom dome.“ ¹⁰Potom pisár Šafán oznámil kráľovi: „Kňaz Chilkija mi dal akúsi knihu.“ A čítal z nej pred kráľom. ¹¹Keď kráľ počul slová knihy zákona, roztrhol si šaty. (2Kráľ 22,8–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Kráľ Joziáš z Judska, ktorý mal osem rokov, keď začal kralovať, vládol 31 rokov (640 pred n. l. – 609 pred n. l.), až do svojej smrti na bojovom poli. V osemnástom roku jeho vlády sa stalo niečo, čo aspoň na chvíľu zmenilo dejiny Božieho ľudu.

Prečítaj si 2. kráľov 22. Aké ponaučenie si môžeme vziať z tejto udalosti?

Veľká časť odborníkov na Starú zmluvu sa domnieva, že onou Knihou zákona (2Kráľ 22,8), ktorá sa na mnoho rokov stratila, bolo Deuteronómium. V kontexte tohto príbehu by to dávalo dobrý zmysel.

„Joziáš bol hlboko dojatý, keď počul prvýkrát čítať napomenutia a výstrahy zaznamenané v tomto rukopise. Nikdy predtým si neuvedomil, ako jednoducho a jasne predložil Hospodin Izraelitom *život i smrť, požehnanie i kliatbu* (5Moj 30,19)... V knihe sú mnohé uistenia, že Boh je do krajnosti ochotný urobiť všetko pre spásu tých, ktorí mu bezvýhradne veria. Ako ich vyslobodil z egyptského otroctva, tak sa postará o to, aby mohli bývať v zaslúbenej krajine a aby sa stali národom, ktorý povedie ostatné národy zeme.“ (PK 393; PK /sk/211)

V celej nasledujúcej kapitole môžeme vidieť snahu kráľa Joziáša „nasledovať a zachovávať jeho prikázania, svedectvá a ustanovenia celým srdcom a celou bytosťou“ (2Kráľ 23,3; pozri aj 5Moj 4,29; 5Moj 6,5; 5Moj 10,12; 5Moj 11,13). Táto reforma sa týkala toho, že Joziáš dal odstrániť „vyvolávačov duchov, veštcov, domácich bôžikov, príšerné a ohavné modly, ktoré bolo vídať po Judsku a v Jeruzaleme, aby sa tak splnili slová zákona, napísané v knihe, ktorú našiel kňaz Chilkija v Hospodinovom dome“ (2Kráľ 23,24).

V Deuteronómii sa nachádza mnoho varovaní a napomenutí proti nasledovaniu praktík okolitých národov. Joziášove činy, ktoré zahŕňali aj popravu pohanských kňazov Samárie (2Kráľ 23,20), odhalili, ako veľmi sa Boží ľud odklonil od pravdy, ktorá mu bola zverená. Namiesto toho, aby zostali svätým ľuďom, akým mali byť, urobili kompromis so svetom, hoci si často mysleli, že ich vzťah s Bohom je v poriadku.

Aký nebezpečný sebaklam!

APLIKÁCIA

- Čo by, podľa teba, mohol chcieť Boh zmeniť v našich životoch, domovoch a zboroch dnes, aby sme mu mohli slúžiť naozaj celým srdcom a celou dušou?

BOHU PATRIA AJ NEBESIA NEBIES

Hospodinovi, tvojmu Bohu, patria nebesia i nebesia nebies, zem a všetko, čo je na nej. (5Moj 10,14)

Môže vôbec Boh prebývať na zemi? Ved' samotné nebesia, ba ani najvyššie nebo ťa nemôžu obsiahnuť! Tým menej tento dom, ktorý som postavil. (1Kráľ 8,27)

Ty si jediný, Hospodin, ty si stvoril nebesia, nebesia nebies a všetky ich zástupy, zem a všetko, čo je na nej, moria i všetko, čo je v nich. Ty všetkému dávaš život a nebeské zástupy sa ti klaňajú. (Neh 9,6)

Chváľte ho, nebesia nebies i vody, ktoré sú nad nebesami! (Ž 148,4)

Deuteronómium jasne ukazuje, že zákon a zmluva definovali nielen vzťah Izraelitov k Bohu, ale aj skutočnosť, že Izraeliti boli „vyvoleným“ národom (5Moj 7,6; 14,2 a 18,5).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o veršoch 5Moj 10,12–15, v ktorých sa zdôrazňuje myšlienka zákona a to, že Izrael je Božím vyvoleným ľudom. Ako rozumieš výrazu „nebesia nebies“ (verš 14)? Na čo Mojžiš poukazuje týmto slovným spojením?

Nevieme s úplnou istotou, čo znamená výraz „nebesia nebies“ v kontexte tohto verša. Mojžiš však jasne ukazuje na majestátnosť, moc a veľkoleposť Boha. Nepatrí mu iba samotné nebo, ale aj „nebesia nebies“. Je to pravdepodobne výraz, ktorý zdôrazňuje Božiu suverenitu nad celým stvorenstvom.

Prečítaj si nasledovné verše, v ktorých sa nachádza rovnaké spojenie ako v Deuteronómii. O čo ide v jednotlivých prípadoch a ako v nich môžeme vidieť vplyv Deuteronómia?

1Kráľ 8,27

Neh 9,6

Žalm 148,4

Najjasnejšie je téma Boha ako Stvoriteľa, ktorý jediný by mal byť velebený, predstavená u Nehemiáša 9. Utvoril všetko, dokonca aj „nebesia nebies a všetky ich zástupy“ (Neh 9,6). Nehemiáš 9,3 hovorí, že „čítali v knihe zákona Hospodina,“ čo bola najpravdepodobnejšie – podobne ako v dobe Joziáša –, kniha Deuteronómium. Vysvetľovalo by to, prečo o niekoľko veršov ďalej leviti počas svojej oslavy a bohoslužby použili frázu „nebesia nebies“, ktorá pochádza priamo z Deuteronómia.

- **Boh je Stvoriteľ nielen zeme, ale aj „nebies nebies“. Tento istý Boh zomrel na kríži! Prečo je bohoslužba vhodnou odpoveďou na to, čo pre nás Boh urobil?**

APLIKÁCIA

DEUTERONÓMIUM U JEREMIÁŠA

¹¹Ja poznám svoje zámery, ktoré mám s vami; znie výrok Hospodina, „sú to zámery pokoja, a nie nešťastia; dám vám budúcnosť a nádej.“ ¹²Keď budete ku mne volať, keď prídete a budete sa ku mne modliť, vypočujem vás. ¹³Budete ma hľadať a nájdete ma, lebo ma budete hľadať celým svojím srdcom. (Jer 29,11–13)

⁵ Ak skutočne napravíte svoje cesty a skutky, ak naozaj budete uplatňovať právo medzi ľuďmi, ⁶ ak nebudete utláčať cudzinca, sirotu a vdovu, ak nebudete na tomto mieste prelievať nevinnú krv a ak nebudete chodiť za cudzími bohmi na vlastnú škodu, ⁷ potom vás nechám bývať na tomto mieste, v krajine, ktorú som dal vašim otcom od vekov naveky. (Jer 7,5–7)

Obrežte sa pre Hospodina, odstráňte predkožku svojho srdca, muži Judska a obyvatelia Jeruzalema, aby nevyšľahol môj hnev ako oheň a nehorel neuhasiteľne pre zlobu vašich skutkov. (Jer 4,4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pred mnohými rokmi žil mladý muž, agnostik, ktorý bol zapáleným hľadačom pravdy – nech to už bola akákoľvek pravda a nech ho viedla kamkoľvek. Napokon začal nielen veriť Bohu Otcovi a Ježišovi, ale prijal aj posolstvo adventistov siedmeho dňa. Jeho obľúbený verš Biblie bol Jeremiáš 29,13, v ktorom sa hovorí: „Budete ma hľadať a nájdete ma, lebo ma budete hľadať celým svojím srdcom.“ Po mnohých rokoch, keď znova študoval Bibliu, našiel tento verš, ale tentoraz v knihe Deuteronómium. Jeremiáš ho prevzal od Mojžiša.

Uvažuj o texte 5Moj 4,23–29. Aký je kontext tohto zaslúbenia pre Izrael a ako sa vzťahuje na nás dnes?

Ako sme už videli, kniha Deuteronómium bola znovuobjavená počas vlády kráľa Joziáša. Jeremiáš začal svoju prorockú službu práve počas vlády Joziáša. Nie div, že vplyv Deuteronómia môžeme vidieť aj v Jeremiášových spisoch.

Prečítaj si text Jer 7,1–7. Na aké konanie vyzýva prorok ľudí? Ako to súvisí s posolstvom zaznamenaným v knihe Deuteronómium?

Mojžiš v knihe Deuteronómium opakovane zdôrazňuje, že ich pobyt v zaslúbenej krajine je podmienený a ak nebudú poslúchať, nezostanú na mieste, ktoré Boh pre nich vybral. U Jeremiáša 7,4 je ukázané, že hoci chrám patrí Hospodinovi a Izraeliti sú vyvoleným ľuďom, na ničom z toho nezáleží, ak odmietali žiť podľa ustanovení zákona.

Táto poslušnosť zahŕňala ich správanie k cudzincom, vdovám, sirotám – myšlienka, ktorá sa priamo spája s posolstvom knihy Deuteronómium. Medzi podmienky zmluvy, ktoré mali dodržiavať, patrili: „Neprekrúcaj právo cudzinca ani sirotu a od vdovy neber šaty do zálohu!“ (5Moj 24,17; pozri aj 5Moj 24,21; 10,18.19 a 27,19)

APLIKÁCIA

- **Prečítaj si text Jer 4,4 a porovnaj ho s 5Moj 30,6. Aké posolstvo sa tu pre nás nachádza? Ako môžeme tento princíp rovnosti aplikovať na Boží ľud dnešnej doby?**

ČO BOH POŽADUJE

¹Počujte, čo hovorí Hospodin: „Povstaň! Začni súdny spor pred vrchmi. Nech pahorky počujú tvoj hlas!“ ²Počujte, vrchy, Hospodinov súdny spor, aj vy, pevné základy zeme! Hospodin totiž vedie spor so svojím ľudom, súdi sa s Izraelom. ³„Ľud môj, čo som ti urobil, čím som ťa zaťažil? Odpovedz mi! ⁴Ved'som ťa vyviedol z Egypta, vykúpil som ťa z domu otrokov.“ ⁶ „S čím mám predstúpiť pred Hospodina a skloniť sa pred Bohom výsosti? Mám predstúpiť pred neho so spaľovanými obetami a s jednoročnými telcami? ⁷Má Hospodin záľubu v tisícoch baranov a v desiatistícoch potokov oleja? Mám dať svojho prvorodeného za svoj priestupok, plod svojho tela za svoj hriech?“ ⁸Hospodin ti oznámil, človeče, čo je dobré a čo žiada od teba: len zachovávať právo, milovať láskavosť a v pokore chodiť so svojím Bohom. (Mich 6,1–8)

Veľká časť zo spisov prorokov pozostáva z výziev na vernosť. Nielen na vernosť vo všeobecnosti, ale ide najmä o vernosť v zachovávaní toho, na čo sa v zmluve zaviazali. Svoj záväzok potvrdili hneď po vstupe do zaslúbenej krajiny. Kniha Deuteronómium opisuje opätovné uistenie o Božej zmluve s Izraelom. Hoci sa Izraeliti zdržali štyridsať rokov na púšti, Boh bol pripravený naplniť (alebo začať naplňovať) ďalšie zo svojich zmluvných sľubov. Preto Mojžiš Izraelitov vyzval, aby tiež dodržali svoju časť zmluvy. Veľká časť prorockých spisov je vlastne rovnaká: vyzýva ľudí, aby dodržali svoju časť zmluvy.

Uvažuj o úvodnom texte (Mich 6,1–8). Čo tu hovorí Boh ľuďom a ako toto poslanstvo súvisí s knihou Deuteronómium? (Pozri aj Am 5,24 a Hoz 6,6.)

Teológovia opisujú záznam u Micheáša ako „zmluvný súdny spor“. Hospodin v ňom „súdi“ svoj ľud za porušenie zákona. V tomto prípade Micheáš hovorí, že Hospodin „vedie spor so svojím ľudom“ (Mich 6,2). Boh teda Izraelitov predvoláva na súd. Je to obraz, ktorý ukazuje na legálny (okrem vzťahového) aspekt zmluvy. Nemalo by to byť prekvapujúce, pretože stredobodom zmluvy bol zákon.

Za zmienku stojí, že Micheáš si požičiava jazyk priamo z Deuteronómia: „¹²Izrael, čo teraz žiada od teba Hospodin, tvoj Boh? Iba to, aby si sa bál Hospodina, svojho Boha, aby si chodil po všetkých jeho cestách, aby si ho miloval, aby si slúžil Hospodinovi, svojmu Bohu, celým srdcom a celou dušou, ¹³aby si zachovával Hospodinove príkazy a jeho ustanovenia, ktoré ti dnes prikazujem, aby sa ti dobre vodilo.“ (5Moj 10, 12.13) Namiesto toho, aby Micheáš citoval Deuteronómium doslovne, upravuje ho tak, že zamieňa „písmo zákona“ za „ducha zákona“, ktorý zdôrazňuje spravodlivosť a milosrdenstvo.

Nech už konanie Izraelitov vyzerá navonok akokoľvek nábožne (mnoho obetí zvierat, napríklad „tisícky baranov“), nestojí na tom ich vzťah s Bohom. Načo by bola dobrá táto vonkajšie zbožnosť? „Dychtia po poliach a uchvacujú ich, túžia po domoch a zaberajú ich. Utláčajú človeka i jeho domácnosť, jeho samotného i jeho vlastníctvo.“ (Mich 2,2). Izrael mal byť svetlom sveta. Národy, ktoré ho videli, mali s úžasom povedať: „Tento veľký národ je naozaj múdry a rozumný.“ (5Moj 4,6) Museli reagovať s múdrosťou a porozumením, čo znamenalo správať sa k ľuďom spravodlivo a s milosťou.

■ **Sústred' sa znova na verš Mich 6,8. Ako sa Božie požiadavky prejavujú v tvojom každodennom živote?**

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

DANIELOVA MODLITBA

¹¹Celý Izrael prestúpil tvoj zákon a odvrátil sa, aby nepočul tvoj hlas. Tak nás postihla kliatba a prísaha zapísaná v zákone Mojžiša, Božieho služobníka, lebo sme zhršli proti nemu. ¹²Splnil svoje slovo, ktoré vyslovil proti nám a proti našim vládcam, že privedí na nás také veľké nešťastie. Ved' to, čo sa udialo v Jeruzaleme, nestalo sa nikde pod celým nebom. ¹³Ako je napísané v Mojžišovom zákone, tak prišlo na nás všetko to nešťastie. My sme neprosili o priazeň Hospodina, nášho Boha, ani sme sa k nemu neobrátili od svojich nepravostí, aby sme sa sústredili na tvoju pravdu. (Dan 9,11–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Jednu z najznámejších modlitieb v celej Starej zmluve zaznamenáva Daniel 9. kapitola. Pri čítaní knihy Jeremiáša sa prorok Daniel dozvedel, že sa končí obdobie sedemdesiatich rokov, počas ktorého bol Izrael „v troskách“ (Dan 9,2). Jeho modlitba je dojímavou, hlbokou prosbou, v ktorej vyznal svoje hriechy a hriechy svojho ľudu a uznal Božiu spravodlivosť uprostred skazy, ktorá na nich dopadla.

Uvažuj o texte Daniel 9,1–19. Aké témy súvisiace s knihou Deuteronómium sa tu nachádzajú?

Danielova modlitba je zhrnutím toho, pred čím bol Izrael varovaný v Deuteronómii – pred nedodržaním jeho časti zmluvy. Daniel sa dvakrát odvoláva na „zákon Mojžiša“ (Dan 9,11.13), čo určite zahŕňalo aj Deuteronómium a v tomto prípade mohlo naň priamo ukazovať.

Ako sa hovorí v Deuteronómii, Izraeliti boli vyhnaní zo zeme (pozri 5Moj 4,27–31 a 5Moj 28), pretože neposlúchali to, čo bolo Mojžišovi (5Moj 31,29) oznámené, že sa stane.

Je tragické, že okolité národy nemali dôvod hovoriť: „Tento veľký národ je naozaj múdry a rozumný.“ (5Moj 4,6). Namiesto toho sa Izrael stal „potupou pre všetkých“ naokolo (Dan 9,16).

Napriek všetkým slzám a prosbám Daniel nikde nekladie otázku, ktorú vysloví mnoho ľudí, keď ich zasiahne nešťastie: „Prečo?“ Ani raz sa to nespýta, pretože vďaka knihe Deuteronómium vedel presne, prečo sa všetky tieto veci stali. Inými slovami, Deuteronómium dalo Danielovi (a iným ľuďom vo vyhnanstve) kontext, na základe ktorého mohli pochopiť, že zlo, ktoré ich postihlo, nebolo iba slepou náhodou, ale ovocím ich neposlušnosti – presne toho, pred čím boli varovaní.

Možno ešte dôležitejšie je, že Danielova modlitba vyjadřila realitu existujúcej nádeje. Boh ich neopustil, nech to už vyzeralo akokoľvek. Deuteronómium neprinieslo iba kontext pre pochopenie ich situácie, ale tiež poukazovalo na sľub obnovy.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o texte Daniel 9,24–27, kde sa nachádza proroctvo o Ježišovi a jeho smrti na kríži. Prečo mal Daniel dostať toto proroctvo (a tiež my ostatní) v kontexte vyhnanstva Izraela a zaslúbenia návratu?

PODNETY NA ZAMYSLENIA

„Micheáš 6,1–8 je veľmi dôležitým textom Starej zmluvy. Podobne ako Amos 5,24 a Hozeáš 6,6 pripomína poslanstvo prorokov z ôsmeho storočia pred Kristom. Stať sa začína nádherným príkladom súdneho sporu v súvislosti so zaslúbením, v ktorom prorok vyzýva ľudí, aby počúvali obvinenia, ktoré proti nim Jahve vznáša. Hory a pohoria sú sudcami, pretože existujú už dlhý čas a boli svedkami toho, ako Boh zaobchádzal s Izraelom. Boh neobviňuje Izrael priamo z toho, že porušili zákon, ale pýta sa Izraelitov, či majú nejaké obvinenie proti nemu. *Lud môj, čo som ti urobil, čím som ťa zaťažil? Odpovedz mi!* Tvárou v tvár nespravodlivosti niektorí ľudia mohli prestať konať dobro. Keď mali príležitosť na to, aby rýchlo zbohatli, niektorí vlastníci pôdy mohli ustúpiť z dodržiavania ustanovení zákona.“ (SMITH Ralph L., *World Biblical Commentary*, Micah-Malachi. Grand Rapids, MI: Word Books, 1984, vol. 32, str. 50)

„Kráľ pri následnej náprave dbal o odstránenie každej zostávajúcej stopy po modlárstve. Zdalo sa, že zvyklosti okolitých národov sa dlhodobým zhubným vplyvom v ľuďe natolko zakorenili, že nebolo v ľudskej moci odstrániť všetky stopy modlárskeho uctievania sôch a obradov. Joziáš však vytrval vo svojom úsilí očistiť krajinu.“ (PK 401; PK /sk/ 216)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Sme adventisti siedmeho dňa a s našou správou o prítomnej pravde sa vidíme na mieste starovekých Izraelitov. Aj nám Boh zveril pravdu, ktorú potrebuje počuť svet okolo nás. Je to veľká výsada. Ako však naše životy môžu napĺňať zodpovednosť, ktorá prichádza s takouto výsadou?
2. Predstavte si, že ste Daniel a videli ste, ako bol váš národ napadnutý a porazený. Viete, že chrám, centrum vášho náboženstva a vašej viery bol zničený bezbožnými pohanmi. Ako mohlo byť poznanie knihy Deuteronómium pre neho (alebo iných Židov) zdrojom viery v tomto čase? Ako mu táto kniha pomohla pochopiť, čo sa deje a prečo sa to odohráva? Ako nám môže naše porozumenie Písma ako celku pomôcť vyrovnáť sa s tým, keď prežívame ťažkosti a problémy, ktoré by bez poznania Písma mohli byť pre nás veľkým rozčarovaním? Čo nás môže odpoved' naučiť o dôležitosti Biblie pre našu vieru?
3. Prečítajte si proroctvo o sedemdesiatich týždňoch z Daniela 9,24–27. Akú úlohu v tomto proroctve zohráva zmluva a prečo je myšlienka zmluvy taká dôležitá? Prečo je dôležitá aj pre nás?

Týždeň od 12. do 18. decembra

OZVENY KNIHY DEUTERONÓMIUM V NOVEJ ZMLUVE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mat 4,1-11; 5Moj 8,3; Skutky 10,34; Gal 3,1–14; Sk 7,37; Heb 10,28–31

ZÁKLADNÝ TEXT

Je napísané: Človek bude žiť nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst. (Mat 4,4)

Nová zmluva je popretkávaná textami Starej zmluvy. Inšpirovaní pisatelia Novej zmluvy citovali inšpirovaných pisateľov Starej zmluvy ako zdroj svojej autority. Samotný Ježiš opakovane uvádzal texty Starej zmluvy slovami „je napísané“ (Mat 4,4), v zmysle „v Starej zmluve sa píše“. Pri inej príležitosti povedal: „Musí sa splniť Písmo.“ (Mar 14,49) Mal na mysli Starú zmluvu. Keď Ježiš stretol dvoch učeníkov na ceste do Emauz, namiesto toho, aby odhalil svoju totožnosť vykonaním nejakého zázraku, „počnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho vzťahovalo vo všetkých Písmach“ (Luk 24,27).

Novozmluvní pisatelia opakovane používali texty Starej zmluvy – odkazy na ňu alebo aj priame citáty –, aby podporili alebo odôvodnili svoje tvrdenia. Medzi knihami, ktoré citovali najčastejšie alebo sa na ne odvolávali, je práve Deuteronómium (spolu so Žalmami a Izaiášom). Knihy Matúš, Marek, Lukáš, Ján, Skutky, Rimanom, Galatánom, 1. a 2. Korintánom, Hebrejom, pastoračné epístoly a Zjavenie sa spoločne vracajú späť k Deuteronómiu.

Tento týždeň sa pozrieme na niekoľko takýchto prípadov, aby sme objavili, akú pravdu pre súčasnosť z nich môžeme vyvodiť.

OSNOVA LEKCIE

V rámci tejto lekcie sa pozrieme, akým spôsobom sa posolstvo (alebo jedinečné výrazy a koncepty) knihy Deuteronómium odzrkadľujú na stránkach Novej zmluvy.

- Mat 4,1–11: Ježišove pukušenia na púšti (nedeľa)
- Ef 6,9: Boh nikoho neuprednostňuje (pondelok)
- Gal 3,9–14: Prekliaty, kto visí na dreve (utorok)
- Sk 3,22; 7,37: Zaslúbený „prorok“ (streda)
- Heb 10,28–31: Boh ako spravodlivý sudca (štvrtok)

POKUŠENIE NA PŮŠTI

Pokoroval ťa [Boh], dal ti hladovať, potom ťa sýtil mannou, ktorú si nepoznal a nepoznali ju ani tvoji otcovia, aby ťa poučil, že človek nežije len samým chlebom, ale všetkým, čo vychádza z Hospodinových úst. (5Moj 8,3)

Nepokúšajte Hospodina, svojho Boha, ako ste ho pokúšali v Masse! (5Moj 6,16)

Hospodina, svojho Boha sa boj, jemu slúž a na jeho meno prisahaj! (5Moj 6,13)

¹Nato Duch viedol Ježiša na púšť, aby ho tam diabol pokúšal. ²Ježiš sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí, až napokon celkom vyhladol. ³Prišiel k nemu pokušiteľ a povedal: „Ak si Boží Syn, rozkáž, aby sa z týchto kameňov stali chleby.“ ⁴On mu však odpovedal: „Je napísané: Človek bude žiť nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.“ ⁵Diabol ho potom vzal do svätého mesta, postavil ho na chrámovej cimburie ⁶a povedal mu: „Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu. Ved' je napísané: Svojim anjelom prikáže o tebe, a vezmú ťa na ruky, aby si si neudrel nohu o kameň.“ ⁷Ježiš mu odpovedal: „Napísané je však aj: Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha.“ ⁸Nato ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu ⁹a povedal mu: „Toto všetko ti dám, ak padneš predo mnou a budeš sa mi klaňať.“ ¹⁰Vtedy mu Ježiš odpovedal: „Odíď, satan! Lebo je napísané: Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.“ ¹¹Tu ho diabol opustil a vtom prišli anjeli, ktorí mu slúžili. (Mat 4,1–11)

Uvažuj o texte Matúš 4,1–11. Ako Ježiš reagoval na satanovo pokúšanie v púšti? Akú dôležitú lekciu sa z toho môžeme naučiť my dnes?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ježiš sa so satanom nehádal ani s ním neargumentoval. Jednoducho citoval Písmo, ktoré „je živé a účinné, ostrejšie ako akýkoľvek dvojsečný meč“ (Heb 4,12). V každom prípade, ktorý citoval, sa nachádza odkaz na Deuteronomium. Je zaujímavé, že Ježiš sa na púšti rozhodol citovať texty, ktoré Izraeliti dostali tiež na púšti. Počas prvého pokúšenia sa Ježiš odvolával na 5Moj 8,3. Mojžiš pripomínal starovekým Izraelitom, ako ich Hospodin sýtil mannou počas dlhých rokov, ktoré strávili na púšti. Všetko to bolo súčasťou procesu očistenia, ktorým ich chcel Boh poučiť. Jedným z týchto ponaučení bolo uvedomiť si, že „človek nežije len samým chlebom, ale všetkým, čo vychádza z Hospodinových úst“. Boh nám nielen dáva fyzické jedlo, ale aj duchovnú výživu. Nemôžeme si vziať iba to prvé bez toho, aby sme prijali aj druhé. Ježiš použil obraz chleba ako návrat k Deuteronomiu, napomenul satana a odmietol pochybnosti, ktoré sa v ňom satan snažil vyvolať.

Počas druhého pokúšenia sa Ježiš odvoláva na 5Moj 6,16, kde Mojžiš hovorí ľuďom, aby si spomenuli na svoju vzburu v Masse (pozri 2Moj 17,1–7). „Nepokúšajte Hospodina, svojho Boha, ako ste ho pokúšali v Masse!“ Slovo „pokúšať“ znamená skúšať alebo testovať. Hospodin im už mnohokrát ukázal svoju moc a ochotu postarať sa o nich. Keď však prišli problémy, kričali: „Je medzi nami Hospodin alebo nie?“ (2Moj 17,7) Toto bol príbeh, ktorý si Ježiš vybral z Božieho slova, aby napomenul satana.

V treťom pokúšení sa satan snažil ovplyvniť Ježiša, aby sa mu poklonil a oslavoval ho. Ako priamo tu satan ukázal, kým v skutočnosti je a o čo mu ide! Namiesto toho, aby začal diskutovať, Ježiš napomenul satana a znovu mu poukázal na Božie slovo, na Deuteronomium, v ktorom Hospodin varoval svoj ľud pred tým, čo sa stane, ak od neho odpadnú a budú slúžiť iným bohom. „Hospodina, svojho Boha sa boj, jemu slúž a na jeho meno prisahaj!“ (5Moj 6,13) Tým myslel seba a nikoho iného.

- **Ako sa môžeš naučiť získavať viac sily zo štúdia Božieho slova, aby si jasnejšie odzrkadľoval Ježišov charakter a podobne ako on odolával satanovým pokúšeniam?**

APLIKÁCIA

BOH NEBERIE OHĽAD NA OSOBU

¹⁷Ved' Hospodin, váš Boh, je Boh bohov a Pán pánov, Boh veľký, mocný a hrozný, ktorý neberie ohľad na osobu a neprijíma úplatok, ¹⁸ale zastáva sirtu i vdovu, miluje cudzinca a dáva mu chlieb a odev. ¹⁹Preto milujte aj cudzinca, lebo aj vy ste boli cudzincami v Egypte. (5Moj 10,17–19)

Peter sa teda ujal slova a povedal: „Naozaj poznávam, že Boh nikoho neuprednostňuje.“ (Sk 10,34)

A vy, páni, zaobchádzajte s nimi tak isto. Prestaňte sa vyhrážať; ved' viete, že aj ich, aj váš Pán je v nebesiach a ten nikoho neuprednostňuje. (Ef 6,9)

Lebo každý, kto pácha nepravosť, prijme odplatu za nepravosť. Boh nikoho neuprednostňuje. (Kol 3,25)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V Deuteronomíu 10 Mojžiš znova spomína dejiny Izraela a znova používa tento opis na to, aby vyzval ľud na vernosť. Uprostred tohto napomínania povedal aj niečo iné.

Uvažuj o texte 5Moj 10,17–19. Akú dôležitú správu dáva Boh ľuďom a prečo je táto správa dôležitá pre Božiu cirkev v súčasnosti?

Slovné spojenie „neberie ohľad na osobu“ ani „nikoho neuprednostňuje“, je preložené zo židovskej obraznej reči a doslovne znamená „nepozdvihne tvár“. Táto fráza pravdepodobne pochádza zo súdneho prostredia, v ktorom sa sudca alebo kráľ pozrie do tváre odsúdeného, a na základe postavenia tohto človeka (či ide o dôležitého človeka, alebo o niekoho bezvýznamného) sa sudca alebo kráľ rozhodne pre rozsudok. Hospodin sa nespráva k ľuďom takto aj napriek svojej moci a majestátnosti. Je spravodlivý ku každému rovnako, bez ohľadu na postavenie človeka. Táto pravda sa prejavila aj v živote Ježiša a v tom, ako sa správal k tým najopovrhovanejším v spoločnosti.

Uvažuj o nasledovných textoch. Ako v nich autori pracujú s textom?

5Moj 10,17

Sk 10,34

Rim 2,11

Ef 6,9

Kol 3,25

1Pet 1,17

Tieto verše opisujú rôzne udalosti. Pavol v Liste Efezanom hovorí pánom, aby si dali pozor, ako sa správajú k svojim otrokom. V Liste Rimanom apoštol hovorí, že v otázke spasenia a odsúdenia nie je rozdiel medzi Židom a pohanom. Napriek týmto rozdielom všetky texty poukazujú na myšlienku z Deuteronomia, že Boh „nepozdvihne tvár“. A ak to neurobí, „Boh bohov a Pán pánov, Boh veľký, mocný a hrozný, ktorý neberie ohľad na osobu a neprijíma úplatok“ (5Moj 10,17), tak potom by sme to nemali robiť ani my.

V spôsobe, akým Pavol používa tento text v Rimanom môžeme vidieť poslanstvo evanjelia: všetci sme na tom rovnako, bez ohľadu na naše postavenie. Všetci sme bytosti, ktoré padli a potrebujú Božiu záchrannú milosť. Dobrá správa je, že všetci, bez ohľadu na naše postavenie, dostávajú spasenie v Ježišovi Kristovi.

APLIKÁCIA

- Ako často „pozdvihuješ tvár“ a prečo nám kríž ukazuje na to, aký hriešny je tento postoj?

PREKLIATY NA KRÍŽI

„Prekliaty, kto nebude zachovávať slová tohto zákona a neuskutoční ich! Všetok ľud nech povie: „Amen!“ (5Moj 27,26)

²² Keby sa niekto dopustil takého hriechu, za ktorý sa vynáša rozsudok smrti, a bol by obesený na drevo,²³ nenecháš jeho mŕtvolu na dreve cez noc, ale musíš ho pochovať ešte v ten deň, lebo obesenec je Bohom prekliaty. Preto si nepoškrvň pôdu, ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh, do dedičného vlastníctva. (5Moj 21,22.23)

⁹Teda tí, čo sú z viery, dostávajú požehnanie s veriacim Abrahámom. ¹⁰Ale všetci, čo sú zo skutkov podľa Zákona, sú pod kľatbou, lebo je napísané: Prekliaty je každý, kto nezotrváva vo všetkom, čo je napísané v knihe Zákona, a neplní to. ¹¹Je zrejmé, že pred Bohom nikto nie je ospravedlnený zo Zákona, pretože spravodlivý z viery bude žiť. ¹²Zákon však nie je z viery, ale kto plní prikázania, bude žiť z nich. ¹³Kristus nás vykúpil spod kľatby Zákona tým, že sám sa stal kľatbou za nás, lebo je napísané: Prekliaty je každý, kto visí na dreve, ¹⁴aby v Kristovi Ježišovi prišlo Abrahámovo požehnanie na pohon, aby sme skrze vieru dostali prísľúbenie Ducha. (Gal 3,9–14)

Uvažuj o texte Galaťanom 3,1–14. Ktoré z myšlienok apoštola Pavla obsiahnutých v týchto veršoch sú dôležité aj pre nás dnes? Ako na zdôraznenie svojej myšlienky používa texty 5Moj 27,26 a 21,22.23?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

V kresťanstve sa, nanešťastie, tento list často využíva na to, aby si ľudia ospravedlnili nedodržiavanie Desatora a ostatných zákonov. Samozrejme, tento argument sa využíva najmä ako dôvod na nedodržiavanie štvrtého prikázania, ako keby dodržiavanie tohto jedného prikázania, na rozdiel od ostatných deviatich, bolo vyjadrením zákonníctva, o ktorom tu Pavol hovorí.

Pavol však nehovoril proti zákonu a určite nič z tohto textu nemôže ospravedlniť porušovanie prikázania o sobote. Kľúč sa nachádza v Gal 3,10, kde píše, že „všetci, čo sú zo skutkov podľa Zákona, sú pod kľatbou“, a potom cituje 5Moj 27,26. Nejde tu o poslušnosť zákona, ale o „spolahnutie sa na zákon“, čo je pre hriechne bytosti ako sme my veľmi ťažké, ak nie nemožné.

Apoštol Pavol ukazuje, že nie sme spasení skutkami zákona, ale Kristovou smrťou za nás, ktorá je nám pripočítaná vierou. Dôraz je položený na to, čo pre nás urobil Kristus na kríži. Aby Pavol lepšie zdôraznil tento fakt, poukazuje späť na 5Moj 21,23. Podobne ako Ježiš, aj Pavol hovorí, že „je napísané“, a ukazuje na autoritu Starej zmluvy. Potom hovorí o niekom, kto vykonal závažný zločin a bol zaň odsúdený a obesený na strome pravdepodobne na výstrahu.

Pavol tento príklad používa ako opis Ježišovej zástupnej smrti na kríži za naše hriechy. Kristus sa stal „kľatbou za nás“ tým, že na seba zobral kľatbu zákona, smrť, ktorej by čelili všetci ľudia, pretože porušili zákon. Dobrá správa evanjelia je, že táto kľatba, ktorá mala byť našou, sa na kríži stala Kristovou, „aby sme skrze vieru dostali prísľúbenie Ducha“ (Gal 3,14).

Alebo, ako napísala Ellen G. Whiteová, „Len Boží Syn, Kristus, mohol vyslobodiť padlého človeka zo zlorečenstva zákona a znova ho uviesť do súladu s nebom. On vezme na seba vinu a hanbu hriechu, ktorý je Bohu taký odporný, že odlúči Otca od Syna.“ (PP 63; PP /sk/ 40)

- Čomu by si musel čeliť, keby si dostal spravodlivý trest za všetko, čo si spáchal? Kristus zobral na seba trest za tvoje hriechy, aby si ho nemusel niesť ty. Aká je tvoja reakcia na jeho obeť?

APLIKÁCIA

PROROK SPOMEDZI VÁS

¹⁵Spomedzi vás, z tvojich bratov, ti Hospodin, tvoj Boh, vzbudí proroka, ako som ja. Toho poslúchajte! ¹⁶Bude to tak, ako si žiadal od Hospodina, svojho Boha, na Horebe v deň zhromaždenia, keď si vravel: „Kiež už nepočujem hlas Hospodina, svojho Boha, a nevidím už ten veľký oheň, aby som nezomrel!“ ¹⁷Hospodin mi povedal: „Dobre to vraveli.“ ¹⁸Vzbudím im proroka ako si ty spomedzi ich bratov. Do úst mu vložím svoje slová a on im povie všetko, čo mu prikážem. ¹⁹Kto neposlúchne moje slová, ktoré bude hovoriť v mojom mene, toho vezmem na zodpovednosť.“ (5Moj 18,15–19)

Už Mojžiš povedal: Pán, váš Boh, vám vzbudí spomedzi vašich bratov proroka ako mňa. Budete ho počúvať vo všetkom, čo vám povie. (Sk 3,22)

Je to ten Mojžiš, ktorý povedal synom Izraela: „Boh vám spomedzi vašich bratov vzbudí proroka, ako som ja.“ (Sk 7,37)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hospodin neprestajne varoval Izraelitov, aby neprevzali praktiky okolitých národov. Naopak, mali byť svedkami pre tieto národy (5Moj 4,6–8). V 5Moj 18,9–14 ich Mojžiš znova varuje pred praktikami, ktoré boli „Hospodinovi ohavné“ (5Moj 18,12). V tomto kontexte im hovorí, že musia byť „bezúhonní pred Hospodinom, svojím Bohom“ (5Moj 18,13).

Uvažuj o texte 5Moj 18,15–19. Čo Mojžiš hovorí Izraelitom? Porovnaj to so Sk 3,22 a 7,37. Ako Peter a Štefan aplikovali text 5Moj 18,18?

V súvislosti so zmluvou na Sinaji hovorí Mojžiš o tom, ako deti Izraela pri zjavení Božieho zákona (2Moj 20,18–21) chceli, aby Mojžiš konal ako mediátor, prostredník medzi nimi a Bohom. Vtedy im Mojžiš dvakrát slúbil (5Moj 18,15.18), že Boh vzbudí spomedzi nich proroka podobného Mojžišovi. Slub sa týkal okrem iného aj toho, že tento Prorok bude podobne ako Mojžiš prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi.

O mnoho storočí neskôr Peter aj Štefan citujú uvedený text a tvrdia, že ukazoval na Ježiša. Pre Petra bol Ježiš naplnením všetkého „o čom odpradáva hovoril Boh ústami svojich svätých prorokov“ (Sk 3,21). Peter vyzýva, aby vodcovia počúvali Ježiša a všetky jeho slová. Peter použil tento pre Židov známy text a aplikoval ho priamo na Ježiša s tým, že musia vyznať všetko, čoho sa proti nemu dopustili (Sk 3,19).

Neskôr v Skutkoch 7,37, keď Štefan, hoci v inej situácii ako Peter, vyznáva Ježiša, rovnako ako on sa odvoláva na tento známy slub a aj on tvrdí, že ukazoval na Ježiša. Hovorí, že Mojžiš vo svojej úlohe vodcu Izraelitov bol obrazom, ktorý poukazoval na Ježiša. Štefan sa podobne ako Peter snažil ľuďom ukázať, že Ježiš bol naplnením proroctiev a že ľud má Ježiša počúvať. Hoci ho obvinili z toho, že ho počuli „rozprávať rúhavé reči proti Mojžišovi a proti Bohu“, Štefan vyznával Ježiša ako Mesiáša a priame naplnenie toho, čo Boh slúbil prostredníctvom Mojžiša.

APLIKÁCIA

- Ako nám tieto verše ukazujú na dôležitosť Ježiša v celej Biblii? Prečo musí naše porozumenie Biblie vychádzať z toho, že Kristus je hlavnou témou Písma?

BOH AKO SPRAVODLIVÝ SUDCA

Nech sú usmrtení na základe svedectva dvoch alebo troch svedkov. Na základe svedectva len jedného svedka ich nesmieš usmrtiť. (5Moj 17,6)

Moja pomsta a odplata sa prejaví vtedy, keď sa im podlomí noha. Deň ich záhuby je blízko, náhle prichádza, čo má na nich prísť. (5Moj 32,35)

²⁸Ak niekto poruší Mojžišov zákon, zomrie bez milosrdenstva na základe svedectva dvoch alebo troch svedkov. ²⁹Uvážte, o čo horší trest si zaslúži ten, čo pošliape Božieho Syna, zneváži krv zmluvy, ktorou bol posvätený, a potupí Ducha milosti. ³⁰Ved' poznáme toho, kto povedal: Mne patrí pomsta, ja sa odplatím. A ďalej: Pán bude súdiť svoj ľud. ³¹Hrozné je padnúť do rúk živého Boha. (Heb 10,28–31)

List Hebrejom bol svojou hĺbkou a krásou v mnohých ohľadoch výzvou adresovanou Izraelitom, ktorí verili v Ježiša. O akú výzvu išlo? Aby zostali verní Pánovi!

Táto vernosť mala pochádzať z lásky k Bohu, k tomu, kým je a aký je jeho charakter a aká je jeho dobrota, čo sa najvýraznejšie prejavilo na kríži. Niekedy však ľudia potrebujú pripomenutie, aké hrozné následky má odpadnutie od Boha. Potrebujeme si pamätať, že ak napokon neprijmeme to, čo pre nás Kristus urobil tým, že zaplatil trest za naše prestúpenia, budeme musieť zaplatiť tento trest sami a to znamená „plač a škrípanie zubami“ (Mat 22,13), po ktorých bude nasledovať večná smrť.

Uvažuj o texte Heb 10,28–31. Čo tu Pavol hovorí a ako sa to vzťahuje aj na nás?

Je zaujímavé, že keď chcel Pavol vyzvať židovských veriacich, aby zostali Bohu verní, cituje Deuteronomium, v ktorom sú Židia z dávnych dôb vyzvaní na to, aby zostali Bohu verní! Apoštol Pavol cituje 5Moj 17,6, kde sa hovorí o tom, že niekto, kto si zaslúži smrť, bude jej čeliť iba vtedy, keď proti nemu budú svedčiť aspoň dvaja ľudia.

Pavol to urobil, aby ukázal, že ak nevera môže viesť k smrti podľa Starej zmluvy, o čo „horší trest si zaslúži ten, čo pošliape Božieho Syna, zneváži krv zmluvy, ktorou bol posvätený, a potupí Ducha milosti“ (Heb 10,29). Inými slovami, máte viac svetla a viac pravdy, ako mali oni, viete o obeti Syna Božieho za vaše hriechy, a preto, ak sa odkloníte od pravdy, vaše odsúdenie bude väčšie ako ich odsúdenie.

Pavol sa vracia späť k 5Moj 32,35, aby zvýraznil tento argument. Keď premýšľame nad tým, čo v Kristovi dostali a čo vedeli o diele, ktoré pre nich Boh vykonal, potom Hospodin, ktorý povedal „mne patrí pomsta“, bude súdiť svoj ľud a odplati sa im (Heb 10,30) za ich neveru. Boh súdil ich predkov, ktorí nemali toľko poznania ako títo novozmluvní Židia. Plné zjavenie Božej lásky sa prejavilo na kríži. Pavol preto hovorí: Majte sa na pozore.

- „Lebo Hospodin bude súdiť svoj ľud.“ (5Moj 32,36; Roh) Aká je tvoja jediná nádej tvárou v tvár tomuto odsúdeniu? (Rim 8,1)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIA

Stará zmluva sa často odvoláva sama na seba (niektorí proroci poukazujú napríklad na texty z piatich kníh Mojžišových, alebo ich priamo citujú). Nová zmluva je tiež naplnená priamymi citátmi, referenciami a odvolávkami na Starú zmluvu. Medzi najcitovanejšie knihy patrili Žalmy, Izaiáš a Deuteronomium. Novozmluvní pisatelia často citovali aj zo Septuaginty (LXX), ktorá je niekedy nazývaná „grécka Stará zmluva“. Je to najstarší známy grécky preklad hebrejských Písem. Prvých päť kníh Biblie, ktoré sa nazývajú aj Tóra alebo Pentateuch, bolo preložených v treťom storočí pred našim letopočtom a zvyšok Starej zmluvy približne v druhom storočí pred našim letopočtom.

Poznanie, ako inšpirovaní novozmluvní pisatelia Biblie používajú Starú zmluvu, nás učí veľa o tom, ako Bibliu interpretovať. Jedna z prvých lekcí, ktoré sa môžeme naučiť je, že na rozdiel od tvrdení väčšiny súčasných biblických vzdelancov, novozmluvní pisatelia nikdy nespochybovali autentickosť a autoritu starozmluvných príbehov, ako napríklad existenciu Adama a Evy, pád do hriechu, potopu, povolanie Abraháma a tak ďalej.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o svetle, ktoré sme ako adventisti siedmeho dňa dostali. Čo by nás to malo naučiť o veľkej zodpovednosti, ktorá na nás bola vložená, aby sme boli verní zverenej pravde?
2. Znova si prečítajte text 5Moj 18,9–14. Aké moderné prejavy týchto „ohavností“ existujú aj dnes a ako sa im môžeme vyhnúť?
3. Prečo by kresťania, ktorí chápu univerzálne dôsledky Kristovej smrti na kríži, nemali nikdy „pozdvihnúť svoju tvár“? (Pozrite si časť na pondelok.) Ako môžeme v sebe rozpoznať tendenciu pozdvíhať svoju tvár (a nezapierajme, že nemáme vôbec žiadne sklony urobiť to)? Ako nás môže kríž a to, že si ho budeme stále udržiavať pred očami, vyliečiť z tohto postoja?

MOJŽIŠ A JEHO ŽIVOT, SMRŤ A VZKRIESENIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

4Moj 20,1–13; 34,1–12; Júda 1,9; 1Kor 15,13–22

ZÁKLADNÝ TEXT

Ved' archanjel Michal, keď sa prel v hádke s diablom o Mojžišovo telo, neodvážil sa vyniesť nad ním rúhavý súd, iba čo povedal: „Nech ťa Pán potrestá!“ (Júda 1,9)

Počas celého štvrtroka sme videli, že Mojžiš je najdôležitejšou ľudskou postavou v Deuteronomiu. Jeho život, charakter a poslanstvo sú pretkané celou knihou. Samozrejme, Deuteronomium je v prvom rade o Bohu a jeho láske k „ľudu Izraela“, Boh často používa Mojžiša, aby ľudu ukázal túto lásku a prehovoril k nim.

Teraz, keď sa blížíme ku koncu nášho štúdia Deuteronomia, prichádzame tiež na koniec Mojžišovho života, aspoň na koniec jeho pozemského života.

„Mojžiš pochopil, že musí zomrieť osamote, nikto z pozemšťanov nemá byť svedkom jeho skonu. Blížila sa tajuplná chvíľa, ktorej sa ľakal. Najmučivejšou skúškou bola rozlúčka s ľuďom, o ktorý sa s toľkou láskou staral, s ktorým ho tak dlho spájal záujem o ich blaho. Naučil sa však dôverovať Bohu a v neochvejnej dôvere odovzdal seba i svoj ľud do láskyplných a milosrdných rúk svojho Boha.“ (PP 470.471; PP /sk/ 352).

Mojžišov život a služba ukazujú veľa o Božom charaktere, podobne ako jeho smrť a vzkriesenie.

OSNOVA LEKCIE

Mojžiš

- 4Moj 20,7–13: Mojžišovo zlyhanie (nedeľa a pondelok)
- 5Moj 34,1–4: Mojžišova smrť (utorok)
- 5Moj 34,5,6; Júda 1,9: Mojžišovo vzkriesenie (streda)
- 1Kor 15,13–22: Nádej na vzkriesenie pre nás (štvrtok)

MOJŽIŠOV HRIECH

⁷Hospodin povedal Mojžišovi: ⁸„Vezmi si palicu a so svojím bratom Áronom zvolaj pospolitosť, pred ňou sa prihovorte skale a bude z nej tiecť voda. Tak im vyvedieš vodu zo skaly a napojíš ľud i dobytok.“ ⁹Mojžiš vzal teda palicu, ktorá bola pred Hospodinom, ako mu prikázal Hospodin.“ ¹⁰Nato zvolal Mojžiš s Áronom zhromaždenie pred skalou a povedal: „Počujte, vzbúrenci! Máme vám z tejto skaly vyvieť vodu?“ ¹¹Mojžiš zodvihol ruku a palicou dvakrát udrel skalou. Vyrazil z nej silný prúd vody, takže sa napila celá pospolitosť i dobytok. ¹²Hospodin povedal Mojžišovi a Áronovi: „Pretože ste neuverili, keď ste mali pred očami Izraelitov dosvedčiť moju svätosť, neuvediete toto zhromaždenie do krajiny, ktorú mu dám.“ ¹³Sú to vody Meriby, kde sa Izraeliti protivili Hospodinovi a kde im on prejavil svoju svätosť. (4Moj 20,7–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Boh sa neprestajne staral o deti Izraela aj napriek ich odpadnutiam, zlyhaniu a hriechom. Napriek tomu, akí boli nehodní (a často takí aj zostali), Boh im neustále prejavoval milosť. Aj my dnes prijímame jeho milosť, hoci si ju nezaslúžime. Keby sme si ju zaslúžili, už by to nebola milosť.

Okrem dostatku potravy, ktorú im Hospodin na púšti štyridsať rokov zázračne zabezpečoval, ďalším prejavom jeho milosti bola voda, bez ktorej by na suchej, rozpálenej a opustenej púšti rýchlo zomreli. Keď apoštol Pavol hovoril o tejto skúsenosti, napísal: „A všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus.“ (1Kor 10,4)

„Božia milosť sa im celou cestou zázračne starala o vodu, kedykoľvek ju potrebovali. Aj keď neskôr voda z Chórebu tiecť prestala, podľa potreby začala vždy prúdiť zo skalných puklín tam, kde sa utáborili.“ (PP 411; PP /sk/ 306)

Uvažuj o texte 4Moj 20,1–13. Čo sa tu odohralo a ako rozumieš trestu, ktorý Hospodin udelil Mojžišovi za jeho konanie?

Keď nad tým uvažujeme, nie je ťažké vnímať a chápať Mojžišovu frustráciu. Po všetkom, čo pre nich Pán urobil, po znameniach a zázračných vyslobodeniach boli napokon tu, na hraniciach zaslúbenej zeme. Čo sa stalo? Zrazu nemali vodu, a tak sa začali spolčovať proti Áronovi a Mojžišovi. Bolo to tým, že im Hospodin teraz nemohol zabezpečiť vodu, ako to urobil predtým? Samozrejme, že takto to nebolo. Hospodin to mohol urobiť a aj to išiel urobiť.

Pozrite sa však na Mojžišove slová po tom, ako udrel na skalú, dokonca dvakrát. „Počujte, vzbúrenci! Máme vám z tejto skaly vyvieť vodu?“ (4Moj 20,10) Z jeho slov počuť hnev, pretože ich volá „vzbúrenci“.

Problém nebol v tom, že sa hneval, čo samo osebe bolo síce nesprávne, ale pochopiteľné. Problém spočíval v tom, že si prisvojil moc vyvieť vodu zo skaly, akoby to dokázal vo vlastnej sile: „Máme vám z tejto skaly vyvieť vodu?“ Zdá sa, že vo svojom hneve na chvíľu zabudol, že takýto zázrak môže medzi ľuďmi vykonať len Boh. Mojžiš to mal vedieť najlepšie zo všetkých.

APLIKÁCIA

- Ako často hovoríš alebo robíš veci v hneve, o ktorom si často myslíš, že je oprávnený? Ako sa môžeš naučiť prestať a namiesto toho sa modliť a hľadať moc Božiu, aby si vedel povedať a urobiť správne veci predtým, než povieš alebo urobíš niečo zlé?

MOJŽIŠOVE HRIECHY, 2. ČASŤ

⁸ „Vezmi si palicu a so svojím bratom Áronom zvolaj pospolitosť, pred ňou sa prihovorte skale a bude z nej tiecť voda. Tak im vyvedieš vodu zo skaly a napojíš ľud i dobytok. ⁹ Mojžiš vzal teda palicu, ktorá bola pred Hospodinom, ako mu prikázal Hospodin.“ ¹⁰ Nato zvolal Mojžiš s Áronom zhromaždenie pred skalou a povedal: „Počujte, vzbúrenci! Máme vám z tejto skaly vyvieť vodu?“ ¹¹ Mojžiš zodvihol ruku a palicou dvakrát udrel skalú. Vyrzil z nej silný prúd vody, takže sa napila celá pospolitosť i dobytok. ¹² Hospodin povedal Mojžišovi a Áronovi: „Pretože ste neuverili, keď ste mali pred očami Izraelitov dosvedčiť moju svätosť, nevediete toto zhromaždenie do krajiny, ktorú mu dám.“ ¹³ Sú to vody Meriby, kde sa Izraeliti protivili Hospodinovi a kde im on prejavil svoju svätosť. (4Moj 20,8–13)

Znova uvažuj o texte 4Moj 20,12.13. Ako Hospodin zdôvodnil Mojžišovi, prečo nemôže prekročiť hranicu púšte a vojsť do zaslúbenej krajiny? Pozri si tiež 5Moj 31,2 a 5Moj 34,4.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Podľa tohto textu išlo o viac než len o to, že sa Mojžiš snažil prevziať Božie miesto, čo bolo samo osebe veľmi zlé. Preukázal totiž aj nedostatok viery, čo bolo pre niekoho takého ako Mojžiš neospravedlniteľné. Bol to predsa muž, ktorý mal od udalosti pri horiacom kre (2Moj 3,2–16) takú skúsenosť s Bohom, ako málokto z ľudí. Napriek tomu však podľa Hospodina Mojžiš s Áronom „neuverili“. Mojžiš preukázal nedostatok viery v to, čo Boh povedal. Výsledkom bolo, slovami Hospodina, že zlyhali, keď mali „dosvedčiť moju svätosť“ pred očami detí Izraela. Inými slovami, ak by si Mojžiš zachoval chladnú hlavu a urobil správnu vec tým, že by preukázal svoju vieru a dôveru v Boha v čase, keď sa Izrael od Boha odklonil, oslávil by Hospodina pred všetkými ľuďmi a znova by bol príkladom toho, čo je pravá viera a poslušnosť.

Uvažuj o texte 4Moj 20,8. O čo Hospodin požiadal Mojžiša a čo Mojžiš urobil namiesto toho? (Pozri aj 4Moj 20,9.10.)

V deviatom verši si Mojžiš zobral palicu tak, ako mu to Hospodin prikázal. Zatiaľ bolo všetko v poriadku. Ale v desiatom verši namiesto toho, aby prehovoril ku skale, z ktorej mala potom vystreknúť voda ako neuveriteľný prejav Božej moci, Mojžiš do skaly udrel a to hneď dvakrát. Áno, aj to, že zo skaly vystrekla voda po tom, čo do nej Mojžiš udrel, bol zázrak. Ale určite nie taký, ako keby k nej len prehovoril, ako mu to prikázal Hospodin.

Na prvý pohľad sa môže zdať, že Boží trest pre Mojžiša bol extrémny. Po tom všetkom, čo Mojžiš vykonal, mu nemalo byť dovolené, aby vkročil do zaslúbenej krajiny. Ľudia po stáročia premýšľajú nad tým, prečo jedno neuvážené rozhodnutie spôsobilo, že mu bolo odopreté to, na čom sa tak dlho podieľal a o čo sa usiloval.

■ Čo sa podľa teba mali naučiť Izraeliti z toho, čo sa stalo Mojžišovi?

APLIKÁCIA

MOJŽIŠOVA SMRŤ

¹Z moábskych stepí vystúpil Mojžiš na vrch Nebó, vrchol Pisgy, naproti Jerichu, a Hospodin mu ukázal celú krajinu: Gileád až po Dán, ²celý kraj Naftaliho i kraj Efrajima a Menaššeho i celý kraj Júdov až po Západné more, ³Negev a oblasť údolia Jericha, mesta paliem, až po Coar. ⁴Hospodin mu povedal: „Toto je krajina, ktorú som pod prísahou sľúbil Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi, keď som povedal: ‚Dám ju tvojmu potomstvu!‘ Dovolil som ti ju uvidieť na vlastné oči, do nej však nevojdeš!“ (5Moj 34,1–4)

OSOBNÉ ŠTUDIUM

Úbohý Mojžiš! Prišiel tak ďaleko, zažil tak veľa, ale napokon nemohol mať podiel na naplnení zaslúbenia, ktoré dal pre mnohými storočiami Boh Abrahámovi: „Túto krajinu dám tvojmu potomstvu.“ (1Moj 12,7)

Uvažuj o texte 5Moj 34,1–12. Čo sa stalo s Mojžišom? Čo o ňom povedal Hospodin? V akom svetle je Mojžiš predstavený v týchto veršoch?

„Mojžiš sa tu osamote zamýšľal nad vlastným životom. Život plný zvratov a ťažkostí sa mu začal vtedy, keď sa zriekol kniežacích pôct v bohatom egyptskom kráľovstve a pripojil sa k utláčanému ľudu, ktorý si vyvolil Boh za svoj národ. Spomínal na dlhé roky prežitie na osamelých pastviskách s Jetrovými stádami i na to, ako ho z horiaceho kra oslovil Boží hlas a povolal ho za vysloboditeľa Izraelitov. V myslí sa mu znova živo vynárali prejavy Božej moci, ktorá spôsobne zasahovala do života Izraelitov. Myslel na Božiu trpezlivosť a milosrdenstvo počas ich putovania pri vzburách. Mojžiš sa zamýšľal nad tým, že napriek všetkému, čo Boh pre Izrael vykonal, napriek modlitbám k Bohu i napriek všetkému vynaloženému úsiliu, z celého mohutného zástupu Izraelitov, ktorý vyšiel z Egypta, smeli do zaslúbenej krajiny vojsť len dvaja verní muži. Pri zvažovaní výsledkov svojej práce sa Mojžišovi zdalo, že jeho pohnutý život, plný skúšok a obetí bol takmer márný.“ (PP 471.472; PP /sk/ 353)

Text 5Moj 34,4 prináša zaujímavú myšlienku: „Toto je krajina, ktorú som pod prísahou sľúbil Abrahámovi, Izákovi a Jákobovi, keď som povedal: ‚Dám ju tvojmu potomstvu!‘“ Hospodin takmer doslovne použil slová, ktoré už predtým povedal patriarchom a ich deťom, keď im hovoril, že im dáva túto zem. Teraz tie isté slová opakoval Mojžišovi.

Hospodin tiež povedal: „Dovolil som ti ju uvidieť na vlastné oči, do nej však nevojdeš!“ (5Moj 34,4) Nie je možné, aby Mojžiš z miesta, na ktorom stál, videl ľudskými očami všetko, čo mu Hospodin ukazoval – od Moábu k Dánovi cez Naftaliho a tak ďalej. V tomto prípade išlo veľmi pravdepodobne o nadprirodzené zjavenie a nie iba zjavenie zeme, ale aj toho, ako bude vyzeráť po tom, ako ju Izraeliti obsadia.

V určitom zmysle sa takmer zdá, akoby si Hospodin z Mojžiša ťahoval, akoby ho chcel provokovať: *Aj ty si tam mohol byť, keby si ma bol poslúchal tak, ako si mal.* Namiesto toho Hospodin ukázal Mojžišovi, že napriek všetkému, dokonca aj napriek Mojžišovým chybám, Boh naplní svoje zaslúbenia, ktoré dal patriarchom a samotným Izraelitom. Uvidíme, že Hospodin mal pre svojho verného, ale chybujúceho služobníka niečo oveľa lepšie.

APLIKÁCIA

- Ako vnímaš ty sám svoje zlyhanie? Ako sa s nimi vyrovnávaš? Čím sú pre teba Božie zaslúbenia o odpustení a novom začiatku?

MOJŽIŠOVO VZKRIESENIE

⁵Potom tam, v Moábsku, zomrel Hospodinov služobník Mojžiš, ako povedal Hospodin. ⁶Pochoval ho v údolí naproti Bét-Peóru v Moábsku. Dodnes však nikto nevie o jeho hrobe. (5Moj 34,5,6)

Ved' archanjel Michal, keď sa prel v hádke s diablom o Mojžišovo telo, neodvážil sa vyniesť nad ním rúhavý súd, iba čo povedal: „Nech ťa Pán potrestá!“ (Júda 1,9)

Vo veršoch 5Moj 34,5.6 je opísaná smrť Mojžiša, ktorý bol taký dôležitý pre život Izraelitov. Bol to muž, ktorého spisy žijú aj naďalej a to nielen v Izraeli, ale aj v dnešnom kresťanstve a židovstve.

Mojžiš zomrel a bol pochovaný, ľudia ho oplakali, a tým sa to skončilo. Princíp z knihy Zjavenia možno aplikovať aj tu: „Potom som počul hlas z neba, ktorý hovoril: *Napiš: Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí odteraz umierajú v Pánovi. Áno, hovorí Duch, nech si odpočinú od svojich námah, lebo ich skutky idú s nimi.*“ (Zj 14,13)
Mojžišova smrť však nebola konečnou kapitolou jeho života.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o texte Júda 1,9. Ako tomuto textu rozumieš? O čom hovorí? Ako vysvetľuje objavenie sa Mojžiša v čase Novej zmluvy?

Biblia nám dovolila iba nahliadnuť, aká neuveriteľná scéna je tu vykreslená. Michael, samotný Kristus, viedol so satanom spor o Mojžišovo telo. Čoho sa tento spor týkal? Mojžiš bol nepochybne hriešnik. Jeho posledný známy hriech, keď si privlastnil Božiu slávu, je podobný tomu, čo urobil satan. „Vystúpim do výšin oblakov, prirovnám sa k Najvyššiemu.“ (Iz 14,14) Práve to spôsobilo, že Lucifer bol vyhodený z neba. Spor o Mojžišovo telo sa musel odohrávať preto, lebo Kristus si teraz pre Mojžiša vyžadoval zaslúbené vzkriesenie.

Ako to mohol Kristus urobiť pre hriešnika, akým bol Mojžiš? Pre niekoho, kto porušil Boží zákon? Odpoveďou mohol byť samozrejme iba kríž. Všetky obete zvierat ukazovali na Kristovu smrť, a tak Pán teraz jasne poukazoval na kríž a vyžadoval, aby bol Mojžiš vzkriesený. „Mojžiš sa pre svoj hriech stal korisťou satana. Podľa zákona sa svojím previnením stal síce väzňom smrti, no v mene Vykupiteľa bol prebudený k večnému životu. Vyšiel z hrobu oslávený a vstúpil so svojím Osloboditeľom do Božieho mesta.“ (PP 479; PP /sk/ 358)

- **Ako ti tento Mojžišov opis pomáha pochopiť hĺbku plánu spasenia a to, že dokonca aj pred ukrižovaním Ježiša bol Mojžiš vzkriesený a mal večný život?**

APLIKÁCIA

UISTENIE PRE VŠETKÝCH

¹³Ved'ak niet zmŕtvychvstania, ani Kristus nebol vzkriesený. ¹⁴Ak však Kristus nebol vzkriesený, potom je márne naše kázanie a márna je aj vaša viera. ¹⁵Tak by sa zistilo, že sme falošní Boží svedkovia, lebo sme svedčili proti Bohu, že vzkriesil Krista, ktorého nevzkriesil, ak mŕtvi naozaj nevstávajú z mŕtvych. ¹⁶Ak však mŕtvi nevstávajú, ani Kristus nebol vzkriesený. ¹⁷Ak však Kristus nebol vzkriesený, márna je vaša viera – ešte vždy ste vo svojich hriechoch. ¹⁸A tak by zahynuli aj tí, čo zosnuli v Kristovi. ¹⁹Ak iba v tomto živote máme nádej v Kristovi, sme najbiednejší zo všetkých ľudí. ²⁰Kristus však bol vzkriesený z mŕtvych ako prvotina tých, čo zomreli. ²¹Lebo ako skrze človeka prišla smrť, tak prišlo skrze človeka aj zmŕtvychvstanie. ²²Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, tak aj v Kristovi budú všetci oživení; (1Kor 15,13–22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Nová zmluva nám objasňuje, že odmietnutie vstupu do zaslúbenej krajiny nebolo pre Mojžiša v konečnom dôsledku až takým veľkým trestom. Jeho domovom sa síce nestal pozemský Kanaán a dokonca ani pozemský Jeruzalem, ktorý bol počas známej histórie veľmi často miestom vojen, dobývania a utrpenia. Namiesto toho sa Mojžišovým domovom stal „nebeský Jeruzalem“ (Heb 12,22). To bol určite omnoho lepší príbytok!

Mojžiš bol prvým známym biblickým príkladom vzkriesenia z mŕtvych. Henoch bol vzatý do neba bez toho, aby zomrel (1Moj 5,24) a s Eliášom to bolo podobne (2Kráľ 2,11). Ale podľa zachovaných záznamov bol Mojžiš prvým človekom, ktorý bol vzkriesený a dostal večný život.

Nevieme, ako dlho spal Mojžiš v zemi, ale na tom vlastne nezáleží. Zavrel oči, aby zomrel a či ich mal zavreté tri hodiny alebo tristo rokov, pre neho to bolo rovnaké. Také isté je to pre všetkých mŕtvych v dejinách. Ich skúsenosť, aspoň čo sa týka smrti, bude rovnaká ako skúsenosť Mojžiša. Zavrieme oči a to, čo najbližšie uvidíme, bude buď druhý príchod Krista, alebo, nanešťastie, posledný súd (Zj 20,7–15).

Uvažuj o texte 1Kor 15,13–22. Aké zaslúbenie sa tu nachádza? Prečo dávajú Pavlove slová zmysel iba vtedy, ak chápeme, že mŕtvi spia v Kristovi až do vzkriesenia?

Bez nádeje na vzkriesenie nemáme žiadnu nádej. Kristovo vzkriesenie je zárukou nášho vzkriesenia. Kristus na kríži „vykonal očistenie od hriechov“ (Heb 1,3), kde ako obetný baránok zomrel a vstal z mŕtvych a kvôli jeho vzkrieseniu máme aj my istotu. Mojžiš je prvý príklad padlej ľudskej bytosti, ktorá bola vzkriesená z mŕtvych. Pre to, čo mal Kristus vykonať, mohol byť Mojžiš vzkriesený. A preto, čo Ježiš urobil, môžeme byť vzkriesení aj my.

Mojžiš je pre nás príkladom spasenia vierou, ktorá sa prejavuje v živote vernosti a dôvery v Boha. A to aj vtedy, keď v živote padáme a dopúšťame sa chýb. V celom Deuteronómiu vidíme Mojžiša, ktorý vyzýva Izraelitov, aby boli verní a prijali ponuku milosti, ktorá im bola daná rovnako, ako bola daná nám. Aj my sa nachádzame na hraniciach zaslúbenej krajiny.

APLIKÁCIA

- **Náš Boh nás volá k rovnakej vernosti ako Izraelitov. Aké rozhodnutia a kroky musíš vykonať, aby si neurobil rovnakú chybu, pred akou nás varoval Mojžiš v Deuteronómiu?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Otázkou: Či z tejto skaly mám vyvieť vodu? sa Mojžiš i jeho brat Áron postavili na Božie miesto, ako keby zdroj moci bol v nich, hoci boli len úbohí, krehkí a nedokonalí smrteľníci. Mojžiš, vyčerpaný ustavičným reptaním a vzburami ľudu, pozabudol na svojho všemohúceho Pomocníka a bez Božej moci a pomoci prejavil len svoju ľudskú slabosť, čím poškvrnil svoju povesť. Muž, ktorý mohol zavrieť svoje dielo, a pritom zostať čistý, neochvejný a nezištný, nakoniec zlyhal. Pred celým Izraelom zneuctil Boha, namiesto toho, aby ho zvelebil a oslávil.“ (PP 418; PP /sk/ 310)

„Na vrchu premenenia bol Mojžiš s Eliášom, ktorý bol už tiež premenený. Nebeský Otec ich poslal svojmu Synovi ako nositeľov svetla a slávy. Tak sa konečne splnilo to, o čo pred stáročiami Mojžiš prosil. Stál na vrchu Pizgy, uprostred dedičstva svojho ľudu a svedčil o Kristovi, v ktorom sa sústreďovali všetky zaslúbenia Izraelitom. Bol to posledný výjav odhalený smrteľnej mysli muža, ktorého si nebo tak vysoko vážilo.“ (PP 479; PP /sk/ 358)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. V istom zmysle bol Mojžiš vzkriesený a vzatý do neba krátko po svojej smrti. Ale v tom istom čase bol úbohý Mojžiš (domnievame sa) svedkom hrozných vecí, ktoré sa na zemi udiali. Ako dobre, že väčšina z nás bude vzkriesená pri druhom príchode Ježiša, keď sa skončia všetky trápenia, ktoré máme na zemi. V akom zmysle je potom toto väčším požehnaním než to, čo prežil Mojžiš?
2. Ako nám príbeh Mojžišovej smrti a vzkriesenia ukazuje na to, že Nová zmluva, hoci je založená na Starej zmluve, nás nesie ďalej než Stará zmluva a môže nám priniesť väčšie pochopenie?
3. V čom je príbeh Mojžišovho života, vrátane toho, keď v hneve udrel palicou na skalú, príkladom toho, čo znamená žiť vierou a byť spasený z viery, bez skutkov zákona?
4. Uvažujte o zaslúbení vzkriesenia na konci času. Prečo je také dôležité pre našu nádej? Ak v tomto môžeme dôverovať Bohu a ak mu môžeme veriť, že nás vzkriesi zo smrti, nemali by sme mu potom veriť aj vo všetkom ostatnom? Veď ak má moc nás vzkriesiť, potom musí mať moc vykonať aj všetky ostatné zaslúbenia.

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväté Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Starý zákon - skratky kníh		
Genesis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronómium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Knihá sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krl'	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krl'	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha príslovií)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpieseň (Pieseň Šalamúnova)	Vljp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Náreky (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nový zákon - skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korinťanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korinťanom	2Kor	2Kor
List Galaťanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Flm	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka	Anglický názov
AG	God's Amazing Grace
AH	The Adventist Home
CG	Child Guidance
COL	Christ's Object Lessons
CT	Counsels to Parents, Teachers and Students
DA	The Desire of Ages
ED	Education
FW	Faith and Works
HC	Our High Calling
MH	The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

Slovenský názov

PP	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV	Túžba vekov, Cesta lásky
SA	Skutky apoštolov, Poslovnia nádeje
VS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na www.HopeTV.cz vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2021

	Téma soboty	Zbierka	VS
--	-------------	---------	----

Október			
02.10.	Deň modlitby a pôstu		
09.10.	Deň kazateľskej služby		
16.10.	Deň daru proroctva		
23.10.	Sobota stvorenia		
November			
06.11.	Modlitebný týždeň - začiatok		
13.11.	Modlitebný týždeň - ukončenie a zbierka pre projekty Globálnej misie	Zbierka MT pre GK	100
20.11.			
27.11.			
December			
04.12.	Deň kresťanského správcovstva		
04.12.	Zbierka pre potreby DC ADRA SR	Zbierka pre DC ADRA SR	43
11.12.			
18.12.			
25.12.	Zbierka 13. soboty pre Severoázijsko-Pacifickú divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru - misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovska cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 00	ZUŠ, nám. Sv. Trojice	9:00	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablkova 3	9:30	14:00
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	9:30	13:00
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	13:30
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:00	13:00
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:00	14:30
16. Kežmarok	060 01	Hradná 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 11	Evanjelický kostol, Toryská 275	9:00	15:00
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	13:30
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:30	13:00
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	14:00
24. Markuška	049 34	Markuška 9	9:00	13:30
25. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
26. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
27. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-

28. Nitra 1	949 01	F. Mojtu 10	10:30	13:30
29. Nitra 2	949 05	Novozámocká 6	9:30	14:00
30. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	13:00
31. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	14:00
32. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	13:30
33. Poproč	044 02	Nová 7	9:00	-
34. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
35. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
36. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
37. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
38. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	9:00	14:00
39. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
40. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
41. Rimavská Sobota	980 42	v Rimavskej Seči u Žilkovcov, tel.: 0907 705 106	10:00	-
42. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	13:00
43. Sereď	926 01	Školská 1	9:00	13:30
44. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	13:00
45. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
46. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:00	13:30
47. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
48. Vadovce	916 13	č. 261	9:30	14:00
49. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
50. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
51. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
52. Žilina	010 01	Škultétyho 7	9:30	13:00

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Michaela Hrachovcová a Alice Danielovská

Hnedáček a nájdená podkova

Príbeh o koníkovi názorne ukazuje, že skutočným pokladom nie je mať niečo cenné ukryté a úzkostlivo to strážiť, ale naopak podeliť sa a pomôcť tým niekomu blízkeму.

96 strán 16 x 18, viaz.

Martina Špinková

Kráľovné bieleho prsteňa

Musí sa žena kráľovnou narodiť alebo sa ňou môže stať? Anna Kamenická, Ela Kleinová, Karolína Neuwirthová a Tereza Ftáčniková za pomoci záhadného prsteňa a úprimnej, otvorenej Sprievodkyne odhaľujú, že cesta k srdcu a vlastnostiam kráľovnej nie je v dnešnom svete vonkoncom ľahká. Oplatí sa dievčatám prejaviť odvahu, nadobudnúť sebaúctu a vybrať si dobro?

112 strán, 16,5 x 21,5 cm

Radomír Socha – Zdeňka Študlarová

Cifruška Lipienka a jej kamaráti

Kniha ponúka možnosť spoznať bližšie zaujímavý život hmyzu cez dobrodružstvá cifrušky Lipienky, jej kamarátov a mnohých ďalších drobných obyvateľov našej krásnej prírody.

160 strán, 16 x 18 cm, viaz.

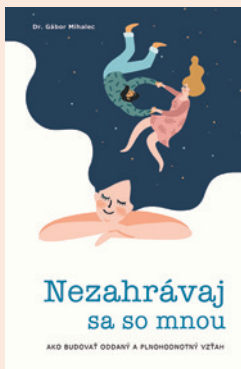
Willem de Vink

Ježiš Mesiáš – Človek, ktorý mení svet

Kniha vykresľuje životný príbeh Ježiša – nadčasový príbeh, ktorý sa číta na celom svete. Táto kniha bola vytlačená vo viac ako 99 jazykoch.

64 strán, 21,5 x 28 cm, viaz.

Dr. Gábor Mihalec

Nezahrávaj sa so mnou **Ako budovať oddaný a plnohodnotný vzťah**

Na trhu existuje množstvo kníh o zvädzaní a nevere. Väčšina prináša rady na zvládnutie traumatických udalostí až potom, ako sa udejú. Táto kniha však volí odlišný prístup – ponúka čitateľom praktickú pomoc, ako dlhodobo udržať vzťah nedotknutý a zdravý.

224 strán, 13,8 x 21,5 cm, viaz.

Karen Holfordová, Karen a Ron Flowerovci

Tajomstvo vzťahov

Boli by ste radi, keby vám ľudia, ktorí majú pekné vzťahy, prezradili svoje tajomstvo? Ponúkame Vám 31 námetov na oživenie vzťahov.

176 strán, 13,8 x 21,5 cm, viaz.

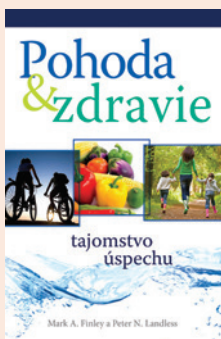

MUDr. George D. Pamplona-Roger

Zdravé telo **Praktická príručka starostlivosti o ľudské telo**

Kniha predstavuje ľudské telo ako nesmiernu hodnotu, zameriava sa na funkcie jeho orgánov a častí a ponúka cenné rady na udržanie ich zdravia a funkčnosti. Je manuálom údržby toho najzložitejšieho a najvýkonnejšieho mechanizmu na svete.

336 strán, 200 x 270 mm, viaz.

Mark A. Finley & Peter N. Landless

POHODA A ZDRAVIE **tajomstvo úspechu**

Táto kniha môže zmeniť váš život. Ukáže vám prekvapivo jednoduché spôsoby, ako sa vyhnúť chronickým zabijakom.

136 strán, 13 x 20 cm, brož.